

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز چهارشنبه (۱۶) اسفند ماه ۱۳۴۶

فهرست مطالب:

- ۱ - قرائت صورت غائبین جلسه قبل .
- ۲ - بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر خیر اندیش
- دکتر میرعلاء .
- ۳ - تصویب صورت جلسه .
- ۴ - تقدیم یک فقره لایحه بوسیله تیمسار معاون وزارت جنگ .
- ۵ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون برنامه راجع به برنامه عمرانی چهارم کشور و ارسال به مجلس سنا .
- ۶ - اعلام وصول و قرائت سه فقره لایحه قانونی از مجلس سنا .
- ۷ - تعیین دستور و موقع جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس در ساعت نه و ده دقیقه صبح بر باست آقای دکتر حسین خطیبی (نایب رئیس) تشکیل گردید

۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل
رئیس - صورت غائبین جلسه قبل قرائت میشود .

۲ - بیانات قبل از دستور آقایان دکتر خیر اندیش
دکتر میرعلاء
(بشرح زیر خوانده شد)

نایب رئیس - نطق های قبل از دستور را شروع میکنیم
آقای دکتر خیر اندیش تشریف بیاورند .

دکتر خیر اندیش - با اجازه مقام معظم ریاست
و نمایندگان محترم .

آن سفر کرده که صد قافله دل همراه اوست
هر کجا هست خدایا سلامت دارش
آن سفر کرده عزیز رهبر محبوب ملت ایران

شاهنشاه آریامهر است که قلوب عموم افراد ملت ایران
ادب سمعی - بختیار بختیارها - دکتر امین

مشجون از محبتش میباشد. از خردوانند متعال مستلث داریم که وجود همایونش را شالیان سال بر او رنگ شاهنشاهی ایران مستدام ندارد تا در سایه رهبریهای خردمندانة آن شهر بار بیدار دل ملت ایران هر روز کلم تازه ای در راه پیشرفت و ترقی بردارد.

قبل از شروع مطلب از دولت تقاضا میکنم توجه بیشتری بنطقهای قبل از دستور بفرمایند چون در این یکساعت نطق قبل از دستور علاوه بر بیان احتیاجات ومشکلات حوزههای انتخابیه اغلب مهمترین و اساسیترین مسائل روز چه در زمینه سیاست خارجی و چه در زمینه سیاست داخلی مملکت مورد بحث و مذاقه قرار میگیرد. اینجانب در جلسه علنی روز پنجشنبه هیجدهم آبانماه گذشته مطالبی بعنوان قبل از دستور بعرض ساحت مقدس مجلس شورای ملی رسانیدم که ضمن آن مهمترین و اساسیترین احتیاجات حوزه انتخابیهام کرمان را به اطلاع رسانیدم ولی تاکنون از طرف دولت جوابی داده نشده فقط آن قسمت که مربوط وزارت آبادانی و مسکن بود از طرف وزارت مزبور جواب داده شد که بدینوسیله تشکر میکنم.

این نکته نیز لازم بتذکر است که مردم بعد از انقلاب دیگر آن مردم سابق نیستند مردمیکه بدست توانای رهبر خردمندان انقلاب سفید ایران شاهنشاه آریامهر از قید اسارت و بندگی نجات پیدا کرده و طومار نظامهای پوسیده و منحل سابق را درهم نوردیده و از نعمت آزادی برخوردار گردیده اند مسلماً سطح توقع آنها همباز آن قابل توجهی افزایش پیدا کرده اکنون که کشور عزیز ما تحت رهبریهای خردمندان شاهنشاه آریامهر مراحل رشد و نو سازی را میگذراند بسیار بجاست که دولت حزبی خدمتگزار که افتخار اجرای برنامه های انقلابی شاهنشاه را پیدا کرده بمناطق که قبل از انقلاب کمتر با آنها توجه میشد توجه بیشتری معطوف دارد.

یکی از این مناطق استان زرخیز و پهناور کرمان است اجازه بفرمائید صریحتر صحبت کنم دولتتالی که قبل از انقلاب مصدر کار بوده اند بطور معمول توجه و

عنايتی باستان کرمان نداشته اند این عدم توجه بنظر بنده معلول دو علت بوده است یکی دوری کرمان از مرکز و نبودن اشخاص مؤثری از این استان در دستگاههای اجرائی مهم دولت و دیگری نجات و مهر بانی و یا باصطلاح کم سرتوزبانی مردم این سامان بوده است که این قسمت اخیر شاید معلول فجاج پادشاه سفاک قاجار آغا محمدخان باشد.

استان زرخیز و پهناور کرمان از نظر استعداد ارضی و خواص اقلیمی و منابع تحت الارضی و سطح الارضی یکی از مهمترین و پرازش ترین مناطق کشور است از نظر معادن ذکر نام معادن کرمیت و حاک سرخ و زغال سنگ و مس و سرب حائز اهمیت بسیار است چه همه ساله مبالغ قابل توجهی ارز از محل صدور محصولات این معادن نصیب مملکت ما میگردد مخصوصاً معدن مس رفسنجان که یگواهی کدانشناسان داخلی و خارجی از غنی ترین و مرغوبترین معادن مس جهان است حتی از معادن مس کنسگو هم غنی تر و مرغوبتر است همکاران محترم توجه دارند که معدن مس یکی از معادن کمیاب و مهم است و مس نقش عمده ای در صنایع جدید بخصوص صنایع الکتریکی دارا میباشد. در مورد زغال سنگ هم لازم نیست عرض نمایم که مهمترین رکن صنعت ذوب آهن میباشد و سوخت اصلی کارخانجات ذوب آهن را تشکیل میدهد.

از نظر سطح الارضی انواع مختلف مرکیات - خرما - حنا و بسته را باید نام برد بخصوص محصول پسته رفسنجان و بخش های تابعه کرمان همه ساله مبالغ قابل توجهی ارز بهمملکت ما جذب مینماید و همچنین است در مورد خرما و حنا و زبره و کنیرا و قالی و سایر محصولات.

با این توضیح مختصر توجه همکاران محترم را به این نکته جلب مینمایم که در مقابل این همه مواهب طبیعی استان کرمان فاقد بسیاری از مزایای زندگی جدید میباشد.

تعجب خواهید فرمود اگر عرض کنم که در تمام استان پهناور کرمان فقط ۱۱ کیلومتر جاده آسفالت وجود دارد آنهم از فرودگاه تا شهر کرمان است. در حالیکه

را که تمام استانهای مملکت بایکی از خطوط ارتباطی جدید از قبیل جاده های آسفالت و راه آهن با پایتخت مربوط میباشد. تنها ارتباط منحصر بفرد کرمان از طریق یک جاده خاکی بسیار نامناسب که بره مال رو بیشتر شبیه است با پایتخت برقرار میباشد. و بانهایت تأسف باید عرض کنم این جاده که متجاوز از نیم قرن قبل بر مبنای راه مالرو سابق ایجاد گردیده بهیچوجه تکافی و کشش وسائط نقلیه ای که امروز در آن ایاب و ذهاب دارند نمیکند و این خود موجب حوادث بسیار ناگوار و جانی و گدازی گردیده که بکرات در این راه اتفاق افتاده و در همین یکساله اخیر متجاوز از یکصد و پنجاه خانواده را داغدار و بی سرپرست نموده. بطور متوسط ماهی ۶۰ - ۱۵ نفر از هموطنان ما در این راه بعلت تصادف شربت شهادت مینوشند و طوری روحیه مردم کرمان ازین بابت متزلزل گردیده که هنگام مسافرت ضمن ادای وصایا با نزدیکان و سنگان خود وداع آخر را هم مینمایند این راه خونریز را مردم بنام جاده مرگ نامیده اند در این مورد لازم تذکر است که تا بحال چند نفر از مسئولین اجرائی استان هم در تصادفات این راه قربانی شده اند.

آقایان راه شریان حیاتی اقتصاد هر منطقه است منطقه ای که راه ندارد نمیتواند اقتصاد خوب، بهداشت خوب و فرهنگ خوب داشته باشد.

ضمناً توجه دولت و همکاران محترم را به این نکته جلب مینمایم که راه تهران - کرمان یکی از راههای اصلی تر ازین می بسیار مهم مملکت میباشد که بر محور تهران - کرمان - بندر عباس و تهران - کرمان - زاهدان یا کستان و هندوستان قرار گرفته و با توجه زیادی که دولت به امور توریستی و جاب سیاحان دارد و مبالغ قابل توجهی در این راه خرج مینماید باید به این مطلب توجه کند که همه ساله عده زیادی از توریست ها برای سیاحت شبه قاره هند و پاکستان از همین راه عبور میکنند و تلفاتی هم در تصادفات این جاده داشته اند. بنده از اینکه در مورد راه کرمان - تهران زیاد صحبت کردم معذرت میخواهم چون موضوع از نظر ۸۰ هزار نفر اهالی ندهاوست و همین پرست این منطقه حائز نهایت اهمیت

بوده و جنبه حیاتی دارد البته دولت ساختمان این راه را که تا ناین آسفالته میباشد از ناین تا کرمان که بطول ۴۸۹ کیلومتر میباشد در بر نامه سوم منظور کرده بود که بمناسبت پیش آمدن مسئله ذوب آهن بجهد اولویت مسلم ذوب آهن ساختن این راه به بر نامه چهارم موکول گردید من از دولت استدعا دارم که هر چه زودتر ساختمان این راه مهم را بمناقصه گذارد و یک استان بزرگ مملکت را ازین بست و نگرانی خارج سازد.

اکنون با اغتنام از فرصت و با اجازه همکاران محترم راجع به احتیاجات مردم و مهم چند بخش از حوزه انتخابیهام مطالبی باجمال ذکر خواهم کرد.

۱ - بخش شهداد - منطقه ایست مستعد و زرخیز با موقعیت ممتاز از مشرق و شمال به استان خراسان و از جنوب به سیستان و بلوچستان و از مغرب به کرمان محدود میشود این بخش شامل ۵۰ - ۶۰ آبادی است - جمعیت شهداد در حدود ۶۰ - ۷۰ هزار نفر است - محصولات عمده این بخش علاوه بر غلات فراوان خرما و مرکبات و حنا میباشد.

خرمای شهکلا از نوع معروف بزمانی (Basmani) است همچنین بر نقل شهداد که در نوع خود کم نظیر است با بهترین محصولات بغداد و لبنان و سایر نقاط جهان برابری میکند مشکل عمده این بخش هم نداشتن راه است و همین علت فقط مقدار کمی از این محصول بیزار عرضه میشود و قسمت اعظم آن خراب و بلا استفاده میگردد.

راهی که باید این بخش مستعد را بر کر استان متصل سازد بوسیله گردنه ای که نام محلی آن گذار سیرج میباشد قطع گردیده و طول آن ۹۰ کیلومتر میباشد مردم این سامان برای آمدن بکرمان مجبورند حدود ۳۰۰ کیلومتر راه فرعی و نامناسب را دور زده و با تحمل مشقات زیاد بکرمان بیایند یعنی در در نیائی که وقت از طلا گرانها تر است مردم شهداد باید بجای ۹۰ کیلومتر ۳۰۰ کیلومتر راه ناموار را طی نمایند.

البته از طرف دولت اقداماتی برای ساختن این راه شده و در برنامه چهارم منظور گردیده و بسا صرف هزینه

نستاً کمی بوسیله ایجاد يك تونل این راه باز خواهد شد که در صورت احداث این راه علاوه بر ارتباط سه استان بزرگ کشور منطقه بیلابقی و مصفای سیرج که در نزدیکی کرمان واقع شده مورد استفاده مردم قرار خواهد گرفت از نظر اقتصادی هم اثرات مفیدی خواهد داشت چه هزینه ساختمان این راه در ظرف مدت کوتاهی از راه توسعه اقتصاد و فروش محصولات مستهلك خواهد شد.

من از دولت استدعا دارم که اولویت راه شهداد - کرمان را منظور نموده و هر چه زودتر ساختمان آنرا شروع نمایند چون نقشه برداری و مقدمات کار انجام شده. تقاضای دیگر مردم شهداد تأسیس يك دادگاه بخش میباشد که در حال حاضر مردم مجبورند برای يك امر قضائی كوچك فرسنگها طی طریق نموده و چند روز صرف وقت نمایند.

۲- بخش كوچك بخش وسیعی است دارای ۱۲ هزار نفر جمعیت حرفه اغلب مردم این بخش زراعت و قالیبافی است مشکل عمده این بخش هم نداشتن راه است.

فاصله كوچك - کرمان ۱۸۰ کیلومتر است راهی است بسیار نامناسب و خراب که عبور و مرور بسختی در آن صورت میگیرد و ارتباط منحصر بفرود مردم بالاچاره از این راه با کرمان برقرار میباشد برای رفع مشکل راه میتوان از طریق نی بند که در جاده شوسه کرمان - بم - زاهدان قرار دارد به بخش كوچك جاده شوسه احداث نمود که در حدود ۴ کیلومتر هم نزدیکتر میشود. فرهنگ - در بخش كوچك در حدود هزار نفر محصل هست که با توجه به کمی بضاعت مالی و بعد مسافت تأسیس يك دبیرستان از هر جهت ضرورت دارد چون طفل ۱۳ ساله ای که تحصیلات ابتدائی خود را تمام میکند مسلماً با دوری رامون بتواند امکانات مالی و خانوادگی قادر نخواهد بود برای ادامه تحصیل بکرمان بیاید و تحصیلات این عده در همین سطح متوقف میماند و از این راه بسیاری از استعداد های قابل رشد و توسعه سرکوب میشود.

مهداری - ۱۳ هزار نفر مالی شاهدوست بخش كوچك استعدادی ایجاد يك بیمارستان پنجاه تخت خوابی و اعزام

یزشک را دارند چون با توجه به بعد مسافت و نبودن سرویس مسافرتی منظم اغلب بیماران اورژانس که احتیاج بعمل جراحی دارند تلف میشوند.

از حوصله اینکه نمایندگان محترم در استماع عرایض اینجانب فرمودند نهایت تشکر را دارم ضمناً این مطلب شایسته تذکر است که در چند سال اخیر یعنی بعد از انقلاب سفید ایران دولت جناب آقای هویدا سعی بسیار کرده که بتواند آن قسمت از اوامر مطاع شاهانه را که در مورد استان کرمان شرف صدور یافته بموقع اجرا بگذارد اضافه باید اذعان نمود که در این راه موفقیت هم داشته است توجهی که دولت حزبی خدمتگزار در راه اجرای منویات عالی شاهنشاه آریامهر به استان کرمان نموده موجب نهایت تشکر و امتنان اینجانب و عموم مردم شاهدوست این سامان میباشد.

ضمناً اهالی دو بخش راور و کوهبنان که تابعه شهرستان کرمان میباشد نیز تقاضاهائی در زمینه - تبدیل بخش شهرستان - احداث راه - ایجاد بیمارستان و بطور کلی توسعه فرهنگ و بهداشت دارند که بنده برای احتراز از اطناب از شرح جزئیات آن خود داری کرده از دولت استدعا دارم در این موارد هم اقدام مساعد معمول فرمایند در خاتمه نامه ها و تلگرافاتی که از طرف موکلین در مورد احتیاجات حوزه انتخابیه ام رسیده تقدیم مقام ریاست مینمایم. متشکرم (احسن).

نایب رئیس - آقای دکتر میرعلاء تشریف بیاورید دکتر میرعلاء - با اجازه جناب آقای رئیس و همکاران عزیز دیروز بنده با دو موضوع مواجه شدم و علت عرایض بنده همین برخورداری بود که با این دو موضوع حاصل کردم یکی مباحثه ای بود که بنده با عده ای از دانشجویان دانشگاه داشتم و موضوع دوم سخنرانی جالب و مبسوط بود که رئیس دولت در انجمن فارغ التحصیلان دانشگاه ایراد فرمودند موضوع سخنرانی نخست وزیر در انجمن فارغ التحصیلان مربوط بود به پیشرفت های مملکت و برنامۀ عمرانی چهارم و وظائفی که باید افراد در این انقلاب انجام بدهند و حسن وظیفه شناسی را در خودشان تحریک کنند بخصوص موضوع ایمان و اعتقاد بامور و کارها و روی این

مطلب بسیار تکیه کردند که اساس کارها را داشتن ایمان و عقیده صحیح تشکیل میدهد این انجمن که دارای متضد عضو بود و اکثر آن فارغ التحصیلان دانشگاه های تهران و معالک مختلف تشکیل شده است دارای درجات تحصیلی مختلف دکترا و مهندسی و لیسانس و فوق لیسانس هستند و واقعاً از بیانات نخست وزیر بهره مند گردیدند با اینکه اکثر این آقایان در دانشگاهها تدریس میکنند و از وزرای کابینه هستند و در دستگاههای اداری از اعضاء عالیترتبه میباشند معذرت آنکه در این سخنرانی نخست وزیر بود که برای آنها تازگی داشت و من فکر میکنم که وقتی يك طبقه تحصیل کرده با با اصطلاح انتلکتوئل مملکت از يك چنین سخنرانیهای استفاده کامل ببرند البته مفید خواهد بود که این سبک سخنرانیها که مسائل مملکتی و مشکلات مملکتی و توفیقاتی را که در مملکت روز بروز بان نائل میشود برای طبقات مختلف مردم و برای طبقاتی که واقعاً شاید زیاد دسترسی به مطبوعات نداشته باشند چقدر لازم و مفید است من در بحثی که با عده ای از دانشجویان داشتم باین نکته برخورد کردم که دانشجویان دانشگاههای ما افرادی وطن پرست و جوانانی پر شور و شاهدوست و بهین دوست هستند و این جوانان فکری جز تحصیل علم و دانش ندارند و بخصوص در این مدت ده ساله که اینجانب در دانشگاه تهران تدریس میکنم واقعاً جز این ندیدم و هرگز تصور نمیکند که این دانشجویان پانین عقاید و با این درجه مبن پرستی که دائم بفکر آینده خودشان هستند و این عده که میدانند در تحت رهبری شاهنشاه و پیشوای ماطبقات مختلف مملکت برای رسیدن به هدف فعالیت میکنند و هم کوشش میکنند که ایرانی آباد ایجاد کنند و این دانشجویان همان کسانی خواهند بود که وارث ما میباشند و کارهای مملکت را آنها در آینده اداره خواهند کرد و بسیار متوجه این موضوع هستند که روزی که آنها به وظایف خود رسیدند باید اقتضای کنند و سر فخر به آسمان سبند و لیکن يك نکته جالب در این صحبت های ما این بود که هنگامی که من برای این آقایان مطالبی را تشریح میکردم اکثر آنها میدیدم که بر اثر کثرت مشغله و توجه به تحصیل اطلاع کافی از محیط خود و محیط خارج دانشگاهی

ندارند و آنها از مطالبی که من برای آنها شرح میدادم بی اطلاع بودند و خودشان اظهار میکردند که چرا ما این مطالب را نمیدانیم (جوانشیر - استادان دانشگاه چرا مطالب باین مهمی را که از نظر انقلاب مملکتی بسیار مهم است برای آنها توضیح نمیدهند؟) باید بدهند و بنده هم همین عرض را میکنم و تصور میکنم و معتقد هستم باینکه دانشجویان نباید واقعاً بجز تحصیل علم وقت خودش را صرف کارهای دیگری بکنند (یزشکیو - مثلاً چه کار؟) ولی باید از وضع مملکت و از اوضاع اقتصادی مملکت و از مسائل مختلف مملکت و آنچه در محیط خارج دانشگاه هست اطلاع کافی داشته باشد (صحیح است) اگر چنانچه ما بهمین ترتیب این دانشجویان و با تمام طبقات مملکت را توسط يك برنامه های دقیق و يك کنفرانسهائی روشن کنیم آنها را از آنچه که در مملکت پیشرفت حاصل میشود و مسائلی که هست آگاه سازیم هیچگاه افکار اهریمنی از در و پنجره دانشگاههای ما بداخل رخنه نخواهد کرد (یزشکیو - آقای دکتر میرعلاء باید افکار ملی را به دانشگاه بفرستید تا این افکار اهریمنی نتواند رخنه کند) بنده هم تقریباً بهمین نحو اشاره میکنم و البته من مطمئن هستم که دانشجویان ما افرادی فداکار و لایق هستند و در چنین تماسهایی که من با این افراد داشتم واقعاً دیدم که به آینده مملکت خوشبین هستند و امیدوارم که در آینده استادان این وظیفه را بعهده بگیرند که ما بتوانیم يك راه ارشاد واقعی برای آنها ایجاد بکنیم و مسلماً در اینصورت بسیاری از مسائل در این مؤسسات علمی حل خواهد شد و ما با يك موفقیت بزرگی روبرو خواهیم شد بسیار تشکر میکنم و بعرایض خود خاتمه میدهم. (احسن).

۴- تصویب صورت جلسه

نایب رئیس - وارد دستور میشود ، صورت جلسه قبل توزیع شده نسبت به آن نظری هست؟ آقای یزشکیو بفرمائید.

یزشکیو - بنده چند بار هم به تند نویسان تذکر داده ام در مسواری دیده شده است و نوشته شده است از

طرف ماکلمه «بنده» ذکر شده است چون بان ابر اینستها هیچ موقع کلمه بنده را ادا نمیکنند استدعا میکنم در همین صورت جلسه هر جا که کلمه «بنده» هست به «من» تبدیل کنند و بعد از اینهم رعایت کنند.

نایب رئیس - بسیار خوب اصلاح میشود، نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه قبل تصویب شد.

۴. تقدیم یک فقره لایحه بوسیله تیمسار معاون

وزارت جنگ

نایب رئیس - تیمسار سپهبد کاتوزیان فرمایشی دارید بفرمائید.

سپهبد کاتوزیان (معاون وزارت جنگ) - با اجازه مقام ریاست اصلاح ماده ۹۶ قانون استخدام نیروهای شاهنشاهی را برای بررسی تقدیم میکنم.

نایب رئیس - بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۵. طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون برنامه راجع ببرنامج عمرانی چهارم کشور و ارسال

بمجلس سنا

نایب رئیس - گزارش شور دوم ببرنامج عمرانی چهارم کشور مطرح است قرائت شود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون برنامه بمجلس شورای ملی کمیسیون برنامه در چند جلسه با حضور نمایندگان دولت لایحه شماره ۴۹۴۱۲-۴۶/۱۱/۱۷ راجع به برنامه عمرانی چهارم کشور را که گزارش شور اول آن بشماره ۲۴۳ چاپ شده است برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و با توجه به پیشنهادها واصله گزارش شور اول را با اصلاحاتی بشرح زیر تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه برنامه عمرانی چهارم کشور

فصل اول - برنامه

ماده ۱ - دولت مکلف است از محل درآمدهای

مندرج در این قانون ظرف مدت پنجسال که از اول فروردین ماه ۱۳۴۷ شروع میشود مبلغ چهارصد و هشتاد میلیارد ریال در اختیار سازمان برنامه بگذارد که براساس جداول کلی بیوست برای نيل بهدفعهای زیر بمصرف اجرای برنامه عمرانی چهارم برساند.

الف - تسریع رشد اقتصادی و تکثیر درآمد ملی از راه افزایش قدرت تولید با اتکاء بیشتر توسعه صنعتی و بالا بردن بازده سرمایه و استفاده از روشهای مترقی در کلیه فعالیتهای و کسترش تحقیقات علمی و عملی خاصه در جهت حل مسائل توسعه اقتصادی.

ب - توزیع عادلانه تر درآمد از راه تأمین کار و کسترش خدمات اجتماعی و رفاه (بویژه خدمات آموزشی- بهداشتی و درمانی) برای کلیه افراد و افزایش فعالیتهای آبادانی و بهسازی بخصوص در روستاها.

پ - کاهش وابستگی بخارج بر اساس افزایش قدرن تولید - رفع احتیاجات اساسی و تسریع در رشد بخش کشاورزی بمنظور تأمین حداکثر مواد غذایی مورد نیاز جمعیت و حداکثر مواد اولیه مورد نیاز صنایع در داخل کشور. همچنین تهیه کالاهای صنعتی مورد مصرف عامه مردم در داخل مملکت.

ت - تنوع بخشیدن بکالاهای صادراتی کشور و کسترش بازارهای موجود و دستیابی به بازارهای جدید خارج.

ث - بهبود خدمات اداری از طریق ایجاد تحول اساسی در نظام اداری همچنین تعمیم روشهای مترقی مدیریت در کلیه وزارتخانه ها و سازمانهای عمومی و خصوصی و تقویت بنیه دفاعی کشور بنحوی که دولت بتواند هم آهنگ با تحولات عمیق اجتماعی و اقتصادی مملکت و ظایف سنگینی را که بمعهده دارد انجام دهد.

تبصره - بکمیسیونهای برنامه بمجلس اجرا داده میشود که اصول و هدفهای بخشهای مختلف برنامه چهارم عمرانی کشور را که بیوست لایحه تقدیم مجلس شورای ملی گردیده است رسیدگی و تصویب نماید.

ماده ۳ - اعتبار فوق شامل سرمایه گذاری کلیه مؤسسات دولتی در دوره برنامه چهارم و همچنین هزینه

نگاهداری و اداره تأسیساتی که در اثر اجرای برنامه بحیوضت ایجاد خواهد بود و هیچیک از وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و مؤسسات وابسته بدولت به استثنای دستگاههای انتظامی و شهرداریها مجاز نیستند بدون موافقت هیئت عالی برنامه بتخصیص اعتبار بصرف آن برای یکی از امور تولیدی و عمرانی که ضمن صورت فصول و بندهای برنامه تعیین میشود مدارت نمایند.

ماده ۳ - هیئت عالی برنامه میتواند بنا بر احتیاجات طرحها در داخل هر فصل برنامه اعتبار هر بند را تا حدود بیست در صد اعتبار همان بند کاهش یا افزایش بدهد. کاهش یا افزایش اعتبار هر فصل باستثناء فصل مربوط به عمران دهات که قابل کاهش نیست تا حدود بیست درصد اعتبار همان فصل موقوف بموافقت هیئت عالی برنامه و تصویب کمیسیونهای برنامه بمجلسین خواهد بود.

ماده ۴ - تقسیم سنواتی اعتبار موضوع ماده ۱ یک بر اساس فصول و بندهای برنامه بقرار زیر تعیین میشود.

سال	۱۳۴۷	۱۳۴۸	۱۳۴۹	۱۳۵۰	۱۳۵۱
میلیارد ریال	۷۸	۸۷	۹۶	۱۰۵	۱۱۴

سازمان برنامه میتواند بموافقت هیئت عالی برنامه تصویب کمیسیونهای برنامه بمجلسین تغییراتی را که در تقسیم سنواتی فوق ضروری بداند بدهد بدون اینکه در کل مبلغ اعتبار تقلیلی حاصل شود.

فصل دوم - درآمد برنامه

ماده ۵ - هشتاد درصد از درآمد نفت و صد درصد درآمد گاز و پتروشیمی که در هر سال طی دوره برنامه عاید دولت میشود بمحض وصول در اختیار سازمان برنامه گذارده میشود. در موقع پرداخت اقساط فوق وجوه مربوط به هزینه طرحهای عمرانی مستقر دولت که ضمن برنامه چهارم منظور شده است و هزینه نگاهداری و اداره تأسیساتی که در اثر اجرای برنامه بوجود آمده است

بر اساس اعتبارات عمرانی مصوب و بر تریبی که بین وزارت دارایی و سازمان برنامه توافق خواهد شد از اقساط مزبور کسر خواهد گردید.

تبصره ۱ - درآمد نفت مذکور در این ماده عبارت است از جمع وجوهیکه بموجب قرارداد نفت مصوب هفتم آبانماه ۱۳۳۳ (اعم از مالیات بر درآمد و پرداخت مشخص) عاید دولت ایران میشود همچنین هر درآمد دیگری که دولت ایران از منابع نفت طبق قرارداد های موجود یا قرارداد هاییکه بعداً منعقد خواهد نمود بدست میآورد.

تبصره ۲ - علاوه بر درآمد های مذکور در این ماده درآمدهای متفرقه سازمان برنامه که ناشی از اجرای طرحهای تولیدی و عمرانی میباشد همچنین دریافتیهای بابت وامهای پرداختی سازمان برنامه نیز بحساب درآمد منظور خواهد شد.

ماده ۶ - دولت مجاز است بمنظور جبران کمبود درآمد مذکور در ماده ۵ نسبت به اعتبارات برنامه چهارم از اوراق قرضه و اسناد خزانه و اعتبارات بانکی و بخش خصوصی از منابع داخلی و همچنین تا ۱۵۰ میلیارد ریال طبق قانون نحوه خرید ماشین آلات و سایر لوازم برای اجرای طرحهای مصوب برنامه های عمرانی کشور مصوب ۱۸ خرداد ماه ۱۳۴۵ در مدت پنجسال اجرای برنامه از اعتبارات خارجی استفاده نماید اصل و بهره وامهای مذکور در دوره برنامه چهارم از محل درآمد برنامه و یس از آن از محل درآمد عمومی کشور قابل پرداخت خواهد بود.

ماده ۷ - کلیه درآمدهای مذکور در مواد ۵ و ۶ در حساب مخصوص بنام حساب درآمد برنامه در بانک مرکزی سپرده خواهد شد و برداشت از آن منحصر آرد اختیار سازمان برنامه خواهد بود و وجوه برداشتی در موارد زیر بمصرف خواهد رسید:

الف - پرداخت هزینه عملیات عمرانی و هزینه های اداری سازمان برنامه.

ب - پرداخت اقساط اصل و بهره وامهاییکه برای اجرای برنامه های دوم و سوم تحصیل شده است و وامهاییکه

دولت طبق ماده ۶ این قانون تحصیل خواهد نمود.
 ج - پرداختهایی که سازمان برنامه بموجب ماده ۳۱ این قانون بعمل خواهد آورد.
 د - پرداخت هزینه‌های مستمر برنامه سوم.

فصل سوم - سازمان برنامه

ماده ۸۵ - سازمان برنامه دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است که طبق مقررات مندرج در این قانون اداره خواهد شد و وظائف آن عبارتست از:

- اول - بررسی و تصویب و در صورت لزوم تهیه طرح‌های مربوط بقصور و بندهای برنامه و محول کردن اجرای آنها بدستگاههای اجرائی و نظارت در اجرای صحیح طرحها طبق فصل ششم این قانون.
- دوم - پرداخت هزینه اجرای طرحهای مصوب و نگاهداری حسابها و امیزی اسناد.
- سوم - تنظیم گزارشهای اجرای برنامه و حساب عملیات و تسلیم آن بمقامات مربوط طبق مواد بیست و پنج و بیست و هشت این قانون.

چهارم - تمرکز امور کمکهای خارجی بلاعوض (اعمال مالی و جنسی و فنی) و وامهای خارجی و هماهنگ ساختن آن با برنامه و داشتن نمایندگان دولت در مذاکرات مربوط به وامها.

پنجم - بررسی و تهیه پیشنهاد بدولت در مورد وضع قوانین درباره هر نوع اقدام که برای حسن اجرای برنامه لازم شناخته شود.

ششم - تسویه حساب برنامه‌های دوم و سوم پرداخت دیون و وصول مطالبات آن طبق ماده سی و یک این قانون.

هفتم - تهیه برنامه عمرانی پنجم و تسلیم آن بمقامات مربوط بنحوی که حداقل چهارماه قبل از پایان برنامه چهارم از طرف دولت بمجلسین تقدیم شود.

هشتم - تهیه گزارش اقتصادی سالانه با همکاری وزارت دارائی و وزارت اقتصاد و بانک مرکزی ایران و همچنین تخصیص اعتبارات عمرانی برای هر سال برنامه.

نهم - انجام وظائف پیش بینی شده در قانون طرز تهیه

و تنظیم بودجه کل کشور مصوب ۱۴ تیر ماه ۱۳۲۵ که بمعهده سازمان برنامه محول است.
ماده ۹۵ - مسئولیت امور سازمان برنامه بانخت وزیر است.

سازمان برنامه تحت نظریک مدیر عامل اداره میشود که در مقابل نخست وزیر مسئول میباشد مدیر عامل سازمان برنامه بنا به پیشنهاد نخست وزیر و بموجب فرمان هماهنگی برای تمام مدت برنامه منصوب میشود. معاونان سازمان برنامه مشمول مقررات مربوط به معاونان وزارتخانه ها خواهند بود.

مدیر عامل سازمان برنامه موظفاً انجام خدمت نموده و جز انجام این وظیفه حق ندارد هیچ نوع شغل آزادی یا سمت دولتی دیگر داشته باشد.

اختیارات مدیر عامل سازمان برنامه بقرا زیر است:
 ۱ - اداره امور سازمان برنامه بر اساس وظائفیکه این قانون و سایر قوانین مربوط بسازمان مزبور محول نموده است.

۲ - تنظیم تشکیلات سازمان برنامه و اداره امور استخدامی آن بر اساس لایحه قانونی استخدام کشوری.

۳ - عقد قراردادها و امضاء اسناد و نامه‌ها و اوراز بهادار مربوط به برنامه.

۴ - تهیه آئین نامه‌های مذکور در این قانون و تسلیم آن برای تصویب بمقامات صلاحیتدار.

۵ - نمایندگی سازمان برنامه در مقابل وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و کمیسیونهای برنامه و سایر کمیسیونهای مجلسین و افراد و مؤسسات خصوصی داخلی خارجی و محاکم با حق توکیل غیر.

مدیر عامل میتواند با مسئولیت خود هر قسم از اختیارات خود را که لازم بداند کتباً بهر یک از کارمندان سازمان برنامه تفویض نماید.

فصل چهارم - هیئت عالی برنامه

ماده ۱۰۰ - هیئت عالی برنامه تحت ریاست نخست وزیر و عضویت ۶ نفر اشخاص زیر تشکیل میشود:

وزیر دارائی
 وزیر اقتصاد
 رئیس کل بانک مرکزی ایران
 سه نفر شخصیت مطلع در امور مربوط به برنامه که برای تمام مدت برنامه به پیشنهاد مدیر عامل سازمان برنامه بتصویب هیئت وزیران انتخاب میشوند و حق حضور آنان در صورتیکه از صندوق دولت حقوقی دریافت نیندارند با تصویب هیئت دولت تعیین خواهد شد. در صورتیکه هر یک از سه نفر مذکور فوت یا استعفا نماید یا بعلن قانونی ادامه کار هر یک از آنها میسر نباشد جانشین وی برای بقیه مدت برنامه بهمان ترتیب انتخاب خواهد شد.

جلسات هیئت عالی برنامه با حضور لااقل ۵ نفر نسبت خواهد یافت و نسبت بموضوعات مطروحه رأی لااقل ۴ نفر معتبر خواهد بود. جلسات مزبور با دعوت مدیر عامل سازمان برنامه حداقل ماهی یکبار با حضور او تشکیل میشود و در غیاب مدیر عامل معاونیکه از طرف تعیین شده است حضور خواهد یافت.

ماده ۱۰۱ - وظائف هیئت عالی برنامه بقرا زیر است:
 ۱ - توصیه نسبت به اتخاذ سیاست های اقتضای مالی و اداری و اجتماعی دولت و مقررات مربوطه با توجه به گزارش اقتصادی سالانه مذکور در بند ۸ ماده هشتم.
 ۲ - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به مشی اجرای برنامه و نوع و حدود عملیات سالانه.
 ۳ - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت بمسائلی که در وزارتخانه ها ضمن اجرای برنامه با آن مواجه میشوند.
 ۴ - تصویب اعتبارات عمرانی هر سال بر اساس ماده ۱ این قانون.
 ۵ - اظهار نظر نسبت به پیشنهادات سازمان برنامه در مورد تغییر اعتبار برنامه.

۶ - تصویب آئین نامه ها و مقررات مربوط بنحوه تهیه و تصویب طرحها و اجرا و نظارت بر آنها.
 ۷ - تعیین سیاست و اصول و ضوابط مربوط به اعطای وام و قبول مشارکت مذکور در ماده ۱۹.

۸ - تصویب مصوبات هیئت عالی برنامه.
 ۹ - تصویب طرحهای اجرائی و روش اجرای آنها در حدود مصوبات هیئت عالی برنامه.
 ۱۰ - تصویب قراردادها - هیئت میتواند برای فعالیتهای مشابه در رشته های مختلف طرح قرارداد های نمونه تصویب نماید.
 ۱۱ - تصویب پیشنهاد های ترك منافع و مزایده.
 ۱۲ - تصویب پیشنهاد های ارجاع بدآوری و تعیین داور و تفویض اختیار صلح و تصویب پیشنهاد های مربوط صلح و سازش مشروط بر اینکه در قرارداد های مربوط پیش بینی شده باشد.

تبصره - در مورد تغییر یا رد موضوعهای پیشنهادی هیئت عامل موظف است پس از استماع توضیحات نماینده دستگاه مربوط تصویب مقتضی اتخاذ نماید.
ماده ۱۰۲ - جلسات هیئت عامل با حضور لااقل سه نفر که یکی از آنها مدیر عامل یا معاون او خواهد بود

۱۳ - هیئت عامل برنامه مر کب است از مدیر عامل سازمان برنامه بر نائنه با تمام مدت برنامه بنا به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیئت وزیران با فرمان هماهنگی منصوب میشوند.
 در صورت احراز عدم صلاحیت یا فوت استعفای هر یک از اعضای هیئت عامل جانشین او بهمان ترتیب برای بقیه مدت منصوب خواهد شد.
 چهار نفر عضو هیئت عامل موظفاً انجام خدمت نموده و جز انجام این وظیفه حق ندارند هیچ نوع شغل یا سمت دولتی یا غیر دولتی دیگر داشته باشند (با استثنای مؤسسات خیریه آنها غیر موظف) و از نظر تشکیلاتی و امور استخدامی (بجز نحوه عزل و نصب) تابع مقررات سازمان برنامه خواهند بود.
 حقوق و مزایای چهار نفر فوق الذکر توسط هیئت وزیران تعیین خواهد شد.

ماده ۱۰۳ - وظائف هیئت عالی برنامه بقرا زیر است:
 ۱ - تصویب طرحهای اجرائی و روش اجرای آنها در حدود مصوبات هیئت عالی برنامه.
 ۲ - تصویب قراردادها - هیئت میتواند برای فعالیتهای مشابه در رشته های مختلف طرح قرارداد های نمونه تصویب نماید.
 ۳ - تصویب پیشنهاد های ترك منافع و مزایده.
 ۴ - تصویب پیشنهاد های ارجاع بدآوری و تعیین داور و تفویض اختیار صلح و تصویب پیشنهاد های مربوط صلح و سازش مشروط بر اینکه در قرارداد های مربوط پیش بینی شده باشد.
تبصره - در مورد تغییر یا رد موضوعهای پیشنهادی هیئت عامل موظف است پس از استماع توضیحات نماینده دستگاه مربوط تصویب مقتضی اتخاذ نماید.
ماده ۱۰۴ - جلسات هیئت عامل با حضور لااقل سه نفر که یکی از آنها مدیر عامل یا معاون او خواهد بود

فصل پنجم - هیئت عامل برنامه

ماده ۱۰۴ - هیئت عامل برنامه مر کب است از مدیر

عامل سازمان برنامه با تمام مدت برنامه بنا به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیئت وزیران با فرمان هماهنگی منصوب میشوند.
 در صورت احراز عدم صلاحیت یا فوت استعفای هر یک از اعضای هیئت عامل جانشین او بهمان ترتیب برای بقیه مدت منصوب خواهد شد.
 چهار نفر عضو هیئت عامل موظفاً انجام خدمت نموده و جز انجام این وظیفه حق ندارند هیچ نوع شغل یا سمت دولتی یا غیر دولتی دیگر داشته باشند (با استثنای مؤسسات خیریه آنها غیر موظف) و از نظر تشکیلاتی و امور استخدامی (بجز نحوه عزل و نصب) تابع مقررات سازمان برنامه خواهند بود.
 حقوق و مزایای چهار نفر فوق الذکر توسط هیئت وزیران تعیین خواهد شد.

جلسات هیئت عالی برنامه با حضور لااقل ۵ نفر نسبت خواهد یافت و نسبت بموضوعات مطروحه رأی لااقل ۴ نفر معتبر خواهد بود. جلسات مزبور با دعوت مدیر عامل سازمان برنامه حداقل ماهی یکبار با حضور او تشکیل میشود و در غیاب مدیر عامل معاونیکه از طرف تعیین شده است حضور خواهد یافت.

ماده ۱۰۱ - وظائف هیئت عالی برنامه بقرا زیر است:
 ۱ - توصیه نسبت به اتخاذ سیاست های اقتضای مالی و اداری و اجتماعی دولت و مقررات مربوطه با توجه به گزارش اقتصادی سالانه مذکور در بند ۸ ماده هشتم.
 ۲ - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به مشی اجرای برنامه و نوع و حدود عملیات سالانه.
 ۳ - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت بمسائلی که در وزارتخانه ها ضمن اجرای برنامه با آن مواجه میشوند.
 ۴ - تصویب اعتبارات عمرانی هر سال بر اساس ماده ۱ این قانون.
 ۵ - اظهار نظر نسبت به پیشنهادات سازمان برنامه در مورد تغییر اعتبار برنامه.

۶ - تصویب آئین نامه ها و مقررات مربوط بنحوه تهیه و تصویب طرحها و اجرا و نظارت بر آنها.
 ۷ - تعیین سیاست و اصول و ضوابط مربوط به اعطای وام و قبول مشارکت مذکور در ماده ۱۹.

۸ - تصویب مصوبات هیئت عالی برنامه.
 ۹ - تصویب طرحهای اجرائی و روش اجرای آنها در حدود مصوبات هیئت عالی برنامه.
 ۱۰ - تصویب قراردادها - هیئت میتواند برای فعالیتهای مشابه در رشته های مختلف طرح قرارداد های نمونه تصویب نماید.
 ۱۱ - تصویب پیشنهاد های ترك منافع و مزایده.
 ۱۲ - تصویب پیشنهاد های ارجاع بدآوری و تعیین داور و تفویض اختیار صلح و تصویب پیشنهاد های مربوط صلح و سازش مشروط بر اینکه در قرارداد های مربوط پیش بینی شده باشد.
تبصره - در مورد تغییر یا رد موضوعهای پیشنهادی هیئت عامل موظف است پس از استماع توضیحات نماینده دستگاه مربوط تصویب مقتضی اتخاذ نماید.
ماده ۱۰۲ - جلسات هیئت عامل با حضور لااقل سه نفر که یکی از آنها مدیر عامل یا معاون او خواهد بود

ماده ۱۰۳ - وظائف هیئت عالی برنامه بقرا زیر است:
 ۱ - تصویب طرحهای اجرائی و روش اجرای آنها در حدود مصوبات هیئت عالی برنامه.
 ۲ - تصویب قراردادها - هیئت میتواند برای فعالیتهای مشابه در رشته های مختلف طرح قرارداد های نمونه تصویب نماید.
 ۳ - تصویب پیشنهاد های ترك منافع و مزایده.
 ۴ - تصویب پیشنهاد های ارجاع بدآوری و تعیین داور و تفویض اختیار صلح و تصویب پیشنهاد های مربوط صلح و سازش مشروط بر اینکه در قرارداد های مربوط پیش بینی شده باشد.
تبصره - در مورد تغییر یا رد موضوعهای پیشنهادی هیئت عامل موظف است پس از استماع توضیحات نماینده دستگاه مربوط تصویب مقتضی اتخاذ نماید.
ماده ۱۰۴ - جلسات هیئت عامل با حضور لااقل سه نفر که یکی از آنها مدیر عامل یا معاون او خواهد بود

۱۳ - هیئت عامل برنامه مر کب است از مدیر عامل سازمان برنامه بر نائنه با تمام مدت برنامه بنا به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیئت وزیران با فرمان هماهنگی منصوب میشوند.
 در صورت احراز عدم صلاحیت یا فوت استعفای هر یک از اعضای هیئت عامل جانشین او بهمان ترتیب برای بقیه مدت منصوب خواهد شد.
 چهار نفر عضو هیئت عامل موظفاً انجام خدمت نموده و جز انجام این وظیفه حق ندارند هیچ نوع شغل یا سمت دولتی یا غیر دولتی دیگر داشته باشند (با استثنای مؤسسات خیریه آنها غیر موظف) و از نظر تشکیلاتی و امور استخدامی (بجز نحوه عزل و نصب) تابع مقررات سازمان برنامه خواهند بود.
 حقوق و مزایای چهار نفر فوق الذکر توسط هیئت وزیران تعیین خواهد شد.

جلسات هیئت عالی برنامه با حضور لااقل ۵ نفر نسبت خواهد یافت و نسبت بموضوعات مطروحه رأی لااقل ۴ نفر معتبر خواهد بود. جلسات مزبور با دعوت مدیر عامل سازمان برنامه حداقل ماهی یکبار با حضور او تشکیل میشود و در غیاب مدیر عامل معاونیکه از طرف تعیین شده است حضور خواهد یافت.

ماده ۱۰۱ - وظائف هیئت عالی برنامه بقرا زیر است:
 ۱ - توصیه نسبت به اتخاذ سیاست های اقتضای مالی و اداری و اجتماعی دولت و مقررات مربوطه با توجه به گزارش اقتصادی سالانه مذکور در بند ۸ ماده هشتم.
 ۲ - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به مشی اجرای برنامه و نوع و حدود عملیات سالانه.
 ۳ - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت بمسائلی که در وزارتخانه ها ضمن اجرای برنامه با آن مواجه میشوند.
 ۴ - تصویب اعتبارات عمرانی هر سال بر اساس ماده ۱ این قانون.
 ۵ - اظهار نظر نسبت به پیشنهادات سازمان برنامه در مورد تغییر اعتبار برنامه.

۶ - تصویب آئین نامه ها و مقررات مربوط بنحوه تهیه و تصویب طرحها و اجرا و نظارت بر آنها.
 ۷ - تعیین سیاست و اصول و ضوابط مربوط به اعطای وام و قبول مشارکت مذکور در ماده ۱۹.

۸ - تصویب مصوبات هیئت عالی برنامه.
 ۹ - تصویب طرحهای اجرائی و روش اجرای آنها در حدود مصوبات هیئت عالی برنامه.
 ۱۰ - تصویب قراردادها - هیئت میتواند برای فعالیتهای مشابه در رشته های مختلف طرح قرارداد های نمونه تصویب نماید.
 ۱۱ - تصویب پیشنهاد های ترك منافع و مزایده.
 ۱۲ - تصویب پیشنهاد های ارجاع بدآوری و تعیین داور و تفویض اختیار صلح و تصویب پیشنهاد های مربوط صلح و سازش مشروط بر اینکه در قرارداد های مربوط پیش بینی شده باشد.
تبصره - در مورد تغییر یا رد موضوعهای پیشنهادی هیئت عامل موظف است پس از استماع توضیحات نماینده دستگاه مربوط تصویب مقتضی اتخاذ نماید.
ماده ۱۰۲ - جلسات هیئت عامل با حضور لااقل سه نفر که یکی از آنها مدیر عامل یا معاون او خواهد بود

رسمیت خواهد یافت و برای اخذ تصمیم نسبت بموضوعات مطروحه لااقل رأی سدنفر معتبر خواهد بود.

فصل ششم - تهیه و اجرای طرحهای

عمرانی و نظارت بر آنها

ماده ۱۵ - سازمان برنامه قبل از خاتمه هر سال ارقام اعتبارات عمرانی سال بعد را بتوجه بماده ۴ با همکاری دستگاههای اجرائی تهیه و پس از تصویب هیئت عالی برنامه بر حله اجرا خواهد گذارد.

در تنظیم اعتبارات هر سال طرحهایی که در حال اجرا هستند اولویت خواهند داشت.

ماده ۱۶ - سازمان برنامه اجرای طرحهای عمرانی را پس از رسیدگی و تصویب بعهده وزارتخانهها و دستگاههای دولتی مسئول و مؤسسات عمومی و عام المنفعه محول خواهد نمود و مساعدتهای لازم را بمنظور تجهیز و آماده نمودن این دستگاهها بعمل خواهد آورد.

برای اجرای طرحهایی که جزء فعالیت هیچیک از وزارتخانهها و دستگاههای دولتی موجود نباشد اداره کردن تأسیساتی که در اثر اجرای آن بوجود میآید دستگاههای مناسبی با تصویب هیئت دولت تحت نظر یکی از وزارتخانهها که تناسب بیشتر داشته باشد با سازمان برنامه ایجاد خواهد گردید.

ماده ۱۷ - برنامههای عمرانی استانها و فرمانداریهایی کل و یا مستقل را سازمان برنامه با توجه به نظر نمایندگان مجلسین در آن مناطق و استانداران و فرمانداران مزبور تهیه مینماید و هر سال طرحهایی از قبیل راههای فرعی و آموزشگاهها و درمانگاهها و امور اجتماعی شهرها و روستاها و آبیاری و کشاورزی را که اجرائی آنها در محل بدون احتیاج بمراجعه بمکرز امکان پذیر باشد پس از تصویب به استانداران و فرمانداران کل و یا مستقل ابلاغ خواهد نمود تا طبق مقررات سازمان برنامه اجرا نمایند.

سازمان برنامه مکلف است در سه ماهه اول اجرای برنامه پنجساله چهارم گزارشی از برنامههایی که در نظر است در طی اجرای برنامه در هر شهرستان انجام گیرد و همچنین در سه ماهه اول سالهای بعد بر نامههای مربوط بهمثال سال

را حداقل تا سطح شهرستان تهیه کرده بضمیمه برنامههایی که در سطح هر استان انجام خواهد گرفت برای اطلاع بمجلسین تقدیم نماید.

ماده ۱۸ - برای آنکه استانداران و فرمانداران کل و یا مستقل بهتر بتوانند احتیاجات عمرانی منطقه خود را پیش بینی نموده در اجرای آنها مجتهد شوند سازمان برنامه کارمندان فنی در اختیار آنها خواهد گذاشت که زیر نظر آنها انجام وظیفه نمایند.

تبصره - در استفاده از اعتبارات عمرانی و کمکهای بهداشتی و درمانی اعم از بخش دولتی و خصوصی شهرستانها و مناطق عقب مانده کشور اولویت دارند.

ماده ۱۹ - در مورد فعالیتهای عمرانی شهرداریها و مؤسسات وابسته با آنها و مؤسسات عمومی و عام المنفعه ای که طبق قوانین کشور تشکیل شده است سازمان برنامه با رعایت اولویت شهرهایی که در وضع نامساعدی از جهت اقلیمی و جغرافیایی و مقتضیات محلی و درآمد و استفاده از کمکهای عمومی دولت قرار دارند و همچنین بادر نظر گرفتن جدول اولویت طرحهای مربوط بتأمین آب مشروب و برق و طرحهای حفاظتی و بهداشتی و تهیه مسکن و تلفن و باعطای وام و کمکهای رایگان فنی و غیر فنی مبادرت خواهد نمود.

طرحهای اجرایی این ماده همچنین میزان وام و کمک بلاعوض و بهره و مدت وام طبق آئین نامه های خواهد بود که از طرف سازمان برنامه تهیه و تصویب کمیسیون برنامه و کمیسیونهای مربوط مجلسین خواهد رسید.

تبصره - شهرداریهایی که قراردادهایی با سازمان برنامه طبق مقررات برنامههای گذشته برای اجرای بعضی طرحها منعقد کرده اند میتوانند از تسهیلات مقرر در این ماده استفاده کنند.

ماده ۱۹ - برای تشویق و بکار انداختن سرمایه های خصوصی در فعالیتهای عمرانی و تولیدی که در جهت هدفهای برنامه چهارم باشد سازمان برنامه میتواند از طریق مؤسسات اعتباری وجوه لازم را بصورت وام بزرگ طرحهای مصوب در اختیار افراد و مؤسسات خصوصی بگذارد و بادر سرمایه گذاری با این مؤسسات مشارکت

نماید همچنین سازمان برنامه میتواند کمکهای فنی لازم را برای تهیه طرحهای عمرانی و تولیدی خصوصی که منطبق با برنامه چهارم باشد بعمل آورد.

تبصره - طرز پرداخت وام از محل اعتبارات عمرانی به بخش خصوصی درمانی و شرایط آن طبق آئین نامه ای خواهد بود که بتصویب کمیسیونهای برنامه و بهداشتی و دارائی مجلسین خواهد رسید.

ماده ۲۰ - هر يك از وزارتخانهها و دستگاههای اجرائی و همچنین مؤسسات عمومی و عام المنفعه که از اعتبارات عمرانی برنامه چهارم استفاده میکنند باید بمنظور تهیه طرحهای عمرانی دقتی برای طرح ریزی ایجاد نمایند.

سازمان برنامه میتواند تهیه طرحهای عمرانی را مستقیماً عهده دار گردد و با بوزارتخانهها و دستگاههای دولتی و مؤسسات عمومی و عام المنفعه محول و در صورت ضرورت در تهیه طرحها به آنها کمک نماید.

ماده ۲۱ - دستگاههای اجرائی مکلفند در پیشرفت طرحهای عمرانی عملیات مستمر و غیر مستمر مراقبت دائم بعمل آورند و منظملاً لااقل رسه ماه یکبار گزارشهایی سازمان برنامه بدهند سازمان برنامه از جهت رعایت دستورالعملها و مقررات برنامه و پیشرفت طرحها طبق برنامه کار و تطبیق عملیات با مشخصات و عدم تجاوز از اعتبارات مصوب طرح نظارت خواهد نمود.

نظارت در اجرای طرحهایی که توسط اشخاص و مؤسسات خصوصی انجام میشود در سازمان برنامه طبق ماده ۱۹ از راه مؤسسات اعتباری بآنها وام میدهد بنمایندهایی از طرف سازمان برنامه توسط مؤسسات اعتباری مزبور عمل خواهد آمد و سازمان برنامه در موارد لازم مستقیماً نظارت خواهد نمود.

ماده ۲۲ - برای انجام مطالعات فنی و تهیه برآوردها و نقشهها و نظارت فنی در اجرای طرحها در مواردی که ضرورت ایجاد میکند سازمان برنامه میتواند با مهندسیین دیگر مشاور کارشناسان (اعم از اشخاص یا مؤسسات) قرارداد منعقد و در هر مورد که صلاح بداند انعقاد قرارداد

را بدستگاههای اجرائی محول کند تشخیص صلاحیت مهندسیین مشاور کارشناسان و موارد ارجاع کار به آنان طبق آئین نامه ای خواهد بود که بتصویب هیئت عالی برنامه خواهد رسید.

ماده ۲۳ - سازمان برنامه و دستگاههای اجرائی در مورد اجرای طرحهای عملیات عمرانی غیر مستمر تابع آئین نامه های حسابداری و معاملاتی خواهند بود که بنابه پیشنهاد سازمان برنامه بتصویب کمیسیونهای دارائی و برنامه مجلسین خواهد رسید آئین نامه های حسابداری و معاملاتی عملیات عمرانی مستمر از طرف وزارت دارائی و سازمان برنامه تصویب و کمیسیون دارائی مجلسین خواهد رسید.

تبصره - سازمان برنامه میتواند در مورد طرحهایی که بشخص سازمان ماهیت طرز اجرای آن ایجاد میکند تبعیت از آئین نامه ها و مقررات خاص دستگاههای اجرائی را تصویب نماید.

ماده ۲۴ - سازمان برنامه هر سه ماه گزارشی از پیشرفت عملیات برنامه را تسلیم نخست وزیر خواهد نمود. سازمان برنامه منتهی تا سه ماه پس از پایان هر سال گزارش جامعی از فعالیتهای عمرانی که از شروع برنامه چهارم تا پایان سال مزبور صورت گرفته به انضمام صورت حسابی از درآمدها و پرداختهای دوره مزبور برای تقدیم بمجلسین به نخست وزیر تسلیم مینماید. در این گزارش توجه خاصی نسبت به این موضوع که هدفهای برنامه تا چه حد تحقق یافته است خواهد شد.

ماده ۲۵ - دستگاههای اجرائی مکلفند منظملاً کلیه ارقام و اطلاعاتی را که برای تهیه گزارشهای موضوع مواد ۲۴ و ۲۷ این قانون ضروری است با سازمان برنامه تسلیم دارند و کلیه اوراق و اسناد هزینه و دفاتر مربوط به اجرای طرحها را در اختیار سازمان مزبور بگذارند و وسایل نظارت و رسیدگی دقیق را از هر حیث فراهم سازند. در صورت تخلف دستگاههای اجرائی از مقررات این ماده ماده ۲۱ و تأخیر و مسامحه در انجام کار سازمان برنامه اقدام لازم را معمول و در صورت اقتضاء از پرداخت

وجه برای اجرای بقیه عملیات طرحها بدستگاههای مزبور خودداری مینماید و بقیه عملیات طرح را بنحوی که مقتضی بداند به تمام خواهد رسانید و مراتب را به نخست وزیر گزارش خواهد داد که نسبت به موارد تخلف و تعقیب متخلف اقدام نماید.

در مواردیکه پرداخت هزینه های عملیات عمرانی توسط وزارت دارائی بعمل میآید سازمان برنامه موارد تخلف و نظرات خود را بوزارت دارائی اطلاع خواهد داد تا اقدامات لازم از طرف آن وزارت بعمل آید.

فصل هفتم - هیئت حسابرسی

ماده ۲۶ - هیئت حسابرسی برنامه رکن خواهد بود اوسه نفر حسابرس بانجرتبه و بصیر که دونفر از آنان از طرف مجلس شورای ملی از میان فهرست ۶ نفری و یکنفر دیگر از طرف مجلس سنا از میان فهرست سه نفری که دولت با ذکر سوابق و تحصیلات هر یک از آنها پیشنهاد مینماید برای مدت پنجسال از شروع سال دوم برنامه انتخاب میشوند و تا انتخاب جانشین خود به این سمت باقی خواهند ماند در صورت احراز عدم صلاحیت باقوت یا استعفای هر یک از اعضای هیئت مزبور جانشین او برترتیب مقرر در فوق از طرف مجلس شورای ملی یا مجلس سنا انتخاب خواهد شد.

حقوق و مزایای اعضای هیئت حسابرسی برنامه از طرف هیئت وزیران تعیین و از محل بودجه اداری سازمان برنامه پرداخت خواهد شد. اعضای هیئت حسابرسی موظفاً انجام خدمت نموده و جز انجام این وظیفه حق ندارند هیچ نوع شغل یا سمت دولتی یا غیر دولتی دیگر داشته باشند.

تبصره - در سال اول برنامه چهارم حسابرسان آخرین سال برنامه سوم رسیدگی حساب آن برنامه را به تمام خواهند رسانید.

ماده ۲۷ - سازمان برنامه حسابهای نهائی عملیات مالی هر سال خود را شامل افلام کلیه در آمد و اعتبارات مصوب و کلیه هزینهها بتدریج که اسناد مربوط ممیزی میشود بمنظور حسابرسی تسلیم هیئت حسابرسی برنامه مینماید

و آن قسمت از اسناد هزینه را که هیئت مزبور بخواهد ارسال میدارد.

تسلیم صورت حسابها و اسناد و مدارک فوق باید بنحوی باشد که تمام آنچه مربوط به هر سال است حداکثر تا آخر آبان ماه سال بعد به هیئت حسابرسی برنامه تسلیم گردد و هیئت مزبور مکلف است محاسبات سال قبل را از جهت تطبیق هزینهها با اعتبارات و طرحهای مصوب و مقررات مربوط رسیدگی نموده چنانچه ایراد و اشکالی دید نظر خود را بمدیر عامل سازمان برنامه بدهد.

در صورتیکه بین مدیر عامل سازمان برنامه و هیئت حسابرسی اختلاف نظری باقی بماند مرجع رسیدگی به آن کمیسیون برنامه مجلسین میباشد.

حسابهای نهائی هر سال که برترتیب فوق رسیدگی میشود حداکثر تا ۱۵ اسفندماه سال بعد بوزارت دارائی ارسال تا ضمن لایحه تفریح بودجه تقدیم مجلس شورای ملی گردد هیئت حسابرسی موظف است يك نسخه از گزارش و نظرات خود را به هر يك از مجلسین تقدیم دارد.

ماده ۲۸ - بمنظور اینکه هیئت حسابرسی برنامه بتواند بنحو احسن انجام وظیفه نماید سازمان برنامه باید کارکنان و وسائل و تسهیلات لازم را در حدود بودجه سالانه مصوب در اختیار هیئت مزبور بگذارد. هزینه حسابرسی برنامه و تعداد کارکنان مورد نیاز ضمن بودجه اداری هر سال سازمان برنامه بطور مشخص تعیین میشود و اعتبار مربوط طبق مقررات بمصرف میرسد.

فصل هشتم - مقررات مختلف

ماده ۲۹ - هر گاه برای اجرای طرحها احتیاج بخرید اراضی (اعم از دائر و بائر) و ابنیه و تأسیسات متعلق به افراد یا مؤسسات خصوصی پیدا شود بطریق زیر عمل خواهد شد.

۱- هر گاه نسبت به بهای اراضی و ابنیه و تأسیسات بین مقامات اجرا کننده طرح و مالک توافق حاصل نشود بیاوسیله هیئتی مرکب از وزیر کشور - دادستان کل - مدیر کل ثبت یا نمایندگان آنان بانوجه بنظر کارشناسان

فنی که از طرف هیئت مزبور انتخاب میگردد تعیین خواهد شد برای هیئت قطعی است.

در مورد املاک مزروعی وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بجای وزیر کشور خواهد بود.

۲ - ملاک تعیین قیمت عمارتست از بهای عادلانه اراضی و ابنیه و تأسیسات مشابه واقع در حوزه عملیات در سال قبل از تاریخ تصویب طرح.

۳ - پرداخت قیمت اراضی و ابنیه و تأسیسات بمالك آن بر اساس قیمت عادلانه فوق به اضافه پنج درصد آن خواهد بود. اگر مالك در همان ملك ساکن باشد علاوه بر پنج درصد فوق ده درصد بقیمت عادلانه افزوده خواهد شد و هر گاه معر اعاشه مالك منحصر به درآمد همان ملك متصرفی باشد بازده درصد دیگر قیمت عادلانه از این بابت به او پرداخت خواهد کردید.

۴ - در مورد املاک مزروعی طبق تبصره ۲ ماده نوزدهم قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۹/۱۰/۴۰ اقدام علاوه بر آنچه طبق بندهای ۲ و ۳ فوق بمالك پرداخت میشود معادل یا نژده درصد قیمت عادلانه مذکور در بند ۲ فوق بین زارعین و خوش نشینان و برزرگانی که محل را ترك مینمایند به نسبت اعداد عائله تحت تکفل آنها تقسیم خواهد شد.

۵ - در صورتیکه طبق نظر اداره اصلاحات ارضی و تعاون روستائی محل زارعین حقوقی در آن ملك داشته باشند حقوق زارعین ذینفع از قیمت ملك کسر و بدوی الحقوق پرداخت و بقیه بمالك پرداخت خواهد شد.

۶ - تصرف اراضی و ابنیه و تأسیسات بعد از پرداخت تمام قیمت معین شده بمالك با تودیع آن در صندوق حسابداری دادگستری مجاز است نسبت بمالك موقوفه ای که فروش آنها مجاز نیست بطریق اجاره طویل المدت یا تبدیل یا حین استفاده خواهد شد در مورد املاک موقوفه در صورتیکه زارعین طبق نظر اداره اصلاحات ارضی و تعاون روستائی محل حقوقی در آن ملك داشته باشند حقوق آنان پرداخت میشود.

۷ - در صورتیکه مالك به انتقال ملك و تحویل آن

رضایت ندهد پس از سپردن قیمت ملك در صندوق حسابداری دادگستری دادستان محل از طرف او سند انتقال ملك مورد نظر را امضاء و ظرف یکماه به تخلیه قطعی ملك مذکور اقدام مینماید.

۸ - اراضی واقع در خارج از محدوده شهرها که در مسیر راههای اصلی یا فرعی و با خطوط مواصلاتی و برق و مجاری آب و لوله های گاز و نفت قرار میگیرد ببارعایت حریم مورد لزوم که طبق تصویبنامه هیئت وزیران معین خواهد شد از طرف دولت مورد استفاده واقع میشود و از بابت این حق ارتفاق وجهی پرداخت نخواهد شد.

در صورتیکه مستحقات و اعیانی وجود داشته باشد که بر اثر احداث تأسیسات فوق الذکر از بین برود و یا خساراتی به آنها وارد شود مؤسسات دولتی مربوط باید قیمت اعیانی از بین رفته را طبق مقررات این قانون بپردازند و یا خسارات وارده بکلیه ذوی الحقوق را جبران کنند.

ماده ۳۰ - در صورتیکه دستگاههای تابعه دولت یا وابسته بدولت و دستگاهها و شرکتهای دولتی بخواهند طبق مقررات برای اخذ وام یا اعتبار یا کمک فنی از خارج اقدام نمایند باید قبلاً موافقت وزارت دارائی و سازمان برنامه را کسب کنند.

ماده ۳۱ - سازمان برنامه مسئول تصفیه حساب برنامه های گذشته و وصول مطالبات و پرداخت دیون آن میباشد. کلیه هزینه ها و تعهدات و دیون که برای اجرای طرحهای برنامه های گذشته بشرح زیر ایجاد شده است از محل اعتبارات منظور در این قانون پرداخت خواهد شد:

الف - هزینه های اجرائی و تعهدات و دیون مربوط بعملیات طرحهایی که در آخر اسفندماه ۱۳۴۶ در حال اجراء بوده است:

ب - تعهدات و دیون مربوط بطرحهای خاتمه یافته تا آخر اسفندماه ۱۳۴۶ بیا بر دیون سازمان برنامه مانند دیون مربوط به هزینه های اداری و یا آنچه پس از رسیدگی بحسابهای برنامه های گذشته تعیین شده و میشود و مربوط بطرح خاص نیست و بادیونیکه در اثر حکم مراجع قانونی ایجاد شده و میشود از محل درآمد برنامه پرداخت خواهد

شد بدون اینکه اعتبارات عمرانی منظور در این قانون را تقلیل دهد.

ماده ۳۳ - دولت میتواند تأسیسات انتفاعی و تولیدی را که در اثر اجرای برنامه‌های گذشته و این برنامه بوجود آمده و با خواهد آمد اعم از تمام شده و با در هر مرحله احداث کلایا قسمتی از سهام آنرا بپیشنهاد دستگاه ایجاد کننده با اداره کننده این تأسیسات به اشخاص حقیقی یا حقوقی ایرانی بفروش برساند.

ماده ۳۴ - اختیارات صاحبان سهام متعلق بشأزمان برنامه در شرکتهای تابعه آن سازمان با مدیر عامل سازمان برنامه میباشد که طبق سیاست کلی که از طرف هیئت عالی برنامه تعیین میشود اقدام نماید.

ماده ۳۵ - سازمان برنامه میتواند بترتیبی که بموافقت بانک مرکزی خواهد رسید عملیات بانکی مربوط بخود و بامؤسسات همدر اوسيله بانک اعتبارات صنعتی انجام دهد و تمام یا قسمتی از وجوه مربوط را در بانک مزبور نگاهداری نماید.

ماده ۳۵ - هزینه‌های اداری و استخدامی سازمان برنامه از محل درآمد برنامه تأمین و بتصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی میرسد و در بودجه کل کشور منظور خواهد شد.

ماده ۳۶ - سازمان برنامه مکلف است بنا توجه بوضع مالی و تجهیزات و افراد فنی و سوابق کار نسبت بتجدید طبقه بندی بیماتکاران اقدام نماید - هر گاه بیمانکاران یا مهندسین مشاور در انجام عملیاتی که به آنان واگذار شده است تامل ورزند و با بمقادیر ايراد عمل نکنند دستگاههای اجرائی مکلفندسرعاً طبق قرارداد با آنان رفتار نموده مراتب را برای تجدید نظر در طبقه بندی و یا محرومیت از کار برای مدت معینی بسأزمان برنامه گزارش نمایند.

ماده ۳۷ - دولت مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون لایحه تشکیلات دائمی برنامه ریزی کشور را تهیه و بمجلسین تقدیم نماید.

ماده ۳۸ - آئیننامه‌های اجرائی قانون در ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط دولت تهیه و پس از تصویب

کمیسیونهای مذکور در این قانون قابل اجراء خواهد بود تا زمانیکه آئیننامه‌های مزبور بتصویب نرسیده آئیننامه‌های اجرائی قانون بر نامه سوم بقوت خود باقی است **تبصره** - طرح طبقه بندی مشاغل سازمان برنامه و فوق العاده هارمز ابای مذکور در آئین نامه استخدامی قانون برنامه سوم عمرانی کشور تصویب و اجرای آئین نامه‌های فوق العاده و هزینه‌های قانون استخدام کشوری بقوت خود باقی است.

مخبر کمیسیون برنامه - دکتر مهدوی گزارش شور دوم از کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری باحضور نماینده دولت مواد مربوط در لایحه برنامه عمرانی چهارم کشور را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و گزارش کمیسیون برنامه را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آن تقدیم مجلس شورای ملی میگردد مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری - دهم گزارش شور دوم از کمیسیون کشور بمجلس شورای ملی

کمیسیون کشور در جلسه یکشنبه ۱۳/۱۲/۴۶ با حضور نماینده دولت مواد مربوط در لایحه برنامه عمرانی چهارم کشور را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و گزارش کمیسیون برنامه را در این مورد تأیید و تصویب کرد اینک گزارش آن بمجلس شورای ملی تقدیم میگردد مخبر کمیسیون کشور - مصطفوی نائینی گزارش شور دوم از کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی در جلسه مورخ ۱۳/۱۲/۴۶ باحضور نماینده دولت مواد مربوط در لایحه برنامه عمرانی چهارم کشور را برای شور دوم رسیدگی و گزارش کمیسیون برنامه را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آن تقدیم بمجلس شورای ملی میگردد مخبر کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستائی مهندس اسدی سمیع

گزارش شور دوم از کمیسیون اقتصاد بمجلس شورای ملی کمیسیون اقتصاد در جلسه مورخ ۱۳/۱۲/۴۶ با حضور آقای مهندس اصغیا مدیر عامل سازمان برنامه مواد مربوط در لایحه برنامه عمرانی چهارم کشور را برای شور دوم بررسی و مصوبه کمیسیون برنامه را عیناً تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آن بمجلس شورای ملی تقدیم میگردد مخبر کمیسیون اقتصاد - دکتر رضوانی

گزارش شور دوم از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی کمیسیون بودجه در جلسه مورخ یکشنبه ۱۳/۱۲/۴۶ باحضور نماینده دولت ماده مربوط در لایحه برنامه عمرانی چهارم کشور را مورد رسیدگی قرار داد و گزارش کمیسیون برنامه را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آن بمجلس شورای ملی تقدیم میگردد رئیس کمیسیون بودجه - مرتضوی گزارش شور دوم از کمیسیون دارائی

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه مورخ ۱۳/۱۲/۴۶ با حضور آقای مهندس اصغیا مدیر عامل سازمان برنامه لایحه دولت راجع برنامه عمرانی چهارم کشور را برای شور دوم مطرح کرد و مواد مربوط را مورد رسیدگی قرار داد و گزارش کمیسیون برنامه را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آن تقدیم مجلس شورای ملی میگردد

مخبر کمیسیون دارائی - دکتر رفیعی گزارش شور دوم از کمیسیون دادگستری

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه یکشنبه ۱۳/۱۲/۴۶

با حضور نماینده دولت مواد مربوط در لایحه برنامه عمرانی چهارم کشور را مورد رسیدگی قرار داد و بجز در مورد ماده ۹۵ با اصلاحات کمیسیون برنامه موافقت بعمل آورد اینک گزارش آن با ذکر موارد اختلاف بمجلس شورای ملی تقدیم میگردد موارد اختلاف

در ماده ۹۵ بعد از عبارت مدیر عامل سازمان برنامه بنابه پیشنهاد نخست وزیر و بموجب فرمان هماهنگی جمله (برای تمام مدت برنامه) حذف شد و در دنباله آن پس از منسوب میشود عبارت (معاونین سازمان برنامه مشمول مقررات مربوط به معاونین وزارتخانه ها خواهند بود) نیز حذف گردید.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر متین نایب رئیس - ماده اول مطرح است قرائت میشود (بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۵۵ - دولت مکلف است از محل درآمد های مندرج در این قانون ظرف مدت پنج سال که از اول فروردین ماه ۱۳۴۷ شروع میشود مبلغ چهارصد و هشتاد میلیارد ریال در اختیار سازمان برنامه بگذارد که بر اساس جداول کلی پیوست برای نیل به هدفهای زیر بمصرف اجرای برنامه عمرانی چهارم برساند.

الف - تسریع رشد اقتصادی و تکثیر درآمد ملی از راه افزایش قدرت تولید با انکاء بیشتر توسعه صنعتی و بالا بردن بازده سرمایه و استفاده از روشهای مرفقی در کلیه فعالیتها و گسترش تحقیقات علمی و عملی خاصه در جهت حل مسائل توسعه اقتصادی.

ب - توزیع عادلانه تر درآمد از راه تأمین کار و گسترش خدمات اجتماعی و رفاه (بویژه خدمات آموزشی بهداشتی و درمانی) برای کلیه افراد و افزایش فعالیتهای آبادانی و بهسازی بخصوص در روستاها.

پ - کاهش وابستگی بخارج بر اساس افزایش قدرت تولید رفع احتیاجات انسانی و تسریع در رشد بخش کشاورزی بمنظور تأمین حد اکثر مواد غذایی مورد

نیاز جمعیت و حداکثر مواد اولیه مورد نیاز صنایع در داخل کشور . همچنین تهیه کالاهای صنعتی مورد مصرف عامه مردم در داخل مملکت .

ت - تنوع بخشیدن بکالاهای صادراتی کشور و گسترش بازارهای موجود و دستیابی بازارهای جدید خارجی .

ث - بهبود خدمات اداری از طریق ایجاد تحول اساسی در نظام اداری همچنین تعمیم روش های مترقی مدیریت در کلیه وزارتخانه ها و سازمانهای عمومی و خصوصی و تقویت بنیه دفاعی کشور بوسیله دولتی که دولت بتواند هم آهنگ با تحولات عمیق اجتماعی و اقتصادی مملکتی وظایف سنگینی را که بعهدہ دارد انجام دهد .

تبصره - بکمیسیونهای برنامه مجلسین اجازه داده میشود که اصول و هدفهای بخشهای مختلف برنامه چهارم عمرانی کشور را که بیوست لایحه تقدیم مجلس شورای ملی گردیده است رسیدگی و تصویب نماید .

نایب رئیس - نسبت بماده اول نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) بماده اول رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتخواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده دوم قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳ - اعتبار فوق شامل سرمایه گذاری کلیه مؤسسات دولتی در دوره برنامه چهارم و همچنین هزینه نگاهداری و اداره تأسیساتیکه در اثر اجرای برنامه بوجود میآید خواهد بود و هیچیک از وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و مؤسسات وابسته بدولت به استثنای دستگامهای انتظامی و شهرداریها مجاز نیستند بدون موافقت هیئت عالی برنامه بتخصیص اعتبار و مصرف آن برای یکی از امور تولیدی و عمرانی که ضمن صورت فصول و بندهای برنامه تعیین میشود مبادرت نمایند .

نایب رئیس - نسبت بماده دوم نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) بماده دوم رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتخواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳ قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳ - هیئت عالی برنامه میتواند بنا بر احتیاجات طرحها در داخل هر فصل برنامه اعتبار هر بند را تا حدی که بیست درصد اعتبار همان بند کاهش یا افزایش بدهد . کاهش یا افزایش اعتبار هر فصل به استثنای فصل مربوط بعمران دهات که قابل کاهش نیست تا حدود بیست درصد اعتبار همان فصل موقوف به موافقت هیئت عالی برنامه و تصویب کمیسیونهای برنامه مجلسین خواهد بود .

نایب رئیس - نسبت بماده ۳ نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) بماده ۳ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتخواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۴ قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۴ - تقسیم سنواتی اعتبار موضوع ماده یک بر اساس فصول و بندهای برنامه بقرار زیر تعیین میشود .

سال ۱۳۴۷	۷۸ میلیارد ریال
۱۳۴۸	۸۷
۱۳۴۹	۹۶
۱۳۵۰	۱۰۵
۱۳۵۱	۱۱۴

- سازمان برنامه میتواند با موافقت هیئت عالی برنامه و تصویب کمیسیونهای برنامه مجلسین تغییراتی را که در تقسیم سنواتی فوق ضروری بدانند بدهد بدون اینکه در کل مبلغ اعتبار تقلیلی حاصل شود .

نایب رئیس - نسبت بماده ۴ نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) بماده ۴ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتخواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۵ قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۵ - هشتاد درصد از درآمد نفت و صادرات درآمد گاز و پتروشیمی که در هر سال طی دوره برنامه

دولت میشود بمحض وصول در اختیار سازمان برنامه گذارده میشود. درموقع پرداخت اقساط فوق وجوه مربوط به هزینه طرحهای عمرانی مستمر دولت که ضمن برنامه چهارم منظور شده است و هزینه نگاهداری و اداره تأسیساتیکه در اثر اجرای برنامه بوجود آمده است بر اساس اعتبارات عمرانی مصوب و تریبیتی که بین وزارت دارائی و سازمان برنامه توافق خواهد شد از اقساط مزبور کسر خواهد گردید .

تبصره ۱ - درآمد نفت مذکور در این ماده عبارت است از جمع وجوهیکه بموجب قرارداد نفت مصوب هفتم آبانماه ۱۳۳۳ (اعم از مالیات بر درآمد و پرداخت مشخص) عاید دولت ایران میشود و همچنین هر درآمد دیگری که دولت ایران از منابع نفت طبق قراردادهای موجود با قراردادهائیکه بعداً منعقد خواهد نمود بدست میآورد .

تبصره ۲ - علاوه بر درآمدهای مذکور در این ماده درآمدهای متفرقه سازمان برنامه که ناشی از اجرای طرحهای تولیدی و عمرانی میباشد و همچنین در باقیهای بابت وامهای پرداختی سازمان برنامه نیز بحساب درآمد منظور خواهد شد .

نایب رئیس - نسبت بماده ۵ نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) بماده ۵ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتخواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۶ قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۶ - دولت مجاز است بمنظور جبران کمبود درآمد مذکور در ماده ۵ نسبت به اعتبارات برنامه چهارم لازمی از فرضه و اسناد خزانه و اعتبارات بانکی و بخش خصوصی از منابع داخلی و همچنین تا ۱۵۰ میلیارد ریال ضیق قانون نحوه خرید ماشین آلات و سایر لوازم برای اجرای طرحهای مصوب برنامه های عمرانی کشور مصوب ۱۸ خرداد ماه ۱۳۴۵ در مدت پنجسال اجرای برنامه از اعتبارات خارجی استفاده نماید اصل و بهره وامهای مذکور در دوره برنامه چهارم از محل درآمد برنامه و پس از آن از محل درآمد عمومی کشور قابل پرداخت خواهد بود .

نایب رئیس - نسبت بماده ۶ نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) بماده ۶ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتخواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۷ قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۷ - کلیه درآمدهای مذکور در مواد ۶ و ۵ در حساب مخصوصی بنام حساب درآمد برنامه در بانک مرکزی سپرده خواهد شد و برداشت از آن منحصراً در اختیار سازمان برنامه خواهد بود و وجوه برداشتی در موارد زیر بمصرف خواهد رسید :

الف - پرداخت هزینه عملیات عمرانی و هزینههای اداری سازمان برنامه .

ب - پرداخت اقساط اصل و بهره وامهاییکه برای اجرای برنامه های دوم و سوم تحصیل شده است و وامهاییکه دولت طبق ماده ۶ این قانون تحصیل خواهد نمود .

ج - پرداختهاییکه سازمان برنامه بموجب ماده ۳۲ این قانون بعمل خواهد آورد .

د - پرداخت هزینه های مستمر برنامه سوم .

نایب رئیس - نسبت بماده ۷ نظری نیست ؟ آقای دکتر الموتی بفرمائید .

دکتر الموتی - باید اصلاح بشود بموجب ماده ۳۱

نایب رئیس - اصلاح میشود بموجب ماده ۳۱ نسبت بماده ۷ نظر دیگری نیست ؟ (اظهاری نشد) بماده ۷ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتخواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۸ قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

فصل سوم - سازمان برنامه

ماده ۸ - سازمان برنامه دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است که طبق مقررات مندرج در این قانون اداره خواهد شد و وظائف آن عبارتست از :

اول - بررسی و تصویب و در صورت لزوم تهیه

طرحهای مربوط به وصول و بندهای برنامه و محول کردن اجرای آنها بدستگاههای اجرائی و نظارت در اجرای صحیح طرحها طبق فصل ششم این قانون.

دوم - پرداخت هزینه اجرای طرحهای مصوب و نگاهداری حسابها و ممیزی اسناد.

سوم - تنظیم گزارشهای اجرای برنامه و حساب عملیات و تسلیم آن بمقامات مربوط طبق مواد بیست و پنج و بیست و هشت این قانون.

چهارم - تمرکز امور کمکهای خارجی بلاعوض (اعم از مالی و جنسی و فنی) و وامهای خارجی و همآهنگ ساختن آن با برنامه و داشتن نمایندگی دولت در مذاکرات مربوط بوامها.

پنجم - بررسی و تهیه پیشنهاد بدولت در مورد وضع قوانین درباره هر نوع اقدام که برای حسن اجرای برنامه لازم شناخته شود.

ششم - تسویه حساب برنامههای دوم و سوم و پرداخت دیون و وصول مطالبات آن طبق ماده سی و یک این قانون.

هفتم - تهیه برنامه عمرانی پنجم و تسلیم آن بمقامات مربوط به نحوی که حداقل چهار ماه قبیل از پایان برنامه چهارم از طرف دولت بمجلسین تقدیم شود.

هشتم - تهیه گزارش اقتصادی سالانه با همکاری وزارت دارائی و وزارت اقتصاد و بانک مرکزی ایران و همچنین تخصیص اعتبارات عمرانی برای هر سال برنامۀ نهم - انجام وظایف پیش بینی شده در قانون طرز تهیه و تنظیم بودجه کل کشور مصوب ۱۵ تیر ماه ۱۳۴۵ که بعهده سازمان برنامه محول است.

نایب رئیس - نسبت بمسئله هشتم نظری نیست؟ آقای مسعودی بفرمائید.

مسعودی - اینجا دوسه مرتبه خوانده شد طبق ماده ۳۲ در صورتیکه ماده ۳۱ است.

نایب رئیس - صحیح است اصلاح میشود نظر دیگری نسبت بماده ۸ نیست؟ (اظهاری نشد) بماده ۸ رأی میگیریم با تذکری که آقای مسعودی دادند خانمها و آقایانیکه

موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده نهم مطرح است قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

ماده ۹ - مسئولیت امور سازمان برنامه با نخست وزیر است.

سازمان برنامه تحت نظر یک مدیر عامل اداره میشود که در مقابل نخست وزیر مسئول میباشد مدیر عامل سازمان برنامه بنام پیشنهاد نخست وزیر و بموجب فرمان همایونی برای تمام مدت برنامه منصوب میشود. معاونان سازمان برنامه مشمول مقررات مربوط بمعاونان وزارتخانهها خواهند بود. مدیر عامل سازمان برنامه موظفاً انجام خدمت نموده و جز انجام این وظیفه حق ندارد هیچ نوع شغل آزاد یا سمت دولتی دیگر داشته باشد.

اختیارات مدیر عامل سازمان برنامه بقرار است: ۱ - اداره امور سازمان برنامه بر اساس وظائفیکه این این قانون و سایر قوانین مربوط بسازمان مزبور محول نموده است.

۲ - تنظیم تشکیلات سازمان برنامه و اداره امور استخدامی آن بر اساس لایحه قانونی استخدام کشوری. ۳ - عقد قراردادها و امضاء اسناد و نامهها و اوراق بهادار مربوط به برنامه.

۴ - تهیه آئین نامههای مذکور در این قانون و تسلیم آن برای تصویب بمقامات صلاحیتدار.

۵ - نمایندگی سازمان برنامه در مقابل وزارتخانهها و مؤسسات دولتی و کمیسیونهای برنامه و سایر کمیسیونهای مجلسین و افراد و مؤسسات خصوصی داخلی و خارجی و محاکم با حق توکیل غیر.

مدیر عامل میتواند با مسئولیت خود هر قسمت از اختیارات خود را که لازم بداند کتباً به بزرگ کارمندان سازمان برنامه تفویض نماید.

نایب رئیس - بطوریکه در گزارش کمیسیون دلدگستری ملاحظه فرمودید درباره این ماده کمیسیون دادگستری پیشنهاد حذف دو قسمت را کرده است یعنی قسمت ۲ برای تمام مدت برنامه در مورد مدیر عامل و قسمت

معاونین سازمان برنامه مشمول مقررات مربوط بمعاونین وزارتخانهها خواهند بود در مورد معاونین این دو قسمت نقاضا شده است حذف بشود در این صورت اول رأی میگیریم نماده نهم بدون این دو قسمت ...

پزشکیور - اجازه بفرمائید.

نایب رئیس - پیشنهاد حذف هیچگونه توضیحی ندارد. **پزشکیور -** در مورد ماده نهم و پیشنهادی که در سابق داشتم میخواستم صحبت کنم.

نایب رئیس - عرض کردم پیشنهاد حذف هیچگونه توضیحی ندارد.

پزشکیور - راجع به پیشنهادی است که فرائد کسیون بان ایرانست داده است.

نایب رئیس - در این مورد هم اگر باشد توضیحی ندارد بنابراین بماده نهم رأی میگیریم بدون این دو قسمت.

پزشکیور - جناب آقای رئیس در خود ماده نهم میخواهم صحبت کنم.

نایب رئیس - اعلام رأی شده است و دیگر نمیشود توضیح داد حالا اول رأی میگیریم بماده نهم بدون این دو

جمله خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. حالا رأی میگیریم بمجموعه (برای تمام مدت برنامه) در مورد مدیر عامل سازمان برنامه برای اینکه این جمله (برای تمام مدت برنامه) باقی ماند خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. حالا باید رأی بگیریم بمآخرین قسمت این ماده (معاونین سازمان برنامه مشمول مقررات مربوط بمعاونین وزارتخانهها خواهند بود) خانمها و آقایانیکه با باقی ماندن این جمله موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

حالا بمجموع ماده نهم رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده نهم قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

فصل چهارم - هیئت عالی سازمان برنامه

ماده ۱۰ - هیئت عالی برنامه تحت ریاست نخست وزیر

و عضویت ۶ نفر اشخاص زیر تشکیل میشود: وزیر دارائی وزیر اقتصاد رئیس کل بانک مرکزی ایران سه نفر شخصیت مطلع در امور مربوط به برنامه که برای تمام مدت برنامه به پیشنهاد مدیر عامل سازمان برنامه بتصویب هیئت وزیران انتخاب میشوند و حق حضور آنان در صورتیکه از صلیبوق دولت حقوقی دریافت نمیدارند با تصویب هیئت دولت تعیین خواهند شد، در صورتیکه هر یک از سه نفر مذکور فوت یا استعفا نمایند و باطل قانونی ادامه کار هر یک از آنها میسر نباشد جانشین وی برای بقیه مدت برنامه بهممان ترتیب انتخاب خواهد شد.

جلسات هیئت عالی برنامه با حضور لااقل ۵ نفر رسمیت خواهند یافت و نسبت بموضوعات مطر و حه رأی لااقل ۴ نفر معتبر خواهد بود. جلسات مزبور با دعوت مدیر عامل سازمان برنامه حداقل ماهی یکبار با حضور او تشکیل میشود و در غیاب مدیر عامل معاونیکه از طرف او تعیین شده است حضور خواهد یافت.

نایب رئیس - نسبت بماده ۱۰ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بماده ۱۰ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۱ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۱ - وظائف هیئت عالی برنامه بقرار زیر است:

۱ - توصیه نسبت به اتخاذ سیاست های اقتصادی و مالی و اداری و اجتماعی دولت و مقررات مربوطه بانوجه به گزارش اقتصادی سالانه مذکور در بند ۸ ماده هشتم.

۲ - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت بد مشی اجرای برنامه و نوع و حدود عملیات سالانه.

۳ - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت بمسائلی که وزارتخانهها ضمن اجرای برنامه با آن مولجه میشوند.

۴ - تصویب اعتبارات عمرانی هر سال بر اساس ماده ۴ این قانون.

۵ - اظهار نظر نسبت به پیشنهادت سازمان برنامه در مورد تغییر اعتبار برنامه ،

۶ - تصویب آئین نامه ها و مقررات مربوط به نحوه تهیه و تصویب طرحها و اجرا و نظارت بر آنها .

۷ - تعیین سیاست و اصول ضوابط مربوط به اعطای وام و قبول مشارکت مذکور در ماده ۱۹ .

نایب رئیس - آقای دکتر المونی بفرمائید .
دکتر المونی - در بند ۷ اصول و ضوابط باید باشد «او» در این گزارش از قلم افتاده است .

نایب رئیس - تعیین سیاست و اصول و ضوابط ، و اضافه میشود نظر دیگری در ماده ۱۱ نیست ؟ آقای

دکتر درودی بفرمائید .
دکتر درودی - در این بند از وظایف هیئت عالی

نوشته شده توصیه نسبت به اتخاذ تصمیم سیاستهای اقتصادی و مالی و اداری ، این چون اداری هست بنده میخواستم

پیشنهاد بکنم اگر چه ماده ۱۰ گذشته و جای پیشنهاد هم نیست .

نایب رئیس - اینجا هم جای پیشنهاد نیست شور دوم است .

دکتر درودی - ولی در مجلس سنا این موضوع مورد توجه قرار بگیرد و آن این است که دبیر کل

شورای عالی اداری هم جزو این هیئت عالی برنامه باشد .
خواجه نوری - قابل طرح نیست .

نایب رئیس - چون شور دوم است پیشنهاد نمیشود دادولی خوب تذکری بود که فرمودید نسبت به ماده ۱۱

نظر دیگری نیست ؟ (اظهاری شد) ماده ۱۱ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند

(اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده ۱۲ قرائت میشود .
(بشرح زیر خوانده شد)

فصل پنجم - هیئت عامل برنامه
ماده ۱۲ - هیئت عامل برنامه مرکب است از مدیر

عامل سازمان برنامه با سمت ریاست هیئت و چهار نفر عضو که از اشخاص با تجربه و بصیر در رشتههای مختلف مربوط

به برنامه برای تمام مدت برنامه پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیئت وزیران با فرمان همایونی منسوب میشوند

در صورت احراز عدم صلاحیت یا فوت یا استعفاى هر يك از اعضای هیئت عامل جانشین او بهمان ترتیب برای بقیه مدت منسوب خواهد شد .

چهار نفر عضو هیئت عامل موظفاً انجام خدمت نموده و جز انجام این وظیفه حق ندارند هیچ نوع شغل یا سمت دولتی یا غیردولتی دیگر داشته باشند (به استثنای مؤسسات خیریه آنها غیر موظف) و از نظر تشکیلاتی و امور استخدامی (بجز نحوه عزل و نصب) تابع مقررات سازمان برنامه خواهند بود .

حقوق و مزایای چهار نفر فوق الذکر توسط هیئت وزیران تعیین خواهد شد .

نایب رئیس - نسبت به ماده ۱۲ نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) ماده ۱۲ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده ۱۳ مطرح است قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)
ماده ۱۳ - وظائف هیئت عامل برنامه برقرار است

۱- تصویب طرحهای اجرائی و روش اجرای آنها در حدود مصوبات هیئت عالی برنامه .

۲ - تصویب قراردادها - هیئت میتواند برای فعالیت های مشابه در رشته های مختلف طرح قراردادهای نمونه تصویب نماید .

۳- تصویب پیشنهاد های ترك منافعه و مزایده .

۴- تصویب پیشنهاد های ارجاع ، بداوزی و تعیین داور و تفویض اختیارات صلح و تصویب پیشنهاد های مربوط به صلح و سازش مشروط بر اینکه در قرارداد های مربوط پیش بینی شده باشد .

تبصره - در مورد تغییر یا رد موضوعهای پیشنهاد هیئت عامل موظف است پس از استماع توضیحات نماینده دستگاه مربوط تصمیم مقتضی اتخاذ نماید .

نایب رئیس - آقای مسعودی بفرمائید .

مسعودی - این جاراجع بقراردادهای نمونه قید شده است من متوجه نشدم که قراردادهای نمونه چیست خواستم مخبر کمیسیون با آقای دکتر کاظم زاده توضیح بدهند .

نایب رئیس - آقای دکتر کاظم زاده بفرمائید .
دکتر کاظم زاده (معاون نخست وزیر) - جناب آقای

رئیس برای توضیح این مطلب بنده باید عرض کنم برای اینکه عملیات عمرانی گسترش بسیار وسیعی پیدا کرده و بیشتر از این هم خواهد شد در بر نامه سوم سازمان برنامه فکر کرده ام هر قراردادی را اگر بخواهد بیاید تنظیم

بکند بدون اینکه فرم خاصی داشته باشد و ببرد بدهد دستگاه تنظیم کننده اش مدتها طول خواهد کشید مثلاً فرض بفرمائید قراردادهای شهر دارها قرار شد در قانون

برنامه سوم منظور بشود و تصویب برسد که يك قراردادهاى صورت نمونه که دارای تمام آن مواردی که مورد توجه آن

دستگاه تصویب کننده میتواند قرار بگیرد در این قرارداد قرار بگیرد منظور بشود فقط جای مبالغ باز بماند فرض

بفرمایید مسئله داوری حل شده باشد مسئله تکلیف که فرض کنید باید مقاطعه کار در قبال سازمان برنامه با مهندس

مشاور در قبال سازمان برنامه دارد این قراردادها آماده شده فقط جای اسم زیر کردن آنها باشد .

نایب رئیس - آقای دکتر مهدوی بفرمائید .
دکتر مهدوی - با توضیحی که داده شد دیگر عرض ندارم .

نایب رئیس - نظر دیگری نسبت به ماده ۱۳ نیست ؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم ماده ۱۳ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده ۱۴ قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)
ماده ۱۴ - جلسات هیئت عامل با حضور لااقل سه

نفر که یکی از آنها مدیر عامل یا معاون او خواهد بود پس خواهد یافت و برای اخذ تصمیم نسبت به موضوعات مطرحه لااقل رأی سه نفر معتبر خواهد بود .

نایب رئیس - نسبت به ماده ۱۴ نظری نیست ؟ آقای دکتر بزردان بفرمائید .

دکتر بزردان پناه - برای اینکه سیاق عبارت صحیح باشد قبل از اخذ تصمیم يك « برای » باید گذاشته شود .
نایب رئیس - اصلاح عبارتی است اصلاح میشود آقای فرهاد پور بفرمائید .

فرهاد پور - بنده قبلاً بایستی از جنس توجه جناب آقای مهندس اصفیا که به پیشنهاد بنده توجه کردند و شرایط جامع و کاملی را برای اعضای هیئت عامل قبول فرمودند و لایحه به این صورت اصلاح شد تشکر کنم (خواجه نوری از شما تشکر میکنم که پیشنهاد قابل قبول فرمودند ولی

انتخاب تصمیم با کمیسیون برنامه است) اثر اعضاء محترم کمیسیون هم تشکر میکنم بخصوص جناب آقای دکتر المونی که کمک فرمودند ولی در اینجا من مسأله ای می بینم

روح پیشنهاد من این بود که تصویب و تصمیم خرج ۴۸ میلیارد پول بعد از داده بشود که اینها با شرطی انتخاب

بشوند و الحمد لله قبول کردند و این شرایط برای ما بیش از هر شرطی اطمینان بخش است چون اعضاء هیئت عامل فرمان ماو کانه خواهند داشت ولی در اینجا بنده می بینم

که تصمیم دونفر را کافی دانستند و اگر میگفتند مدیر عامل و دونفر دیگر برای بنده قابل قبول بود ولی وقتی که

معاون مدیر عامل هم اضافه شده است معنی این را میدهد که تصمیم دو نفر از هیأت عامل برای جنبه اجرائی کافی

است این است که بنده عرض میکنم که اگر قرار باشد تصمیم معاون مدیر عامل را هم مابقی از تصمیمات آن

سه نفر بدانیم یعنی از ۵ نفر دو نفر به مصوبات رأی دادند و تصور نمیکند ریاست از نظر حد نصاب قانونی باشد یا صحیح بنظر برسد اگر به کیفیتى بتوانند اطمینان

بدهند که يك جور دیگری خواهد بود بنده عرضی ندارم
نایب رئیس - آقای دکتر کاظم زاده بفرمائید .

دکتر کاظم زاده (معاون نخست وزیر) - جناب آقای رئیس جمله ای که اینجا نوشته شده چنین مفهومی

دارد در صورتیکه مدیر عامل سازمان برنامه بدلائلی نتواند در جلسات هیئت عامل شرکت کند طبعاً معاون بجای او

شرکت خواهد کرد و این مفهوم را میرساند که از سه نفر یک نفر مدیر عامل است و با معاونش بنا بر این اگر نسبت

به

به

به

بسه نفر ابرادی نباشد توضیح بنده صرفاً کوبای این مطلب است که مدیرعامل یا معاون یا دو نفر دیگر عضو هیأت عامل برنامه در رأی گیری شرکت خواهند کرد.

نایب رئیس - نظر دیگری نیست بماده ۱۴ نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۱۴ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۵ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

فصل ششم - تهیه و اجرای طرحهای عمرانی و نظارت بر آنها

ماده ۱۵ - سازمان برنامه قبل از خاتمه هر سال ارقام اعتبارات عمرانی سال بعد را با توجه بماده ۴ بنا همکاری دستگاههای اجرائی تهیه و پس از تصویب هیئت عالی برنامه هر مرحله اجرا خواهد گذارد؛ در تنظیم اعتبارات هر سال طرحهاییکه در حال اجرا هستند اولویت خواهند داشت.

نایب رئیس - نسبت بماده ۱۵ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۱۵ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۱۶ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۶ - سازمان برنامه اجرای طرحهای عمرانی را پس از رسیدگی و تصویب هیئت وزراء و دستگاههای دولتی مسئول و مؤسسات عمومی و عام المنفعه مجول خواهد نمود و مساعدتهای لازم را بمنظور تجهیز و آماده نمودن این دستگاهها بعمل خواهد آورد.

برای اجرای طرحهاییکه جزء فعالیت هیچک از وزارتخانه ها و دستگاههای دولتی موجود نباشد و اداره کردن آنها مسایبتیکه در اثر اجرای آن بوجود میآید دستگاههای مناسبی با تصویب هیئت دولت تحت نظریکی از وزارتخانه ها که تناسب بیشتر داشته باشد یا سازمان برنامه ایجاد خواهد گردید.

نایب رئیس - نسبت بماده ۱۶ نظری نیست؟ (اظهاری

نشد) رأی میگیریم بماده ۱۶ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۷ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۷ - برنامه های عمرانی استانها و فرمانداریهای کل و یا مستقل را سازمان برنامه با توجه بمنظر نمایندگان مجلسین در آن مناطق و استانداران و فرمانداران مزبور تهیه مینماید و هر سال طرحهایی از قبیل راههای فرعی و آموزشگاهها و درمانگاهها و امور اجتماعی شهرها و روستاها و آبیاری و کشاورزی را که اجرای آنها در محل بدون احتیاج بمراجعه بمراکز امکان پذیر باشد پس از تصویب به استانداران و فرمانداران کل و یا مستقل ابلاغ خواهد نمود تا طبق مقررات سازمان برنامه اجراء نمایند. سازمان برنامه مکلف است در سه ماهه اول اجرای برنامه پنجساله چهارم گزارشی از برنامه هائیکه در نظر است در طی اجرای برنامه در هر شهرستان انجام گیرد و همچنین در سه ماهه اول سالهای بعد برنامه های مربوط به همان سال را حداقل تا سطح شهرستانها تهیه کرده بضمیمه برنامه هائیکه در سطح هر استان انجام خواهد گرفت برای اطلاع بمجلسین تقدیم نماید.

برای اینکه استانداران و فرمانداران کل و یا مستقل بهتر بتوانند احتیاجات عمرانی منطقه خود را پیش بینی نموده در اجرای آنها مجهز شوند سازمان برنامه کارمندان فنی در اختیار آنها خواهد گذاشت که زیر نظر آنها امور و نظیفه نمایند.

تبصره - در اشتفاده از اعتبارات عمرانی و کمکهای بهداشتی و درمانی اعم از بخش دولتی و خصوصی شهرها و مناطق عقب مانده کشور اولویت دارند.

نایب رئیس - نسبت به ماده ۱۷ نظری نیست؟ آقای روحانی (دکتر الموتی) در این ماده در نظر جا باید و یا مستقل اضافه شود) اجازه بفرمایند آقای روحانی صحبت بفرمایند بعد جناب عالی توضیح بدهید **روحانی** - همانطور که جناب آقای رئیس کمیسیون

توجه فرموده اند کلمه مستقل در سطر ششم افتاده است برای اینکه در آغاز ماده اجازه داده شده است که استانها و فرمانداریهای کل و یا مستقل با توجه بمنظر نمایندگان حوزه انتخابیه شان برنامه هائی تهیه کنند و برای تصویب فرستند در قسمت آخر میبایست برای اجراء ابلاغ بشود دریا مستقل افتاده است و در کمیسیون کشور هم مذاکره شد و قبول شد میبایست در موقع چاپ اضافه شود که نشده يك اشتباه دیگری هم در تبصره این ماده هست که ب در شهرستانها اضافه است و این (ب) باید حذف شود (مهندس صائمی - با اصلاح خوانده شد) خوب بنده چون این را میخواندم گوشم بفرمایش آقای منشی نبود ولی در باب این ماده بطور کلی بنده قبلاً پیشنهادی تقدیم کرده بودم که لازم دیدم اینجا مطلبی را یادآوری کنم زیرا که مجوز اجرای آن پیشنهاد در این ماده هست ولی صراحتی ندارد و آن این بود که مملکت احتیاج زیاد دارد بنابر این هر کار عمرانی که انجام بشود در هر جا بجهت است دوم اینکه اعتباراتمان محدود است و غالباً طرحهایی که تهیه میشود چون دیده ایم با اعتباراتی که پیش بینی میشوند امکان پذیر نیست و معقول نیست کارها را با تمام بکناریم در نتیجه وقتیکه برنامه هائی شروع میشود يك اعتبارات اضافی را جذب میکند يك طرح بیمارستانی مثلاً هزار تخت خوابی در تهران شروع میشود بیش بینی میشود که این ۵۰۰ میلیون تومان خرجش است در همان اول پیش بینی ۱۲۵ میلیون تومان هم با این ۵۰۰ میلیون تومان همراه است برای اینکه میگویند ۲۵٪ کسر و یا اضافه مجاز است روی صحبتی که در کمیسیون برنامه شد مسئولین امر توضیح دادند که در فرمول فرارادها تجدید نظری کرده ایم و ممکن است که این مطلب مسلم باشد ولی ما در عمل باز مبینیم گاهی کارهای ضروری پیش میآید نظر من این بود و پیشنهاد بنده این بود که بیائیم در این برنامه بجهت عید کلمه اولویت از بخشها بگیریم و کارهای ضروری در آنجا انجام شود بعد شهرستانها و بعد بمراکز استانها و بعد بیائیم تر برسم برای اینکه اعتبارات پیش بینی شده بیشتر به

کارهای بزرگی که در مراکز پیش بینی میشوند جذب میشود و متأسفانه بخشها و مناطق دور افتاده مملکت عقب میمانند مسئله اولویت را توجه داشته باشید و يك بیمارستان هزار تخت خوابی که در يك مرکز استان یا شهرستان که سرمایه های خصوصی زیاد هست و میتوانند با استفاده از سرمایه های خصوصی این مشکلات را رفع کنند در ۱۰ تا از شهرستانها یا در ۱۰۰ بخش میشود ۱۰۰ بیمارستان ۱۰ تخت خوابی درست بشود که میشود ۱۰۰۰ بیمارستان يك کاخ برای يك وزارتخانه در تهران میخواهند بسازند بحمدالله سرمایه دارانی هستند که میسازند و در تهران ساختمانهای خوب هست که میشود اجاره کرد و بایدول آن میشود در صد بخش برای بهداری برای بخشداری ساختمان ساخت برای کشاورزی ساختمان ساخت (فرهاد پور - احسن آقایی روحانی) بنده خواستم در این موقع توجه مسئولین برنامه را به این مطلب جلب کنم که توجه داشته باشند در اولویت این مسائل را مورد نظر قرار بدهند.

نایب رئیس - آقای دکتر الموتی تشریف بیاورید. **دکتر الموتی** - بنده قبلاً عرض میکنم در لایحه چند اشتباه چاپی بود همین مطالبی را که همکار محترم آقای روحانی فرمودند در دو جای این ماده ۱۷ یکی در دو سطر ماقبل آخر بعد از استانداران و فرمانداران کل و یا مستقل اضافه میشود و در جای دیگر در متن ماده بعد از استانداران و فرمانداران کل بهمین ترتیب «و یا مستقل» اضافه میشود دیگر اینکه در تبصره ماده ۱۷ يك اشتباه چاپی است که در آخر تبصره «اولویت دارد» تبدیل به «اولویت دارند» میشود اما مطلبی که جناب آقای روحانی تذکر فرمودند با توجه به پیشنهاداتی که در مورد امور درمانی و بهداشتی به کمیسیون برنامه رسیده بود و الآن اینجا هست بعضی از این پیشنهادها ۳۰ امضاء داشت و نظر نمایندگان محترم این بود که در موقع تخصیص اعتبارات عمرانی و بخصوص درمانی حق اولویت به بخشها و شهرستانهای عقب افتاده داده شود و واقعاً حق هم همین است و امروز میدانید که در مملکت ما نهضتی ایجاد شده شهرها خوشبختانه سرعت

بیشتری جاورفته اند ولی بخشها و دهات و روستاها که در اثر انقلاب شاهنشاهی آریامهر آزاد شده اند با اینکه در بر نامه سوم بسیار مورد توجه بودند حق این است که در بر نامه چهارم که اولین بر نامه ای است که بر اساس انقلاب شاه و ملت انجام میشود این بر نامه تنظیم و اجراء بشود و به این امر توجه بیشتری بشود ولی چون نمیتوانستیم در کمیسیون راجع به نحوه تقسیم اعتبارات تصمیم بگیریم از این جهت این تبصره اضافه شد که در استفاده از اعتبارات عمرانی و کمک های بهداشتی و درمانی اعم از بخش دولتی و خصوصی شهرستانها و مناطق عقب مانده اولویت دارند و قتیکه در کمیسیون بر اساس پیشنهادات بسیار مفیدی که همکاران فرستاده بودند اینطور مذاکره شد که در مورد امور درمانی و بهداشتی آئین نامه هائی تقدیم مجلس محترم بشود که کمیسیونهای برنامه ریزی و بهداشتی رسیدگی بکنند و یک ضوابطی را در نظر بگیرند که همینطور صرفاً گفته نشود که چه مقدار اعتبار برای کجا و چه مقدار اعتبار برای کجا از این جهت میخواستم عرض کنم بر اساس آن ضوابط یک تصمیم فاطمی از طرف پارلمان گرفته میشود و بنده امیدوار هستم آن آئین نامه جامع و کامل تهیه بشود که مخصوص مردم دور افتاده دهات و شهرستانها از این اعتبارات بیشتر استفاده کنند (احسنت).

نایب رئیس - رأی میگیریم به ماده ۱۷ با این اصلاحات با این ترتیب که «با مسئول» بعد از فرمانداری کل در سطر ششم و همین موضوع در قسمت اخیر ماده بعد از فرمانداری کل اضافه شود و دو اصلاح عبارتی دیگر که «شهرستانها» میشود «شهرستانها» و «دارد» که میشود «دارند» خانها و آقایانیکه با ماده ۱۷ با این اصلاحات موافقت خواش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۸ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۸ - در مورد فعالیتهای عمرانی شهرداریها و مؤسسات وابسته به آنها و مؤسسات عمومی و عام المنفعه ای که طبق قوانین کشور تشکیل شده است سازمان برنامه

رعایت اولویت شهر هائیکه در وضع نامساعدی از جهت اقلیمی و جغرافیائی و مقتضیات محلی و درآمد و استفاده از کمکهای عمومی دولت قرار دارند و همچنین با در نظر گرفتن جدول اولویت طرحهای مربوط به تأمین آب مشروب و برق و طرحهای حفاظتی و بهداشتی و تهیه مسکن و تلفن با اعطای وام کمک های رایگان فنی و غیر فنی مبادرت خواهد نمود.

طرز اجرای این ماده و همچنین میزان وام و کمک بلاعوض و بهره و مدت وام طبق آئین نامه ای خواهد بود که از طرف سازمان برنامه تهیه و تصویب کمیسیون برنامه و کمیسیونهای مربوط مجلسین خواهد رسید.

تبصره - شهرداریهای که قرارداد هائی با سازمان برنامه طبق مقررات بر نامه های گذشته برای اجرای بعضی طرحها منعقد کرده اند میتوانند از تسهیلات مقرر در این ماده استفاده کنند.

نایب رئیس - آقای روحانی راجع به این ماده توضیحی دارید؟ بفرمائید.

روحانی - موقع تنظیم این ماده باز جزو پیشنهادات بوده است که بوضع شهرداریهای که در بر نامه اول و دوم یک قرارداد هائی با سازمان برنامه داشته اند و یک کمکهای آنها باینها شده است بصورت وام و همچنین در بر نامه سوم که اینها بعلمت وضع مالی و جهاتیکه برای خود دستگیرند اجرائی و سازمان برنامه مشخص است که اجرای این قراردادها در بعضی نقاط متأثر است جز اینکه اداره در سازمان برنامه باشد و مطالبه آن بدهیها شاید نتیجه نداشته باشد و گاهی اوقات بر نامه های عمرانی شهر را متوقف کند قرار شد که این تبصره گذاشته شود که در مورد آن شهرداریها بتوانند از تسهیلاتیکه از این لایحه پیش بینی شده استفاده کنند یعنی بعضی جاها اعتبارات ببخشند مجوزی داشته باشند برای اینکه اعتبارات بطوری شروع شده است مثل اینکه شهرداریها میتوانند از این استفاده کنند در حالیکه هدف این بود و کمیسیون برنامه این مطلب را قبول داشت که سازمان برنامه باید باشد از تسهیلات مقرر در این لایحه به آن شهرداریها کمک بکند و استفاده بدهد بنده این توضیح را عرض میکنم که

در صورت جلسه قید شود و اگر مناسب بدانند در مجلس مذاکرات این ماده اصلاح شود که در موقع اجرا با اشکالاتی مواجه نشود.

نایب رئیس - تذکر جنابعالی در صورت جلسه ثبت خواهد شد. آقای دکتر مهدوی بفرمائید.

دکتر الموتی - نظر ثان تأمین است.

دکتر مهدوی (مخبر کمیسیون برنامه) - بنده فکر میکنم نظر جناب روحانی کاملاً با همین تبصره تأمین است یعنی این تبصره این است که بشهرداریها اجازه داده میشود که از تسهیلاتیکه در بر نامه سوم بوده است استفاده کنند حالا به سازمان برنامه هم اگر همین اجازه را میدادیم همین عمل را انجام میداد که امروز شهرداریها اجازه داشته باشند از آن برخوردار بشوند بنا بر این فکر میکنم نظر شما تأمین است.

روحانی - اگر اینطور تعبیر میفرمائید متشکرم. **نایب رئیس** - آقای ابوزر بفرمائید.

ابوزر - بنده در ماده ۱۷ و ۱۸ پیشنهاد داده بودم که برای مرزی و مناطق مرزی که از نظر رفت و آمد خرجها حائز اهمیت است عمرانش مقدم شمرده شود در کمیسیون هم آقای مهندس اصفیا قبول کردند ولی بعضی گفتند این پیشنهاد صرف نظر شود اینجا خواستم توجه جناب نخست وزیر را جلب بکنم باینکه شهرهای مرزی در منجمه میر جاوه و خسروی اینها جاده های بین المللی است و بصورت شهرهای می نظم وی ترتیب و آب و برق و سفلت این شهرها حائز اهمیت است از این نظر که ضیعا ممکن است به تهران یا جاهای دیگر نیایند و تهران و آبادی این شهرها باید مورد توجه قرار بگیرد مقدم شمرده شود اگر این مطلب مورد نظر دولت قرار گیرد در صورت جلسه قید بشود متشکرم و مرز نشینان هم متشکر میکنند و آن موجب آبروی مملکت است.

نایب رئیس - نظر دیگری در ماده ۱۸ نیست؟ (اظهاری نشد) از رأی میگیریم ماده ۱۸ خانها و آقایانیکه موافقت خواش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۹ مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۹ - برای تشویق و بکار انداختن سرمایه های خصوصی در فعالیتهای عمرانی و تولیدی که در جهت هدفهای برنامه چهارم باشد سازمان برنامه میتواند از طریق مؤسسات اعتباری و جوه لازم بصورت وام بر اساس طرحهای تصویب در اختیار افراد و مؤسسات خصوصی بگذارد و با در سرمایه گذاری با این مؤسسات مشارکت نماید. همچنین سازمان برنامه میتواند کمکهای فنی لازم را برای تهیه طرحهای عمرانی و تولیدی خصوصی که منطبق با برنامه چهارم باشد بعمل آورد.

تبصره - طرز پرداخت وام از محل اعتبارات عمرانی به بخش خصوصی درمانی و شرایط آن طبق آئین نامه ای خواهد بود که بتصویب کمیسیونهای برنامه و بهداشتی و دارائی مجلسین خواهد رسید.

نایب رئیس - در ماده نوزدهم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده نوزدهم رأی میگیریم خانها و آقایانیکه موافقت خواش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده بیستم مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۰ - هر يك از وزارتخانه ها و دستگاههای اجرائی و همچنین مؤسسات عمومی و عام المنفعه که از اعتبارات عمرانی برنامه چهارم استفاده میکنند باید بمنظور تهیه طرحهای عمرانی دفتری برای طرح ریزی ایجاد نماید.

سازمان برنامه میتواند تهیه طرحهای عمرانی را مستقیماً عهده دار گردد و با وزارتخانه ها و دستگاههای دولتی و مؤسسات عمومی و عام المنفعه مجول و در صورت ضرورت در تهیه طرحها به آنها کمک نماید.

نایب رئیس - در ماده بیستم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده بیستم رأی میگیریم خانها و آقایانیکه موافقت خواش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده بیست و یکم مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۱ - دستگاههای اجرائی مکلفند در پیشرفت طرحهای عمرانی عملیات مستمر و غیر مستمر مراعات دائم بعمل آورند و منظمأً لااقل هر سه ماه یکبار گزارشهایی بسازمان برنامه بدهند سازمان برنامه از جهت رعایت دستورالعملها و مقررات برنامه و پیشرفت طرحها طبق برنامه کار و تطبیق عملیات با مشخصات و عدم تجاوز از اعتبارات مصوب طرح نظارت خواهد نمود.

نظارت در اجزای طرحهایی که توسط اشخاص و مؤسسات خصوصی انجام میشود و سازمان برنامه طبق ماده ۱۹ از راه مؤسسات اعتباری به آنها وام میدهد بنمایند کمی از طرف سازمان برنامه توسط مؤسسات اعتباری مزبور بعمل خواهد آمد و سازمان برنامه در موارد لازم مستقیماً نظارت خواهد نمود.

نایب رئیس - نظری نسبت به ماده ۲۱ نیست؟ (اظهاری نشد) ماده بیست و یکم رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده بیست و دوم مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۲ - برای انجام مطالعات فنی و تهیه برآوردها و نقشهها و نظارت فنی در اجرای طرحها در مواردی که ضرورت ایجاد میکند سازمان برنامه میتواند با مهندسين مشاور و دیگر کارشناسان (اعم از اشخاص یا مؤسسات) قرارداد منعقد و در هر مورد که صلاح بداند انعقاد قرارداد را بدستگاههای اجرائی محول کند تشخیص صلاحیت مهندسین مشاور یا کارشناسان و موارد رجوع کار با آنان طبق آئیننامه ای خواهد بود که بتصویب هیئت عالی برنامه خواهد رسید.

نایب رئیس - نسبت به ماده ۲۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده بیست و دوم رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده بیست و سوم مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۳ - سازمان برنامه و دستگاههای اجرائی در

مورد اجرای طرحهای عملیات عمرانی غیر مستمر تابع آئیننامه های حسابداری و معاملاتی خواهند بود که بنامه پیشنهاد سازمان برنامه بتصویب کمیسیونهای دارائی و برنامه مجلسین خواهد رسید آئیننامه های حسابداری و معاملاتی عملیات عمرانی مستمر از طرف وزارت دارائی و سازمان برنامه تهیه و بتصویب کمیسیون دارائی مجلسین خواهد رسید.

تبصره - سازمان برنامه میتواند در مورد طرحهاییکه بتشخیص سازمان ماهیت و طرز اجرای آن ایجاد میکند تبعیت از آئیننامه ها و مقررات خاص دستگاههای اجرائی را تصویب نماید.

نایب رئیس - نسبت به ماده ۲۳ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم ماده ۲۳ خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۴ مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۴ - سازمان برنامه هر سه ماه گزارش از پیشرفت عملیات برنامه را تسلیم نخست وزیر خواهد نمود سازمان برنامه منتهی تا سه ماه پس از پایان هر سال گزارش جامعی از فعالیتهای عمرانی که بطریق بودجه برنامه چهارم پایان سال مزبور صورت گرفته با انضمام صورت حسابی از درآمدها و پرداختهای دوره مزبور برای تقدیم بمجلسین به نخست وزیر تسلیم مینماید. در این گزارش توجه خاصی نسبت به این موضوع که هدفهای برنامه تا چه حد تحقق یافته است خواهد شد.

نایب رئیس - در ماده ۲۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم ماده ۲۴ خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۵ مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۵ - دستگاههای اجرائی مکلفند منظمأً که ارقام و اطلاعاتی را که برای تهیه گزارشهای موضوع مواد ۲۴ و ۲۷ این قانون ضروری است بسازمان برنامه

تسلیم دارند و کلیه اوراق و اسناد هزینه و دفاتر مربوط به اجرای طرحها را در اختیار سازمان مزبور بگذارند و بسایر نظارت و رسیدگی دقیق را از هر حیث فراهم سازند. در صورت تخلف دستگاههای اجرائی از مقررات این ماده و ماده ۲۱ و تأخیر و مسامحه در انجام کار سازمان برنامه اقدام لازم را معمول و در صورت اقتضا از پرداخت وجه برای اجرای بقیه عملیات طرحها بدستگاههای مزبور خودداری مینماید و بقیه عملیات طرح را بنحوی که مقتضی نماید به اتمام خواهد رسانید و در این باره نخست وزیر گزارشی خواهد داد که نسبت به موارد تخلف و تعقیب متخلف اقدام نماید.

نایب رئیس - نسبت به ماده بیست و ششم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده بیست و ششم رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۷ مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۷ - سازمان برنامه حسابهای نهائی عملیات مالی هر سال خود را شامل اقلام کلیه درآمدها و اعتبارات مصوب و کلیه هزینهها بتدریج که اسناد مربوط ممیزی میشود بمنظور حسابرسی تسلیم هیئت حسابرسی برنامه مینماید و آن قسمت از اسناد هزینه را که هیئت مزبور بخواهد ارسال میدارد.

تسلیم صورت حسابها و اسناد و مدارک فوق باید بنحوی باشد که تمام آنچه مربوط به هر سال است حداکثر تا آخر

آبان ماه سال بعد به هیئت حسابرسی برنامه تسلیم گردد و هیئت مزبور مکلف است محاسبات سال قبل را از جهت تطبیق هزینهها با اعتبارات و طرحهای مصوب و مقررات مربوط بررسیدگی نموده چنانچه ایراد و اشکالی در نظر خود را بمدیر عامل سازمان برنامه بدهد.

در صورتیکه بین مدیر عامل سازمان برنامه و هیئت حسابرسی اختلاف نظری باقی بماند مرجع رسیدگی بدان کمیسیون برنامه مجلسین میباشد.

حسابهای نهائی هر سال که بترتیب فوق رسیدگی میشود حداکثر تا ۱۵ اسفندماه سال بعد بوزارت دارائی ارسال تا ضمن لایحه تفریغ بودجه تقدیم مجلس شورای ملی گردد هیئت حسابرسی موظف است يك نسخه از گزارش و نظرات خود را به هر يك از مجلسین تقدیم دارد.

نایب رئیس - در ماده بیست و هفتم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم به ماده بیست و هفتم خانمها

در مواردیکه پرداخت هزینه های عملیات عمرانی توسط وزارت دارائی بعمل میآید سازمان برنامه موارد تخلف نظرات خود را بوزارت دارائی اطلاع خواهد داد تا اقدامات لازم از طرف آن وزارت بعمل آید.

نایب رئیس - در ماده بیست و پنجم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم ماده بیست و پنجم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۶ مطرح است، قرائت میشود.

نایب رئیس - در ماده بیست و پنجم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم ماده بیست و پنجم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۶ مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

فصل هفتم - هیئت حسابرسی

ماده ۲۶ - هیئت حسابرسی برنامه مرکب خواهد بود از سه نفر حسابرس با تجربه و بصیر که دو نفر از آنان طرف مجلس شورای ملی از میان فهرست ۶ نفری که بتصرف دیگر از طرف مجلس سنا از میان فهرست سه نفری که دولت با ذکر سوابق و تحصیلات هر يك از آنها پیشنهاد مینماید برای مدت پنج سال از شروع سال دوم برنامه انتخاب میشوند و تا انتخاب جانشین خود به این سمت باقی خواهند ماند در صورت احراز عدم صلاحیت یا ابتیاستعفای هر يك از اعضای هیئت مزبور جانشین او ترتیب مقرر در فوق از طرف مجلس شورای ملی یا مجلس سنا انتخاب خواهد شد.

حقوق و مزایای اعضای هیئت حسابرسی برنامه از طرف دولت و برابری تعیین و از محل بودجه اداری سازمان

آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر بر خاستند) تصویب شد. ماده بیست و هشتم مطرح است. قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۸- بمنظور اینکه هیئت حسابرسی برنامه بتواند بنحوا حسن انجام وظیفه نماید سازمان برنامه باید کارکنان و وسائل و تسهیلات لازم را در حدود بودجه سالانه مصوب در اختیار هیئت مزبور بگذارد. هزینه حسابرسی برنامه و تعداد کارکنان مورد نیاز ضمن بودجه اداری هر سال سازمان برنامه بطور مشخص تعیین میشود و اعتبار مربوط طبق مقررات به مصرف میرسد.

نایب رئیس - ماده ۲۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم ماده بیست و هشتم، خیانهها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر بر خاستند) تصویب شد. ماده ۲۹ مطرح است، قرائت میشود.

فصل هشتم - مقررات مختلف

ماده ۲۹ - هر گاه برای اجرای طرحها احتیاج بخريد اراضی (اعم از دائر و باثرائ) و ابنیه و تأسیسات متعلق به افراد یا مؤسسات خصوصی پیدا شود بطریق زیر عمل خواهد شد.

۱ - هر گاه نسبت بهای اراضی و ابنیه و تأسیسات بین مقامات اجرا کننده طرح و مالک توافق حاصل نشود بها بوسیله هیئتی مرکب از وزیر کشور - دادستان کل مدیر کل ثبت یا نمایندگان آنان با توجه بنظر کارشناسان فنی که از طرف هیئت مزبور انتخاب میگردند تعیین خواهد شد و رأی هیئت قطعی است.

در مورد املاک مزروعی وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بجای وزیر کشور خواهد بود.

۲ - مالک تعیین قیمت عبارتست از بهای عادلانه اراضی و ابنیه و تأسیسات مشابه واقع در حوزه عملیات در سال قبل از تاریخ تصویب طرح.

۳ - پرداخت قیمت اراضی و ابنیه و تأسیسات بمالک آن بر اساس قیمت عادلانه فوق به اضافه پنج درصد آن

خواهد بود. اگر مالک در همان ملک ساکن باشد علاوه بر پنج درصد فوق ده درصد بقیمت عادلانه افزوده خواهد شد و هر گاه ممر اعاشه مالک منحصر به درآمد همان ملک متصرفی باشد پانزده درصد دیگر قیمت عادلانه از این بابت به او پرداخت خواهد گردید.

۴ - در مورد املاک مزروعی طبق تبصره ۲ ماده نوزدهم قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۰/۱۰/۴۰ اقدام و علاوه بر آنچه طبق بندهای ۲ و ۳ فوق بمالک پرداخت میشود معادل پانزده درصد قیمت عادلانه مذکور در بند ۲ فوق بین زارعین و خوش نشینان و بزرگوارانی که محل را ترک مینمایند بنسبت تعداد عائله تحت تکفل آنها تقسیم خواهد شد.

۵ - در صورتیکه طبق نظر اداره اصلاحات ارضی تعاون روستائی محل زارعین حقوقی در آن ملک داشته باشند حقوق زارعین ذینفع از قیمت ملک کسر و بدوی حقوق پرداخت و بقیه بمالک پرداخت خواهد شد.

۶ - تصرف اراضی و ابنیه و تأسیسات بعد از پرداخت تمام قیمت معین شده بمالک یا تودیع آن در صندوق حسابداری دادگستری محل مجاز است.

نسبت به املاک موقوفه‌های که فروش آنها مجاز نیست بطریق اجازه طویل‌المدت یا تبدیل با حسن استفاده خواهد شد در مورد املاک موقوفه در صورتیکه زارعین طبق نظر اداره اصلاحات ارضی و تعاون روستائی محل حقوقی در آن ملک داشته باشند حقوق آنان پرداخت میشود.

۷ - در صورتیکه مالک به انتقال ملک و تحویل آن رضایت ندهد پس از سپردن قیمت ملک در صندوق حسابداری دادگستری، دادستان محل از طرف او سند انتقال ملک مورد نظر را امضاء و طرف بکماه بتخلیه قطعی ملک مذکور اقدام مینماید.

۸ - اراضی واقع در خارج از محدوده شهرها که در مسیر راههای اصلی یا فرعی و یا خطوط مواصلاتی و برق و مجاری آب و اوله های گاز و نفت قرار میگیرند بازگشت حریم مورد لزوم که طبق تصویبنامه هیئت وزیران معین خواهد شد از طرف دولت مورد استفاده واقع میشود و آن

بات این حق ارتفاق وجهی پرداخت نخواهد شد. در صورتیکه مستحقات و اعیانی وجود داشته باشد که بر اثر احداث تأسیسات فوق الذکر از بین برود و یا خساراتی به آنها وارد شود مؤسسات دولتی مربوط باید قیمت اعیانی از بین رفته را طبق مقررات این قانون بپردازند و با خسارات وارده بکلیه ذوی الحقوق راجع بران کنند.

نایب رئیس - در ماده بیست و نهم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم ماده ۲۹ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر بر خاستند) تصویب شد. ماده سی ام مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۰ - در صورتیکه دستگاههای تابعه دولت با وابسته بدولت و بنگاهها و شرکتهای دولتی بخواهند طبق مقررات برای اخذ وام یا اعتبار یا کمک فنی از خارج اقدام نمایند باید قبلاً موافقت وزارت دارائی و سازمان برنامه و بودجه بکنند.

نایب رئیس - آقای فرهادپور بفرمائید.

فرهادپور - بنده هم مسلمان عزیزم سه کرات تلاطم کرده‌ایم و امروز هم برای هزار زمین باز میخواهیم ثبت کنیم که يك اقلیتی هستیم انتقادی و اصولی نه مانع از ادغام کار دولت بلکه در پاره‌ای از موارد حالت ارشادی داریم بنده دو مسئله را خواستم تذکر بدهم یکی تأسف بخورد باید بریتی که جناب خواجه نوری دارند از ۱۸۰ نفر تعداد فراکسیون اکثریت در موقع طرح چنین لایحه بهمی تاباورا نگاه کنید (۱۰۱ نفر در جلسه حاضر هستند) اگر اقلیت اینجا نبود نمیشد رأی داد و مذاکره کرده (دکتر زعفرانلو - اکثریت همه نشسته اند) اکثریت با حضور ما حاصل شده مسئله دوم در لایحه دولت که پیشنهاد شده است ماده ۳۰ ماده‌ای است بنبغ مردم و بنبغ مملکت و بنده تعجب میکنم نمایندگانیکه در کمیسیون برنامه و در حزب اکثریت تشریف دارند و اکثریت مطلق دارند با توجه استدلالاتی این ماده مفید دولت را حذف کردند بنام دفاع از طبقه مظلوم بنبغ کسانی که در نتیجه این برنامه

که بقول رئیس محترم دولت جهش و بلند پروازی است میلیونها بقیه زمینشان و باغشان و سرمایه شان اضافه میشود ما چنین مایه‌ای را حذف میکنیم و خیال میکنیم بنام طبقه ضعیف عمل کرده‌ایم اما لایحه خوشبختانه در این ماده که بهترین صورت تهیه شده میگردد تا ۲۰ درصد اضافه ارزش معاف است فلان زارع که ۴ هکتار زمین بر اثر اجرای قانون اصلاحات ارضی در سایه عنایت شاهنشاه ما به سر رسیده است از هر برنامه‌ای که شما انجام بدهید جناب آقای نخست وزیر از ۲۰ درصد که ترقی اش لمضافه تر نمیشود است آن کسیکه وقتی سد طالقان را بر کردارندید آبش را بدشت فرو بین ۲۰۰ هکتار زمین دارد چه قدر ترقی میکند آقای دکتر بگانه؟ شما بفرمائید اگر شما يك نونلی زدید و يك مخارجی در آنجا کردید و راه باز کردید و بیست کوه رفتید در آنجا يك کسیکه هزارها و میلیونها متر زمین دارد الآن آقایانیکه آشنائی دارند خیال میکنم جناب آقای خواجه نوری در منطقه انتخابیه شان بهتر میدانند در میگویند زمین متری چند است؟ این جز بر اثر اقدامات دولت است؟ کئی آنجا راه آسفالت کشیده؟ (خواجه نوری - در آنجا کسی بیش از دو هزار متر زمین ندارد همه خرده مالک هستند) بنابر این آنجا مشمول تمام معافیت‌هایی که دولت با نهایت حسن نیت در لایحه مورد نظر قرار داده میشوند ولی کسانی که صدها هزار متر زمین دارند بایستی اگر بر اثر خرج ۸۲ میلیارد تومان یا ۲۸ میلیارد تومان از بودجه عمومی زمینشان ترقی کرده و به سر آیدشان اضافه شد منفعتی بردند سهم دولت را بدهند من اقلیت با این نظر دولت صد درصد موافقم و تعجب میکنم که بجه دلیل در کمیسیون حذف شده است استدعا دارم اگر رام قانونی دارد این ماده را در ضمن لایحه قبول بفرمائید.

نایب رئیس - توضیحات ایشان راجع به ماده ۳۰ مجدداً بود. آقای دکتر مهدوی توضیحی دارند بفرمائید.

دکتر مهدوی - (مخبر کمیسیون برنامه) عرض کنم در ماده ۳۰ صحبت از اضافه ارزش میشود. این اضافه ارزش بزمین‌هایی تعلق میگیرد که بر اثر اقدامات دولت که در زمینه برق و آب و آسفالت و غیره انجام گردیده است قیمت آن زمینها اضافه ارزش پیدا کرده است.

و آقابانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر بر خاستند) تصویب شد. ماده بیست و هشتم مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۸ - بمنظور اینکه هیئت حسابرسی برنامه بتواند بنحو احسن انجام وظیفه نماید سازمان برنامه باید کارکنان و وسائل و تسهیلات لازم را در حدود بودجه سالانه مصوب در اختیار هیئت مزبور بگذارد. هزینه حسابرسی برنامه و تعداد کارکنان مورد نیاز ضمن بودجه اداری هر سال سازمان برنامه بطور مشخص تعیین میشود و اعتبار مربوط طبق مقررات بمصرف میرسد.

نایب رئیس - در ماده ۲۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم. **ماده بیست و هشتم،** خانها و آقابانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۹ مطرح است، قرائت میشود.

فصل هشتم - مقررات مختلف

ماده ۲۹ - هر گاه برای اجرای طرحها احتیاج بخرید اراضی (اعم از دائر و بائر) و ابنیه و تأسیسات متعلق به افراد یا مؤسسات خصوصی پیدا شود بطریق زیر عمل خواهد شد.

۱ - هر گاه نسبت بهای اراضی و ابنیه و تأسیسات بین مقامات اجرا کننده طرح و مالک توافق حاصل نشود بها بوسیله هیئتی مرکب از وزیر کشور - دادستان کل مدیر کل ثبت یا نمایندگان آنان با توجه بنظر کارشناسان فنی که از طرف هیئت مزبور انتخاب میگردد تعیین خواهد شد و رأی هیئت قطعی است.

در مورد املاک مزروعی وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بجای وزیر کشور خواهد بود.

۲ - املاک تعیین قیمت عبارتست از بهای عادلانه اراضی و ابنیه و تأسیسات مشابه واقع در حوزه عملیات در سال قبل از تاریخ تصویب طرح.

۳ - پرداخت قیمت اراضی و ابنیه و تأسیسات بمالک آن بر اساس قیمت عادلانه فوق به اضافه پنج درصد آن

خواهد بود. اگر مالک در همان ملک ساکن باشد علاوه بر پنج درصد فوق ده درصد بقیمت عادلانه افزوده خواهد شد و هر گاه ممر اعاشه مالک منحصر به درآمد همان ملک متصرفی باشد پانزده درصد دیگر قیمت عادلانه از این باب به او پرداخت خواهد گردید.

۴ - در مورد املاک مزروعی طبق تبصره ۲ ماده نوزدهم قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۹/۱۰/۴۰ اقدام و علاوه بر آنچه طبق بندهای ۳ و ۲ فوق بمالک پرداخت میشود معادل پانزده درصد قیمت عادلانه مذکور در بند ۲ فوق بین زارعین و خوش نشینان و برزگرانی که محل را ترک مینمایند بنسبت تعداد عائله تحت تکفل آنها تقسیم خواهد شد.

۵ - در صورتیکه طبق نظر اداره اصلاحات ارضی و تعاون روستائی محل زارعین حقوقی در آن ملک داشته باشند حقوق زارعین ذنبقه از قیمت ملک کسر و بدوی حقوق پرداخت و بقیه بمالک پرداخت خواهد شد.

۶ - تصرف اراضی و ابنیه و تأسیسات بعد از پرداخت تمام قیمت معین شده بمالک یا تودیع آن در صندوق حسابداری دادگستری محل مجاز است.

نسبت به املاک موقوفه‌های که فروش آنها مجاز نیست بطریق اجاره طویل‌المدت یا تبدیل با حسن استفاده خواهد شد در مورد املاک موقوفه در صورتیکه زارعین طبق نظر اداره اصلاحات ارضی و تعاون روستائی محل حقوقی در آن ملک داشته باشند حقوق آنان پرداخت میشود.

۷ - در صورتیکه مالک به انتقال ملک و تحویل آن رضایت ندهد پس از سپردن قیمت ملک در صندوق حسابداری دادگستری، دادستان محل از طرف او سند انتقال ملک مورد نظر را اعضاء و ظرف یکماه بتخلیه قطع ملک مذکور اقدام مینماید.

۸ - اراضی واقع در خارج از محدوده شهرها که توسط مستیر راههای اصلی یا فرعی و یا خطوط مواصلاتی ویران و مجاری آب و اوله های گاز و نفت قرار میگیرند با رعایت حریم مورد لزوم که طبق تصویبنامه هیئت وزیران معین خواهد شد از طرف دولت مورد استفاده واقع میشود و

بات این حق ارتفاق وجهی پرداخت نخواهد شد. در صورتیکه مستحدثات و اعیانی وجود داشته باشد که بر اثر احداث تأسیسات فوق‌الذکر از بین برود و یا خسارتی به آنها وارد شود مؤسسات دولتی مربوط باید قیمت اعیانی از بین رفته را طبق مقررات این قانون بپردازند و با خسارات وارده بکلیه ذوی الحقوق راجعبران کنند.

نایب رئیس - در ماده بیست و نهم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم. **ماده ۲۹** خانها و آقابانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده سی ام مطرح است، قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۰ - در صورتیکه دستگاههای تابعه دولت یا وابسته بدولت و بنگاهها و شرکتهای دولتی بخواهند طبق مقررات برای اخذ وام یا اعتبار یا کمک فنی از خارج اقدام نمایند باید قبلاً موافقت وزارت دارائی و سازمان برنامه را کسب کنند.

نایب رئیس - آقای فرهاد پور بفرمائید.

فرهاد پور - بنده و هم مسلکان عزیزم سه کرات اعلام کرده‌ایم و امروز هم برای هزارمین بار میخواهیم ثبت کنیم که یک اقلیتی هستیم انتقادی و اصولی نه مانع بوداع کار دولت بلکه در پاره‌ای از موارد حالت ارشادی داریم بنده دو مسئله را خواستم تذکر بدهم یکی تأسف میخورم بامدیرویتی که جناب خواجه نوری دارند از ۱۸ نفر تعداد فراکسیون اکثریت در موقع طرح چنین لایحه مهمی نابلور نگاه کنید (۱۰۱ نفر در جلسه حاضر هستند). اگر اقلیت اینجا بود نمیشد رأی داد مذاکره کرد (دکتر زعفرانلو - اکثریت همه تشنه‌اند) اکثریت با حضور ما حاصل شده مسئله دوم در لایحه دولت که پیشنهاد شده است ماده ۳۰ ماده‌ای است بنبفع مردم و بنبفع مملکت و بنده تعجب میکنم نمایندگانی که در کمیسیون برنامه و در حزب اکثریت تشریف دارند و اکثریت مطلق دارند باجه استدلالی این ماده مفید دولت را حذف کردند بنام دفاع از طبقه مظلوم بنبفع کسانی که در نتیجه این برنامه

که بقول رئیس محترم دولت جهش و بلند پروازی است میلیونها قیمت زمینشان و باغشان و سرمایه‌شان اضافه میشود ما چنین ماده‌ای با حذف میکنیم و خیال میکنیم بنام طبقه ضعیف عمل کرده‌ایم اما لایحه خوشبختانه در این ماده که بهترین صورت تهیه شده میگوید تا ۲۰ درصد اضافه ارزش معاف است. فلان زارع نه ۴ هکتار زمین بر اثر اجرای قانون اصلاحات ارضی در سایه عنایت شاهنشاه ما بهش رسیده است از هر بر نامه‌ای که شما انجام

بدهید جناب آقای نخست وزیر از ۲۰ درصد که ترقی‌اش اضافه تر نمیشود اما آن کسیکه وقتی سد طالقان را بر کردانید آبش را بدشت قزوین ۲۰۰ هکتار زمین دارد چه قدر ترقی میکند آقای دکتر یگانه؟ شما بفرمائید اگر شما یک تونلی زدید و یک مخارجی در آنجا کردید و راه باز کردید و بیست کوه رفتید در آنجا یک کسیکه

هزارها و میلیونها متر زمین دارد الآن آقابانیکه آشنائی دارند خیال میکنم جناب آقای خواجه نوری در منطقه انتخابیه‌شان بهتر میدانند در میگویند زمین متری چند است؟ این جز بر اثر اقدامات دولت است؟ کمی آنجاراه آسفالت کشیده؟ (خواجه نوری - در آنجا کسی بیش از دو هزار متر زمین ندارد همه خرده مالک هستند) بنابراین آنجا

مشمول تمام معافیت‌هایی که دولت بانهاست حسن نیت در لایحه مورد نظر قرار داده میشوند ولی کسانی که صدها هزار متر زمین دارند بایستی اگر بر اثر خرج ۸۲ میلیارد تومان یا ۴۸ میلیارد تومان از بودجه عمومی زمینشان ترقی کرده و به سرمایه‌شان اضافه شد منفعتی بردند سهم دولت را بدهند من اقلیت با این نظر دولت صد درصد موافقم و تعجب میکنم که بجه دلیل در کمیسیون حذف شده است استدعا دارم اگر راه قانونی دارد این ماده را در ضمن لایحه قبول بفرمائید.

نایب رئیس - توضیحات ایشان راجع ماده ۳۰ محذوف بود آقای دکتر مهدوی توضیحی دارید بفرمائید.

دکتر مهدوی (مخبر کمیسیون برنامه) عرض کنم در ماده ۳۰ صحبت از اضافه ارزش میشود. این اضافه ارزش بزمینهایی تعلق میگیرد که بر اثر اقدامات دولت که در زمینه برق و آب و آسفالت و غیره انجام گردیده است قیمت آن زمینها اضافه ارزش پیدا کرده است.

نسبت به موضوع در کمیسیون بحث زیادی شد بعضی از آقایان پیشنهادات دیگری برای اضافه کردن موارد دیگری را در شمول مستثنیات آن داده بودند که از آنجمله اسفالت بوده است. پس از صحبت های زیاد نماینده دولت نیز قانع شد که بودن ماده ۳۰ نقضی برای دولت نخواهد داشت. بدلیل اینکه اولاً برای انجام مقاد این ماده بایستی دستگاههای عرض و طولیل بوجود میآید که خود آن مسئله ای خواهد بود ثانیاً اینکه اصولاً این اضافه ارزش بایستی از افرادی اخذ شود که غالباً زارع بوده و تمکن زیادی ندارد مضافاً به اینکه این اشخاص غالباً در آن محلها ساکن میباشند که بلافاصله از تغییراتیکه در کنار مساکن آنها بوجود میآید نقضی نمیریند و بقول جناب خواجه نوری از زاعین میباشند) دکتور صدر (اینطور نیست) اگر اجازه بفرمائید ممکن است صحبت من که تمام شده صحبتی را که میخواهید بفرمائید اگر موارد استثنائی آنقدر زیاد شد که استثناء جای اصل را گرفت اصولاً دیگر اعمال و اجرای آن فایده ای ندارد. بنا به همین دلیل بوده است که نماینده دولت بانظر کمیسیون موافقت بر حذف ماده ۳۰ نمود. اینست علت حذف این ماده (فرهاد پور - آنچه دولت پیشنهاد کرده است جامع بوده و من اقلیت آنرا قبول دارم) آنچه چیزی که معقول است ما هم قبول داریم.

نایب رئیس - اصلاً گفته آقای فرهاد پور جنبه تذکره دارد و این ماده حذف شده است چون ماده ای نیست و ماده ۳۰ موجود را مطرح کرده ایم معذک آقای دکتر الموتی در این مورد توضیح میدهند برای اینکه ماده ای نیست که رویش بحث کنیم آقای دکتر الموتی بفرمائید **دکتر الموتی** - بنده قبلاً فکر میکردم جناب آقای فرهاد پور که عضو محترم اقلیت هستند میخواهند از ما تشکر بکنند که ما بک مزاحمتی که احتمالاً ممکن بود در اثر لایحه برنامه چهارم برای عده ای زارع و مردم خارج از محدوده شهرها ایجاد بشود آنرا حذف کردیم و قشیکه اثتراض فرمودند و من دومرتبه این را خواندم که نکتی خدای نکرده ما اشتباهی مرتکب شده باشیم جناب آقای فرهاد پور در مورد شهرها قانون خاصی وجود دارد

و کارهای عمرانی اگر بشود بر اثر آن ضوابط حقوقی گرفته خواهد شد و این مربوط بخارج از شهرها است دولت قبلاً در لایحه استثنائی قائل شده بود (فرهاد پور - بسیار عالی بود) این استثنائها کم کم نسری پیدا میکرد به این کارها ما از آقای مهندس اصفیا سوال کردیم که در طی برنامه سوم بابت این پولها چقدر عایدی داشتید گفتند هیچ ماجیزی عایدی نداشتیم گفتیم پس چه فایده دارد بک چنین مواد غلیظی که معلوم نیست پولش را از کی میگیرند و کمیسیونها تشکیل میدهند و این کمیسیونهای متعدد چه نتیجه ای میدهد گفتند ما هم باشما موافق هستیم جناب آقای فرهاد پور نماینده مجلس هستیم ما باید مدافع حقوق مردم باشیم اگر نصرتای نفع مردم گذرانیم مجلس قبول کرد کمیسیونها هم قبول کردند من فکر میکنم اولین کسیکه تأیید میکند اقلیت است بنا بر این بک زحمت بیجتهی که برای مردم ایجاد میشد این زحمت رافع کردیم (مهندس صائی - بسیار خوب کمیسیون کرده است) اگر جناب عالی واقفاً اعتقادی دارید کینه این زحمت برای دولت و مردم باشد آن نظر خودتان است و ما معتقد به این نبودیم و امیدواریم از این کاری که کردیم مردم و بخصوص زارعین منفعت ببرند.

نایب رئیس - همانطور که عرض کردم تمام این توضیحات راجع به ماده محذوف بوده که بعنوان تذکر اظهار شد. راجع به ماده ۳۰ گزارش کمیسیون نظری نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۰ خانها و آقاییانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۱ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۱ - سازمان برنامه مسئول تصفیه حساب برنامه های گذشته و وصول مطالبات و پرداخت دیون آن میباشد. کلیه هزینهها و تعهدات دیون که برای اجرای طرحهای برنامه های گذشته شرح زیر ایجاد شده است از محل اعتبارات منظور در این قانون پرداخت خواهد شد.

الف - هزینه های اجرائی و تعهدات و دیون مربوط

عملیات طرحهاییکه در آخر اسفند ماه ۱۳۴۶ در حال اجرا بوده است

ب - تعهدات و دیون مربوط بطرحهای خانها یافته تا آخر اسفند ماه ۱۳۴۶ سایر دیون سازمان برنامه مانند دیون مربوط به هزینه های اداری و با آنچه پس از رسیدگی حسابهای برنامه های گذشته تعیین شده و میشود و مربوط طرح خاص نیست و باید و اینکه در اثر حکم مراجع قانونی ایجاد شده میشود از محل درآمد برنامه پرداخت خواهد شد بدون اینکه اعتبارات عمرانی منظور در این قانون را تقلیل دهد.

نایب رئیس - نسبت بماده ۳۱ نظری نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۱ خانها و آقاییانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۲ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۲ - دولت میتواند تأسیسات انتفاعی و تولیدی را که در اثر اجرای برنامه های گذشته و این برنامه بوجود آمده و یا خواهد آمد اعم از تمام شده و یا در هر مرحله احداث کلاً یا قسمتی از سهام آنرا به پیشنهاد دستگاه ایجاد کننده یا اداره کننده این تأسیسات به اشخاص حقیقی یا حقوقی ایرانی بفروش برساند.

نایب رئیس - در ماده ۳۲ نظری نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۲ خانها و آقاییانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۳ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۳ - اختیارات صاحبان سهام متعلق بسازمان برنامه در شرکتهای تابعه آن سازمان با مدیر عامل سازمان برنامه میباشد که طبق سیاست کلی از طرف هیئت عالی برنامه تعیین میشود اقدام نماید.

نایب رئیس - در ماده ۳۳ نظری نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۳ خانها و آقاییانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۴ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۴ - سازمان برنامه میتواند بر تریبی که به موافقت بنانک مز کزی خواهد رسید عملیات بانسکی مربوط بخود و یا مؤسسات تابعه را بوسیله بانک اعتبارات صنعتی انجام دهد و تمام باقمتی از بچوه مربوط در بانک مزبور نگاهداری نماید.

نایب رئیس - در ماده ۳۴ نظری نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۴ خانها و آقاییانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۵ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۵ - هزینه های اداری و استخدامی سازمان برنامه از محل درآمد برنامه تأمین و تصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی میرسد و در بودجه کل کشور منظور خواهد شد.

نایب رئیس - در ماده ۳۴ نظری نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۴ خانها و آقاییانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۵ قرائت میشود.

روحانی - اینکه نوشته شده است از محل درآمد برنامه سازمان برنامه که کارخانه و یا تأسیساتی ندارد که بنویسیم هزینه اداری آن از محل درآمد برنامه تأمین میشود و ممکن است اشکالی ایجاد نماید.

دکتر کاظم زاده (معاون نخست وزیر) - اشکالی پیدا نخواهد شد.

نایب رئیس - نظر نماینده دولت این است که اشکالی پیدا نمیشود بنا بر این رأی میگیریم بماده ۳۵ خانها و آقاییانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۶ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۶ - سازمان برنامه مکلف است با توجه بوضع مالی و تجهیزات و افراد فنی و سوابق کار نسبت بتجدید طبقه بندی پیمانکاران اقدام نماید - هر گاه پیمانکاران یا مهندسين مشاور در انجام عملیاتی که به آنان واگذار

نسبت به موضوع در کمیسیون بحث زیادی شد بعضی از آقایان پیشنهادات دیگری برای اضافه کردن موارد دیگری را در شمول مستثنیات آن داده بودند که از آنجمله اسفالت بوده است. پس از صحبت‌های زیاد نماینده دولت نیز قانع شد که بودن ماده ۳۰ نقضی برای دولت نخواهد داشت. بدلیل اینکه اولاً برای انجام مفاد این ماده بایستی دستگاه‌های عریض و طویل بوجود می‌آید که خود آن مسئله‌ای خواهد بود ثانیاً اینکه اصولاً این اضافه ارزش بایستی از افرادی اخذ شود که غالباً زارع بوده و تمکن زیادی ندارد مضافاً به اینکه این اشخاص غالباً در آن محل‌ها ساکن می‌باشند که بلافاصله از تغییراتیکه در کنار مساکن آنها بوجود می‌آید نقضی نمی‌برند و بقول جناب خواهه نوری از زاین می‌باشند) دکتر صدر (بنظر نیست) اگر اجازه بفرمائید ممکن است صحبت من که تمام شهر صحبتی را که می‌خواهید بفرمائید اگر موارد استثنائی آنقدر زیاد شد که استثناء جای اصل را گرفت اصولاً دیگر اعمال و اجرای آن فایده‌ای ندارد. بنا به همین دلایل بوده است که نماینده دولت بانظر کمیسیون موافقت بر حذف ماده ۳۰ نمود. اینست علت حذف این ماده (فرهاد پور) آنچه دولت پیشنهاد کرده است جامع بوده و من اقلیت آنرا قبول دارم) آنچه‌ی که معقول است ما هم قبول داریم.

نایب رئیس - اصلاً گفته آقای فرهاد پور جنبه تذکره دارد و این ماده حذف شده است چون ماده‌ای نیست و ماده ۳۰ موجود را مطرح کرده‌ایم معذک آقای دکتر الموتی در این مورد توضیح می‌دهند برای اینکه ماده‌ای نیست که رویش بحث کنیم آقای دکتر الموتی بفرمائید

دکتر الموتی - بنده قبلاً فکر می‌کردم جناب آقای فرهاد پور که عضو محترم اقلیت هستند می‌خواهند از ما تشکر بکنند که ما با یک مزاحمتی که احتمالاً ممکن بود در اثر لایحه برنامه چهارم برای عده‌ای زارع و مردم خارج از محدوده شهرها ایجاد شود ما آنرا حذف کرده‌ایم و قتیکه اعتراض فرمودند و من دومرتبه این را خواندم که تشکر خدای تک‌زده ما اشتباهی مرتکب شده باشیم جناب آقای فرهاد پور در مورد شهرها قانون خاصی وجود دارد

و کارهای عمرانی اگر بشود بر اثر آن ضوابط حقوقی گرفته خواهد شد و این مربوط بخارج از شهرها است دولت قبلاً در لایحه استثنائی قائل شده بود (فرهاد پور) - بسیار عالی بود) این استثنائات کم کم تسری پیدا می‌کند به این کارها ما از آقای مه‌نگس اصفا سؤال کردیم که در طی برنامه سوم بابت این پولها چقدر عایدی داشتید گفتند هیچ ماجیزی عایدی نداشتیم گفتیم پس چه فایده دارد یک چنین مواد غلطی که معلوم نیست پولش را از کی میگیرند و کمیسیونها تشکیل می‌دهند و این کمیسیونهای متعدد چه نتیجه‌ای میدهد گفتند ما هم باشما موافق هستیم جناب آقای فرهاد پور ما نماینده مجلس هستیم ما باید مدافع حقوق مردم باشیم اگر تبصره‌ای برفع مردم گذرانیم مجلس قبول کرد کمیسیونها هم قبول کردند من فکر میکنم اولین کسیکه تأیید میکند اقلیت است بنابراین یک زحمت بیجهتی که برای مردم ایجاد میشد این زحمت را رفع کردیم (مهندس صائمی) - بسیار کار خوبی کمیسیون کرده است) اگر جنابعالی واقفاً اعتقادی دارید که این زحمت برای دولت و مردم باشد آن نظر خودتان است و ما معتقد به این نبودیم امیدواریم از این کاری که کردیم مردم و بخصوص زارعی منتفع بشوند.

نایب رئیس - همانطور که عرض کردم تمام این توضیحات را جمع نموده محذوف بوده که بعنوان تذکر اظهار شد. راجع ماده ۳۰ گزارش کمیسیون نظری نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۰ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند خواشت می‌کنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۱ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۱ - سازمان برنامه مسئول تصفیه حوضات و بزرگراههای گذشته و وصول مطالبات و پرداخت دیون آن می‌باشد. کلیه هزینه‌ها و تعهدات دیون که برای اجرای طرح‌های برنامه‌های گذشته بشرح در ایجاد شده است در محل اعتبارات منظور در این قانون پرداخت خواهد شد.

الف - هزینه‌های اجرائی و تعهدات و دیون مربوط به

تعهدات طرح‌هاییکه در آخر اسفند ماه ۱۳۴۶ در حال اجراء بوده است.

ب - تعهدات و دیون مربوط بطرح‌های خانمها یافته در آخر اسفند ماه ۱۳۴۶ سایر دیون سازمان برنامه‌مانند دیون مربوط به هزینه‌های اداری و با آنچه پس از رسیدگی حسابهای برنامه‌های گذشته تعیین شده و میشود و مربوط طرح خاص نیست و باید و نیکیه در اثر حکم مراجع قانونی ایجاد شده و میشود از محل درآمد برنامه پرداخت خواهد شد بدون اینکه اعتبارات عمرانی منظور در این قانون را تقلیل دهد.

نایب رئیس - نسبت بماده ۳۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۱ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند می‌کنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۲ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۲ - دولت میتواند تأسیسات انتفاعی و تولیدی که در اثر اجرای برنامه‌های گذشته و این برنامه و چون آمده و یا خواهد آمد اعم از تمام شده و یا در هر مرحله احداث کلاً یا قسمتی از سهام آنرا بدهی سهامداران دستگاه بعد کننده یا اداره کننده این تأسیسات به اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی بفروشد برساند.

نایب رئیس - در ماده ۳۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۲ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند می‌کنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۳ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۳ - اختیارات صاحبان سهام متعلق بسازمان برنامه در شرکت‌های تابعه آن سازمان یا مدیر عامل سازمان برنامه میباشد که طبق سیاست کلی از طرف هیئت عالی برنامه تعیین میشود اقدام نماید.

نایب رئیس - در ماده ۳۳ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۳ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند می‌کنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۴ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۴ - سازمان برنامه میتواند بترتیبی که بموافقت بانک مرکزی خواهد رسید عملیات بانسکی مربوط بخود و یا مؤسسات تابعه را بوسیله بانک اعتبارات صنعتی انجام دهد و تمام باقیمت از حوضه مربوط در بانک مزبور نگاهداری نماید.

نایب رئیس - در ماده ۳۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۴ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند می‌کنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۵ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۵ - هزینه‌های اداری و استخدامی سازمان برنامه از محل درآمد برنامه تأمین و تصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی میرسد و در بودجه کل کشور منظور خواهد شد.

نایب رئیس - در ماده ۳۵ نظری نیست؟ آقای روحانی بفرمائید.

روحانی - اینکه نوشته شده است از محل درآمد برنامه سازمان برنامه که کارخانه و یا تأسیساتی ندارد که بنویسیم هزینه اداری آن از محل درآمد برنامه تأمین میشود و ممکن است اشکالی ایجاد نماید.

دکتر کاظم زاده (معاون نخست وزیر) - اشکالی پیدا نخواهد شد.

نایب رئیس - نظر نماینده دولت این است که اشکالی پیدا نمیشود بنابراین رأی میگیریم بماده ۳۵ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهند می‌کنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۶ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۶ - سازمان برنامه مکلف است با توجه بوضع مالی و تجهیزات و افراد فنی و سوابق کار نسبت بتجدید طبقه‌بندی پیمانکاران اقدام نماید - هر گاه پیمانکاران با مهندسین مشاور در انجام عملیاتی که به آنان واگذار

شده است عمل ورزند و با مفاد قرارداد عمل نکنند دستگاہهای اجرائی مکلفند در تطبیق قرارداد با آن رفتار نموده در انتہای آن تجدید نظر در طبقه بندی و با مجرمیت از کار برای مدت معینی بسانمان بر نامه گزارش نمایند.

نایب رئیس - نسبت به ماده ۳۶ نظری نیست؟ (اظہاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۶ خانمها و آقایانی که موافقت خویش میکنند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۷ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۷ - دولت مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون لایحه تشکیلات دائمی بر نامه ریزی کشور را تهیه و بمجلسین تقدیم نماید.

نایب رئیس - در ماده ۳۷ نظری نیست؟ (اظہاری نشد) رأی میگیریم بماده ۳۷ خانمها و آقایانی که موافقت خویش میکنند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۸ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۸ - آئیننامه های اجرائی قانون طرفش ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط دولت تهیه و پس از تصویب کمیسیونهای مذکور در این قانون قبایل اجراء خواهد بود.

تا زمانیکه آئیننامه های مزبور بتصویب نرسیده آئیننامه های اجرائی قانون بر نامه سوم بقوت خود باقی است. **تبصره** - طرح طبقه بندی مشاغل سازمان بر نامه و فوق العاده ها و مزایای مذکور در آئین نامه استخدامی قانون بر نامه سوم عمرانی کشور تصویب و اجرائی آئین نامه های فوق العاده هر بندهای قانون استخدام کشوری بقوت خود باقی است.

نایب رئیس - در ماده ۳۸ نظری نیست؟ آقای روحانی نظری دارید تشریف بیاورید.

روحانی - در این ماده اجازه داده شده است که در عرض شش ماه آئین نامه های تنظیم کنند و بعد گفته شده است که اگر در این مدت

نشد طبق آئین نامه های سابق رفتار خواهد شد. بنظر در ماده ۱۸ بود راجع بکار بر نامه های شهری گفته شد آئین نامه اجرائی مربوط بطرز اجرائی آن بر نامه ها و واگذاری امور به استانها و تعیین اولویت و آئین نامه ها بیاید بتصویب کمیسیونها برسد اینها بنظر من ممکن است مغایر باشد بنابراین توجه به این مطلب باشد در ضمن کارهای عمرانی شهری (خواجہ نوری - نظر شما تأمین است و کاملاً در ماده ۱۷ صراحت دارد) آئین نامه های خواهد بود که بتصویب کمیسیونها خواهد رسید بنده این را یاد آوری کردم از آن جهت که در امور شهری تشریح بعمل بیاید و انجام کارهایش زودتر بشود و بر نامه و کاره معطل نشود.

نایب رئیس - آقای دکتر الموتی اگر توضیح دارید تشریف بیاورید.

دکتر الموتی - جناب آقای روحانی خواستم توجہ جنابعالی را جلب کنم در ماده ۱۷ سازمان بر نامه مکتب شده است که در سه ماه اول بر نامه چهارم گزارش برسد را بمجلس بدهد و آن گزارش است نه آئین نامه ای که سازمان بر نامه تهیه میکند و بمجلس میدهد و ما سازمان بر نامه را میتوانیم مکلف بکنیم یا دولت را ولی تصویب نمیتوانیم در مجلس بگوئیم که تا چه تاریخی تصویب خواهد شد از این جهت ما دولت و سازمان بر نامه را مکلف کردیم که ظرف شش ماه این آئین نامه ها را بمجلس بدهد و این کارها انجام بشود ولی در عین حال هم نمیشود تا کارهای بر نامه عمرانی که از اول سال ۴۷ باید اجراء شوند چون در بر نامه سوم آئین نامه ای وجود نداشت و باید این کارها انجام میشد نظر شما در این مورد تأمین است و ظرف سه ماه گزارش خواهند داد بنابراین این هر دو در یک جنبه است که ظرف سه ماه دولت مکلف است که گزارش کارهای عمرانی چهارم را بمجلس تقدیم بکند (مهندس برومند منظور قسمت اخیر ماده ۱۸ است).

طرز اجرائی این ماده و همچنین میزان وام و کسب بلاعوض و بهره و مدت و تطبیق آئین نامه ای خواهد بود از طرف سازمان بر نامه تهیه و بتصویب کمیسیونها

مربوط مجلسین خواهد رسید. این مدت ندارد البته دولت سعی خواهد کرد که برای انجام کار خودش آئین نامه ها را زودتر بمجلسین تقدیم کند و حداکثر تا شش ماه.

نایب رئیس - نظر دیگری در ماده ۳۸ نیست؟ (اظہاری نشد) به این ماده با یک اصلاح عبارتی کوچک که آوردن این است قبل از قانون بصورت آئین نامه های اجرائی این قانون، بسا این اصلاح عبارتی رأی میگیریم بماده ۳۸ خانمها و آقایانیکه موافقت خویش میکنند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. کلیات آخر لایحه مطرح است چهار نفر اسم نوشته اند دو نفر مخالف و دو نفر موافق بترتیبی که نامووسی کرده اند دعوت میکنیم آقای فضائلی تشریف بیاورید البته مخالف مشروط نوشته اند.

فضائلی - بنده شخصاً و به تبعیت از فراکسیون حزب مردم بالایحه بر نامه عمرانی چهارم کشور موافق هستم و با قسمتی از هدفهای بر نامه عیناً موافقم و از این جهت موافقت هستم که اگر هدفهای دورتری را انتظار داشتیم ولی نایل به هدفهای مذکور در بر نامه را لازمہ رسیدن بآن برنامه های مورد نظر خودمان میدانیم بهمین جهت درست مانند کسی که با این زاویه نگاه میکند که بعد از ۱۰۰۰ برسد بچهارم و قیامت که به مراحل ۶۰ و ۷۰ و ۸۰ و ۹۰ برسد از آن عبور نکند بهمین جهت ما اصولاً با بر نامه چهارم عمرانی موافق هستیم فراکسیون حزب مردم به بنده با موافقت داده اند که نکاتی را متذکر شوم که به عقیده ما اگر آن نکات مورد رغبت قرار بگیرد با اطمینان بیشتر این بر نامه توفیق کامل پیدا خواهد کرد بنده میل دارم که قبل از شروع بهمین عرضم به نکته ای که جناب آقای نخست وزیر هنگام تقدیم لایحه بودجه به مجلس و شاید در محافل دیگر اشاره فرموده بودند در این باب تذکری بدهم بسیار حساس افتخار است که بر نامه چهارم عمرانی کشور که نموداری از فعالیت مغزی افراد دانشمند و جوانان دانشمند که مردمان روشن ضمیر و دارای تحصیلات عالی هستند و فانی آکنده از عشق به شاه و میهن دارند تنظیم شده است و هر یک از فصول این بر نامه نشانه فعالیت این

دانشمندان ایرانی است که باعث افتخار همه ما هستند (احسنت) بنده فکر میکنم این نکته را هم عرض کنم که روش دولت که یک دولت حزبی است با اعتقاد ما در مورد بر نامه ریزی مملکت و مطالبات بر نامه ای مملکت در مقابل احزاب اقلیت بنظر ما روش خیلی منطقی نیست ما معتقد هستیم جادارد که نمایندگان احزاب اقلیت بخصوص آنها که در مجلس نماینده دارند در جریان مطالعه و بر نامه ریزی قرار بگیرند و وقت کافی داشته باشند که نظرهای خودشان را بموقع بدهند و اگر نظرهایی که مورد قبول نیست در مجلس عنوان نکنند ملاحظه بفرمایند که همین بر نامه مدتها در زیر نظر متخصصین با داشتن آمار و اطلاعات وسیع مورد بررسی بوده است ولی برای ما تنها فرصت ۲۰ روزه و یک ماهه باقی است که روی آن اظهار نظر بکنیم بنده اطلاع دارم که در کمیسیونهای حزب مردم هم اکنون در مطالعه این بر نامه عمرانی چهارم کشور مواجہ هستند با مسائلی که بواسطه اینکه آمار و اطلاعات کافی ندارند وقت کافی نیست هنوز نظر منجز درباره آنها نکرده اند ولی بنده و همکار محترم آقای مهندس ابراهیمی مطالبی را ایشان بیان کرده اند و بنده هم عرض میکنم در آن مواردی است که حزب در باره آنها نظرهای منجز دارد اجازه میخواهم که ابتدا درباره در آمد بر نامه چهارم نکاتی را بد استحضار برسانم در آمد بر نامه چهارم از سه محل اصلی در نظر گرفته شده است که اول آن در آمد نفت و مشتقات آنست ما در ضمن اینکه معتقد هستیم که مبالغی که بعنوان در آمد نفت پیش بینی شده است خیلی کمتر از احتیاجات مملکت ما است ما امیدوار هستیم با کوشش های بسیار مقدسی که دولت از هم اکنون مشغول آنست موفق بشود که در آمد پیش بینی شده مربوط بنفت را بترتیبی که در بر نامه چهارم پیش بینی شده است تأمین کند همانطور که شاهنشاه آریامهر در موارد مختلف بیان فرموده اند باید سهم ایران در تأمین نفت مصرفی جهان متناسب باشد با جمعیت ما با احتیاجات ما با موقعیت جغرافیائی مملکت ما با تأثیر ثبات مملکت ما در آرامش جهان و این منطقه و بخصوص ما پیش کسوتی ما در مسأله تأمین نفت بین المللی اینکه بعضی گفته اند و گویا جناب آقای نخست وزیر نقل قول

فرموده اند و انشاء سخن فرمودند که این برنامه نامی است که ما بلندپروازی کرده ایم بنده تصور میکنم این سخن که در جاهای دیگر گفته شده ظاهری تعریف آمیز و تعارف آمیز دارد اما در باطن حکایت از تنگ نظری آنها داشت ما عقیده داریم برنامه ما موافق است باحد اقل احتیاجات مملکت ما با این که در پایان آن نیمی از اطفال لازم التعلیم هنوز محروم از وسایل آموزش و پرورش خواهند بود نمیشود به این برنامه گفت که ما با از گزیم خود در از تر کرده ایم مملکتی که دارای ۶۰۰۰ سال تمدن و ۲۵۰۰ سال است که در فرش عدالت و فرهنگ پروری کورش و داریوش را بدوش میکشد اگر ما بخواهیم همه مردم مملکت دارای غذای کافی باشند يك لباس ساده داشته باشند يك سرپناه داشته باشند يك فرهنگ و بهداشت متناسب داشته باشند که حتی متأسفانه در پایان برنامه چهارم نارسا میباشد بعینین برنامه ای واقعاً گفتن بلندپروازی فقط بخاطر آنست که در مقابل ما بجان زدن مشغول بشوند و حقوق ما را رعایت نکنند بلکه آنها که بخاطر بندوبستهای تراستی چنین تهمتی را بپا زده اند و آن را بلندپروازی گفته اند بخاطر اینست که جلوی منافع ما را بگیرند و با چنانکه مشهور است مشغول گریه رقصانی هستند منبع دوم از درآمد مذهب و ام خراجی است حزب مردم متوجه این نکته است که در هیچیک از ممالکی که برنامه توسعه اقتصادی دارند حتی ممالکی مثل ممالک اروپایی و دز آسیا حتی مثل ژاپن بدون استفاده از وامهای خارجی و کمک های خارجی موفق نشده و نمیشوند که برنامه های توسعه اقتصادی خودشان را بجز بجان بگذارند و بهدفعها و آمال ملی خودشان برسند همچنین ما متوجه این نکته هستیم که کشور ایران بواسطه ثبات سیاسی و توسعه اقتصادی که برهبری شاهنشاه و بگوشش ملت و دولت در این مملکت انجام شده است و بواسطه درآمد نفت دارای اعتبار خاص و ممتازی است که میتواند از منابع خارجی استفاده نکند مع هذا این نکته را عرض میکنم که فقط ۱۵۰ میلیارد وام خارجی که در واقع ۳۰٪ (سی درصد) ۴۸۰ میلیارد ریالی است که در اختیار سازمان برنامه گذاشته میشود

کافی نیست نه مبلغ کافی نیست فقط نوشتن کافی نیست در برنامه عمرانی سوم کشور پیش بینی شده بود که ۶۵ میلیارد ریال از وام خارجی استفاده بشود بموجب آماری که سازمان برنامه داده است فقط از بیست میلیارد ریال استفاده شده است چرا اینطور شده . آیا احتیاج نداشتیم اینطور نیست بدلیل اینکه تقریباً در حدود ۶۰ میلیارد ریال از کاری که باید در دوره برنامه سوم انجام شود بواسطه نبود اعتبار بدوره چهارم تحمل شده است بنظر بنده بهتر بود و بنظر خود حزب مردم و کمیسیونهای حزب مردم اینطور می رسید که طرحهای آماده شده بموقع حاضر برای عرضه کردن نبود و باید در این مورد دولت توجه بکنند که از هم اکنون طرحهای لازم را تهیه کند و طوری نشود باز قسمتی از برنامه چهارم در دوره خودش انجام نشود و به آن رشدی که در ضمن تصویب برنامه می خواهیم برسیم موفق نشویم که برسیم برای ما این مسئله مسلم نیست ولی گاهی بصورت انتقاد شنیده میشود که دولت مبلغ زیادی بعنوان وام خارجی میشود بدستگاه بودجه را متعطل جلوه دهد به اعتقاد ما مسئله بودجه متعارف اصلایک اندیشه کهنه است و آنوقت هم که این اندیشه بودجه توأم با فرض را متعادل نمیکند و بنظر ما بودجه متعادل با فرض مانند يك شعر کهنه سکنه داری است که در دوره رواج خودش هم خریداری نداشت (کاظم سعودی ۱۳۱۳ هـ را فراموش کردید) خیلی خوشوقتم که در نشیبه ارشاد شاهنشاه و توجهات مملکت و دولت و مجلس به آن صورت نیستیم که دیگر بودجه های يك دیوازدم تصویب کنیم بهر حال تذکر شدید حزب مردم در این است که از کسب درآمد برای اینکه برنامه در مدت خودشان بشود همه گونه توجه و پیش بینی را دولت از هم اکنون بکند و ما متوجه هستیم که در يك قسمت بسیار مهم هم اکنون دولت مشغول فعالیت بسیار مقدسی است در فصل درآمد برنامه چهارم ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار از فروش اوراق بهادار پیش بینی شده است در اینجا نکته ای که فراموش کردیم مردم لازم میدانند که بدهد این است که فروش اوراق بهادار و اسناد خزانه از کارهای بسیار مستحسن است که انجام

بسیار مؤثر است در کار عمران اما ما معتقد هستیم که باید فوریت در آغاز برنامه چهارم دولت قانونی بیاورد که حاکم بر نحوه انتشار اوراق خزانه و اسناد خزانه باشد و بخصوص از رقابتهایی که در این زمینه ممکن است بین مؤسسات مختلف دولتی پیدا بشود با خزانه دولت جلوگیری بکنند در دوسه سال اخیر دستگاههای دیگر دولت همین اوزاق را منتشر کردند و عنوان يك بهره بیشتری را هم کردند و بنابه اطلاعاتیکه در حزب ماست مقدار زیادی از اوراق خزانه را بانک ها و اشخاص پس داده اند و آمده اند اسناد جدید را خریده اند اینکار صحیح نیست بخصوص که ما اینکار را تازه در ایران شروع کرده ایم و باید مردم با مقررات و قوانین روشن و واحدی در مورد اسناد خزانه و اوراق بهادار مواجه باشند و هیچگونه رقابتی در این زمینه با خزانه دولت نشود بهر حال قانون يك نواخت کردن اینکار لازم است (دکتر کیان - بهر دوام مناسب بامدت وام است) بنده در این زمینه که فرمودید ناچارم این تذکر را بدهم که حزب مردم حتی هر گونه رقابت دیگری را با خزانه دولت ناصحیح میدانند و معتقد است که دولت هر چه زودتر باید قانون کامل برای خزانه بیاورد و تشکیلات آنجا را بصورت مترقی در بیاورد و آن را آماده بکند که يك صندوق واحد پرداخت مملکت باشد که در مواقع سازمان برنامه دیگر کار پرداختی نداشته باشد و فقط بکار برنامه ریزی و نظارت در اجرای آن بپردازد البته تحصیل درآمد برای انجام برنامه های عمرانی کشور از طریق نفت از طریق وامهای خارجی و داخلی بسیار لازم و ضروری است اما باید باین نکته توجه داشت که در آمد از طریق کسب مالیات فوق العاده اهمیت دارد اگر چه اینکار و اجرای این وظیفه برای دولت بسیار مشکل است ولی چون تحصیل درآمد از مالیات موجب تعدیل ثروت و توزیع عادلانه ثروت میشود و بهر حال معقول ترین کسب درآمد برای کارهای عمرانی است در این قسمت توجه دولت را باین مسئله معطوف میدانیم در این بنده تقدیرس میکنیم که در سال گذشته دارای فعالیت بیشتری بودند اما در عین حال ما معتقد هستیم که هنوز

شرکتها و مؤسسات و افرادی هستند که از پرداخت حقوق حقه و مالیات حقه خودشان سر باز میزنند ما اصولاً مخالف نیستیم که اشخاص از ثروت های خودشان از ایذا فتهای خودشان استفاده کنند ولی معتقد هستیم که افراد باید به نسبتی که از توسعه اقتصادی مملکت بهره میگیرند سهم خودشان را هم ادا بکنند اجازه بفرمائید چند نکته در باره پرداختهای برنامه عمرانی چهارم بعرض برسانم بطوریکه ملاحظه فرمودید پرداختهای برنامه عمرانی چهارم در حدود ۴۸۰ میلیارد ریال است که بیش از دو برابر رقم برنامه سوم است برای فصل صنایع و معادن افزایش بیش از شش برابر برای کشاورزی و آب افزایش سه برابر و در زمینه نیرو و سوخت و ارتباطات و امور عمرانی و اجتماعی و ساختمان مسکن هر يك دو برابر پیش بینی شده است البته این هدفها هدفهای بسیار درخشانی است ولی بعقیده ما لازمه نبل به این هدفها رعایت نکاتی است که قسمتی را بعرض نمایم گمان میزنم در مورد صنایع و معادن بطوریکه ارقام و آمار نشان میدهد و مکرر مسئولان سازمان برنامه و دولت هم اظهار فرموده اند بخش خصوصی در برنامه سوم بیش از آنچه که پیش بینی میشده است فعالیت داشته است و اگر توجهات کار فراهم و فراهم تر باشد در برنامه چهارم هم بخش خصوصی همچنان فعالیت درخشانی خواهد داشت برای این منظور و بخصوص حفظ تحرک بخش خصوصی که با همان آهنگ حرکت کند بعقیده ما باید سیاست صنعتی دولت کاملاً مشخص و بدون تزلزل باشد ما معتقد هستیم که در زمینه صنایعی که از نظر سیاسی و اقتصادی و اجتماعی باید ملی باشد هست باید همچنان ملی باشد هر آدم وطن پرستی موافق است که صنایع نفت و پتروشیمی و ذوب آهن ملی باشد اما در صنایعی که بخش خصوصی لیاقت و تجربه خودش را نشان داده است باید دولت در مقام رقابت با بخش خصوصی در اینگونه صنایع بر نیاید بلکه برعکس ارشاد و هدایت بکند بهمین جهت است که ما اجرای منشور انقلاب که فروش کارخانه های دولتی را بعنوان پیشروانه اصلاحات ارضی مقرر داشته است لازم میدانیم و انتظار انجام آنرا که اتفاقاً اینمورد بخصوص دچار زکود شده است و عمل نشده است داریم (صحیح است)

مامتقد هستیم که بیلونها ریال بعنوان زبان کار و پرداخت حقوق رفوق العاده برای اداره اینگونه کارخانه ها از طرف دولت درست نیست باید این مبالغ صرف توسعه اقتصادی بشود و وقت آنهار این کارخانه ها به در نرود نیروی متخصصین که وقتشان بیهوده هدر می رود برای توسعه اقتصادی که در وظیفه بخش عمومی است بکار برند و این کارخانه ها به بخش خصوصی تحویل بشود مسئله دیگری که در سیاست صنایع به آن توجه داریم مسئله توجه با مدیریت است ولی در اینجا این نکته را میخواهم تذکر بدهم که در گسترش صنایع بخصوص توجه شود که در امر مدیریت که مسئله حساس و حیاتی است خللی وارد نیاید همچنین در گسترش صنایع توجه بشود بمقدورات محلی که يك صنعتی به آن محل تخصیص داده میشود توجه شود تا تخصیص آن قسمت به آن محل در استعداد آن محل باشد نه بر حسب تقاضای اشخاص موضوع اساسی دیگری که توجه دولت را به آن جلب میکنم این است که نباید اجازه داد در بر تو حمایت دولت کارخانه ها کالاهای غیر مرغوب تهیه کنند و بقیمت گرانی بمصرف کننده تحمیل کنند در این زمینه استاندارد اجباری کالاهای صنعتی تعیین قیمت و اعلان قیمت را بسیار لازم میدانیم که در واقع کارخانه ها از رغبت مردم استفاده کنند نه از عسرت مردم در امور کشاورزی نجر به دولتهائی که در کار توسعه اقتصادی هستند این است که توسعه کشاورزی همواره با يك مشکلات و مسائلی روبرو است توسعه کشاورزی به آسانی توسعه تولیدات صنعتی و توسعه صنعتی نیست آهنگش کند تر و کارش مشکلتر است اما دولت حتماً باید روی اینکار توجه بیشتری بکند حتی نکت تولیدات کشاورزی در مراحل نهائی برای توسعه صنعتی اشکالات فراوان بیار خواهد آورد مسائل اساسی توسعه کشاورزی را بچند دسته تقسیم میشود کرد و دولت باید برای مقابله با این مسائل این اقدامات را بکند در مورد واحدهای کشاورزی کوچک اعزام مروجین کاردان و کار آزموده و دلسوز و علاوه تخصیص اعتبارات بانکی و نظارت بر آنها که این پولها را به در ندهند و در عین حال مبالغی که در

اختیارشان گذاشته میشود وافی و کافی برای احتیاجاتشان باشد و در مورد مکانیزه کردن این زمینهای کوچک البته اقدامات سریع در مورد تشکیل شرکت های سهامی با توجه به این نکته که تشکیل شرکت های سهامی با سرعت باید تشکیل بشود اما در سیاست کار باید توجه شود که شوق مالکیت در زارعین سرگوب نشود بلکه مالکیت زارعین بطریق صحیح ارشاد بشود و تا همان شوق و هیجانی که در نتیجه اجرای انقلاب بدست آمده است حفظ شود به صاحبان زراعت های مکانیزه باید کمک شود و بخصوص در تقسیم اراضی باین و موافقت باید سیاستی در مدنظر باشد که بهره برداری بیشتر از زمین بشود و مکانیزه شدن زراعت ترویج بشود.

نایب رئیس - آقای فضائلی وقت جناب عالی تمام شد در کلیات آخر بیش از نیم ساعت نمیتوانید صحبت کنید وقت در کلیات آخر نامحدود نیست.

فضائلی - چند وقت مانده، بنده بیش از چند دقیقه دیگر صحبت نمیکنم.

نایب رئیس - بفرمائید.

فضائلی - باید وسایل کار بمقدار کافی در اختیار کشاورزانی که آزاد شده اند گذاشت، چند روز قبل بنده در روزنامه های پایتخت خواندم که یکی از مؤسسان بین المللی رسیدگی کرده بود و اظهار نظر کرده بود که در مملکت ما به اندازه خواست و تقاضای کشاورزان کود شیمیائی در اختیار آنها گذاشته نشده البته این مسئله با ما ناسف است و در عین حال از يك دید دیگر باعث بسیار خوشوقتی است، کشاورزی که به عادت شاهنشاه آریانه ناز صاحب زمین شده است سطح فکر و درکش آنقدر بالا رفته است که آنقدر تقاضای مصرف کود و بکار بردن روشهای نوین زراعت دارد که از قدرت وزارت کشاورزی افزون شده است (صحیح است) ما امیدوار هستیم که وزارت کشاورزی سعی کند هر چه زودتر قدرت خود را هم آهنگ درک و فهم کشاورزان بسکند درباره تثبیت قیمت ها و تضمینش توجه شده است ولی در عین حال توجه عملی به این مسئله را توپا نمیکنیم و آنگاه درباره تهیه مسکن و عمران دهان باید

عرض کنم که با وجود اینکه کمیسیون برنامه توجه کرده است و مبالغ ساختمان عمران دهان را از ۷ میلیارد به ۹/۱ میلیارد رسانده است. بهذا باید تصدیق کرد که با توجه به نیازی که در عمران روستاها هست این مبلغ کم بوده است و بنظر میرسد مبالغ دیگری هم در فصول دیگر برای عمران دهان هست و ما معتقد بودیم که اگر همه این مبالغ یکجا میشد و کارها متمرکز میشد شاید کارهای بهتر بیشتری انجام میشد.

نایب رئیس - آقای فضائلی وقت جناب عالی تمام است.

فضائلی - بنده متأسفم که نتوانستم بواسطه ضیق وقت مأموریتی را که از طرف فراکسیون به بنده ارجاع شده بود به انجام برسانم اما اجازه بفرمائید آخرین نکته ای را که یادداشت کرده بودم عرض کنم ما انتظار داریم که دولت با استفاده از حمایت بیکران شاهنشاه آریانه و شور و شوقی که در افراد ملت برای پیشرفت و ترقی هست در اجرای دقیق و سریع و متوازن هم آهنگ این برنامه موفق شود بخصوص این مسئله را میخواهیم فویانند که شوبم که برای حفظ منافع و حقوق ملی مسئله دست و کرده و خراب وجود ندارد (صحیح است) و همه يك تن واحد هستیم و همه سر بازاری هستیم که بکدل و يك رأی و يك سنگر جاننازی میکنیم و يك فرمانده میشناسیم و آن شاهنشاه آریانه است (صحیح است، احسن است) و دولت از این بات متوجه باشد و مطمئن باشد که در این زمینه بدون اختلاف نظر پشتیبان دولت خواهیم بود (آفرین - احسن است)

نایب رئیس - آقای سعیدوزیری بفرمائید.

سعیدوزیری - عرایضی که میخواهم بسمع همکاران محترم برسانم مطالبی است که در کلیات شور اول هم میشد عرض کرد و منی فکر کردم مبدا يك طبق زبانه حیواناً با لحن تذکر دهنده ای که خواهد داشت ولو پنج دقیقه یا ده دقیقه موجب عقب افتادن این لایحه مهم مملکتی بشود (احسن است) این بود که عرایض زاننده به لحظاتی گذاشتم که لایحه همانطور که جناب آقای فضائلی فرمودند به همت و حسن نیت و علاقه کلیه همکاران نمایندگان محترم اعم از اقلیت یا اکثریت مرحله تصویب نهائی میرسد و عرایض بنده و لوجنبه های

تذکر دهنده داشته باشد که با کمال معذرت عرض میکنم موجب خسته شدن همکاران عزیز است. مع هذا فکر میکنم که اگر این تذکرات را نمیدادم شاید در وظیفه خودم تصور کرده بودم، مطالبی که بنده یادداشت کرده بودم که در لایحه برنامه بعرض برسانم و واقعاً جنبه تذکره دارد یکی از تذکرات بنده مطالب مربوط به این فازهای مختلف است که ما در این برنامه سه متأسفانه مبتلا بودیم و هیچ کارش هم نمیشود کرد یعنی کار علمی و فنی را نمیشود گفت که بدون رعایت فازها عمل شود ولی انتظار مردم از دولت و اجرا کنندگان این برنامه های بزرگ این است که حتی الامکان از گذشته ها اندرز و عبرت و تجربه گرفته باشند و در انجام این فازها و طبقه بندی و مرحله بندی برنامه ترتیبی بدهند که کمتر موجب خستگی و کم تر باعث بوروکراسی و کاغذبازی شود (صحیح است) مطالب دیگری که بنده میخواستم تذکر داده باشم و دیدم چند دفعه هم رئیس کمیسیون برنامه در مصاحبه ها گفته است و مورد توجه قرار گرفته مسئله مهندسین مشاور است در باره مهندسین مشاور نمیخواهم زیاد عرض بکنم و در واقع صرف نظر از يك عده معدود و محدود بسیار با حسن نیت که وجود دارند صرف نظر از آن عده مهندسین مشاور سازمان برنامه عبارتند از یکی دو آدم پولدار و يك عده عضو متخصص و مهندس که اینها کار میکنند و زحمت میکشند ولی پولش را مهندس مشاور میبرد حال آنکه اینها میتوانند معز و فکرتان را در اختیار دستگاههای اجرا کننده بگذارند و بدون اینکه مرحله به مرحله پیش بروند کارها را دست اول انجام بدهند، بعنوان تذکر عرض میکنم که اگر ممکن باشد از وجود این مهندسین و کارشناسان که رفته اند و در خدمت پاره ای از سرمایه داران یا سرمایه گزاران یا شاید بی سرمایه دارانی که از عمر اینها از وقت اینها سوء استفاده با حسن استفاده میکنند دولت خودش از اینها استفاده کند و به این ترتیب برای دولت امکان پذیر خواهد بود، جلوگیری کردن از ریزش و پاش های این برنامه بزرگ، برنامه بزرگ که همت بزرگ لازم دارد همت بزرگ، فداکاری بزرگ و تصمیم بزرگ

لازم دارد (مهندس ناصر بهبودی - جاننا سخن از زبان ما میگوئی) مطلب دیگر که بنده خواستم یادآوری کنم و خوشبختانه آقای فضائلی هم اشاره کردند مسئله وام بود، نمیدانم کدام يك از رهبران یا ثوربین های کدام کشور سوسیالیستی است فراموش کرده ام در مورد وام میگوید: همینقدر که سرمایه داران وام دهنده مطمئن باشند که ما در داخل مملکتمان تسخیر ناپذیر هستیم واقفاط وام بهره را وام اینها را میدهیم کافی است که همه ما وام بدهند و ما در مملکتمان تسخیر ناپذیر هستیم (صحیح است) (فضائلی - و بسیار خوش حساب) و عملاً هم نشان داده ایم که در کمال خوش حسابی وام هائی را که میگیریم بموقع پس میدهیم بهره اش را پس میدهیم ، و به این ترتیب همه استقبال میکنند که با چنین دولت و ملتی معامله بکنند و منتهم به این دلیل است که این وام را ولو اینستکه رقم بزرگی گنجانده شده است آنرا توصیه و تصویب میکنم و بعد هم که نیروی ملت ایران و خوش حسابی ملت ایران و تصمیم او پذیرد اذت و خوش حسابی ضامن پرداخت تمام وامها و تعهدات است و به این ترتیب است که ما احتیاج شخصیت های متخصص وام گرفتن با متخصص خرج کردن نداریم و نخواهیم داشت (صحیح است) ، عیبش کشیدم برنامه بزرگ کن ، مزایای بزرگ لازم دارد متأسفانه باید یادآوری کنم که در دوره گذشته یعنی در برنامه سوم که اجرا شد و بسیار خوب هم اجرا شد يك نیروی بسیار بزرگی را بجای اینکه استفاده بیشتری بشود، نشد این نیروی مردم بود، تمام کارها که در این مملکت انجام گرفتند است برای این مردم انجام گرفته است اگر مملکتی بود در زمان سلطنت مطلقه اگر مملکتی بود با سیستم فئودالیت اگر مملکتی بود که کارگرهای آن حق حیات نداشتند و استثمار فرد از فرد بودا اگر امکان گفتگوی با مردم وجود نداشت اگر امکان استفاده از روحیه و نیروی خلاقه مردم وجود نداشت در این مملکت ولی بهترین نوع دموکراسی در این مملکت وجود دارد (صحیح است) عمیق ترین و بزرگترین اصلاحات در این مملکت اجرا شده است میلیونها مردم و دهقانان این مملکت صاحب زمین شده اند (صحیح است) صدها

هزار کارگر در سودکار نجات شربك شده اند (صحیح است) میلیونها زنهای محروم و عقب مانده این مملکت آزاد شده و جزو ۵۰-۵۰ جمعیت این مملکت اضافه شده است. روشنفکران و جوانان و تمام کسانی که حقوقی بدست آورده اند اینها يك پارچه ایستاده اند که از برنامه های شما حمایت کنند بایستی در دهات و در شهرها از این نیروی عظیم استفاده شود (فرهادپور - مسئول عدم استفاده کیت) هیچ کس ، استفاده شده است و استفاده هم میشود ، من اعلام میکنم که برنامه بزرگ به استفاده بزرگتر احتیاج دارد (آفرین) آقا به این مردمی که بحقوقشان رسیده اند همه جور حرف میشود زد و آقای نخست وزیر تنها در برنامه گنجانیدن بخش خصوصی ، ما را بی نیاز نمیکند از مراجعه به مردم ، بخش خصوصی آن نیست که عده سرمایه دارانی را در این کارشکت بدهیم مهمترین بخش خصوصی نیروی خلاق و هشیار مردم است که پشتیبان و حامی حسن اجرای برنامه خواهند بود ، مسئله بر سر مقایسه این دولت با کسیکه بدکار کرده است ، البته کرده است خیانت کرده است ، نیست ، مسئله بر سر این است که ملت به حقوقی رسیده است و از حقوق خود دفاع خواهد کرد و بهیچ عنوانی به فعالیتها و کوششهای ارتجاعی و استعمارگرانه اسکان فعالیت نخواهد داد (احسنت) و اگر شما هم اشتهاها بیزی مردم را ندیده بگیرد همینطور است ولی خوشوقتم که اعلام کنم شما این نیروی مردم میبینید و حس میکنید و بهترین نمونه آن نطق بیسافا نخست وزیر در هنگام تقدیم لایحه بودجه بود که بازده مسئله اساسی را مطرح کرد ولی بنظر من نظر شما اگر لازم بود کافی نیست ، با این مردم بسیاری حرفها میشود زد بسیاری حرفها میشود با این مردم در میان گذاشت ، این مردم روزی که شاه در آن کنفرانس عظیم دهقانی میان آنها آمد و گفت که پرچم این مبارزه را من شخصاً بدو گرفته ام وقتی دیدند شاه با آنها در يك سنگر علیه هرگونه تجاوز طلبی خارجی و استثمار بین المللی و استثمار داخلی و خارجی قرار گرفت همان روز بارو حیه تمام مضمون شد که حقوق طبیعی خودشان را حفظ کنند (صحیح است) کمی دودتر برویم ، بازده شانزده سال پیش ، خود من

بازماندگان آنها هستم و تمام افرادی که زحمت کشیده اند با ما در همین جا حکم نباشند ما زحمت کشیدیم و نفت این مملکت را با کوشش و فداکاری و فدا کردن جانمان ملی کردیم برای اینکه خودمان استفاده کنیم و نسلهای آینده استفاده کنند و بنده امروز مباحث میکنم که بگویم یکی از کسانی بودم که با شدت برای ملی کردن نفت فعالیت کرده و سر بلندم که امروز در بهره برداری آن شربك و سهم هستم (احسنت) (جوانشیر - ما هم بودیم) بله تمام ملت ایران و من بعنوان یکی از کسانی که در صف های جوش و جوشکند در شرکت کردم و عقیده دارم که ملت ایران امروز میدانند در گوشه کناره کارخانه ها در مدارس در خانه ها این ملت میدانند که کوچکترین سستی ، کوچکترین قصور و دو دستگی خیانت به آرمانهای انقلاب ششم بهمین است (صحیح است) باید با مردم صحبت کرد و در برابر مردم تمام مسائل را در میان گذاشت تا دیگران تصور نکنند که ملت گویا پشتیبان آرمانهای خود نیست ، هست ، من این را بعنوان نمونه میگویم البته این روزنامه حزب من است که اعلام میکند ، علیه هرگونه تظاهرات ارتجاعی و فعالیتهای ضد ملی مبارزه میکنیم (روزنامه را نشان دادند) ولی تنها این حزب و این روزنامه نیست ، همانطور که آقای فضائلی گفت تمام ملت ایران یکپارچه و هم دست و متحد ، حزب مردم ، حزب پان ایرانیست و تمام افراد این ملت ، مردم کوچک و خیابان بیایستاده اند و علیه هر گونه تظاهرات ارتجاعی و فعالیت های ضد ملی مبارزه کنند (احسنت) مردم درك کرده اند مردم خدمتگزاران خودشان را شناخته اند مردم بخوبی میدانند که آنها رهبری دارند که در کمال دلسوزی و در کمال واقع بینی میدانند که با این رهبر در وصف نیستند در يك منفرد يك پیکرند منافع هر دو آنها یکی است و نبوده نیست که انقلابشان را بنام انقلاب شاه و مردم نام گذاری کرده اند این مطالبی که بنده عرض کردم جناب آقای نخست وزیر ، موبو در اجرای برنامه بزرگ ملت ایران قابل اجراء است. و شما تمام این برنامه های عظیم را میتوانی در دهات و شهرها با مردم در میان بگذارید و بجای اینکه با خرج کردن صد هزار ریال يك کیلومتر

جاده یا يك درمانگاه كوچك ساخته بشود با همکاری این مردم با خرج صد هزار ریال سه کیلومتر راه خواهید توانست بسازید و باید اعتراف کنم متأسفانه این نیروی عظیمی که اینطور بصورت يك پشتوانه بسیار مهمی است شاید به صلاح بوده است با اینکه چون تازه کار بودیم در اجرای برنامه های عمرانی عظیم حسن استفاده کامل آن اندازه ای که ملت حاضرند استفاده بدهند شاید نشده است و تجربه گذشته جتما باید در اجرای برنامه چهارم بما آموخته باشد که ما از تمام نیروها بهترین وجهی استفاده کنیم بسیار خوشحالم که در این موقع که این لایحه تصویب میرسد آقای نخست وزیر و آقایان دوات هستند صریحاً آقای نخست وزیر شما میگویم این برنامه تصویب میشود بروید این برنامه ها را همانطوری که آقای فضائلی فرمودند متخصصین ملت ایران متخصصین نورچشمان ما تنظیم کردند سرمایه ای که با تصویب این لایحه در اختیار شما میگذاریم مال ملت ایران است در اختیار مجربان میگذاریم اجراء بکنید به برنامه شما اعتماد داریم ملت برنامه و کارهای شما اعتماد دارد و ملت میدانند که در این مملکت کار انجام گرفته است از زندگیش باید دفاع کند و خواهد کرد و بروید برنامه ها بتان را با قدرت اجراء کنید این نیروهای عظیم ملت پشتیبان شما هستند از این ملت الهام بگیرید و تحت رهبری شاهنشاه بزرگ آریا نام هر قدم به پیش گذارید بدون هیچگونه دغدغه خاطر برنامه بزرگ ملت ایران را اجراء کنید (احسنت - احسنت).

نایب رئیس - آقای یزشکیور بفرمائید **یزشکیور -** البته بشارت من این هست که سخن بدر از شما نخواهد گذشت (احسنت) و مثل اینکه فراد را بتفصیل خدمتتان خواهیم بود بشارت دوم (احسنت) و اما مطالب و نکاتی که در باره لایحه برنامه چهارم مورد نظر گروه پارلمانی پان ایرانیست بود بتفصیل در کلیات شور اول عرض کردم يك نکته را باید یادآور شوم که من خیت المجموع از طرز گردش و بررسی ها و بخشهایی که نسبت به این لایحه مهم در مجلس شورای ملی و بعد بخصوص در کمیسیون برنامه و بسویره در آن قسمت مربوط در کمیسیون دادگستری صورت گرفت باید بعنوان يك

نماینده مجلس نسبت بهمه کوشش ها و کوشندگان احساس سیاستگرایی کنم ادکتر الموتی منشکریم که با زحم بخصوص همه همکاران به نیکی آگاهی دارند که ما به اندازه يك ارزش اهل مجامله و تعارف نیستیم و بنا بر این این ارزش بسیار دارد به هنگامی که من اینجا پشت این میز بقول آقای عباس میرزائی نه تریبون (عباس میرزائی) - احسنت آفرین) واقعا از روحیه و طرز کار و حسن نیت بسیاری که در شخص آقای مهندس اصغیا دیدم سیاستگرایی کنم و این روحیه ب نظر من ملاکی است ضابطه ای است برای همه کسانی که يك مسؤلیت های بزرگ مملکتی را در دست دارند بهمین کیفیت سلیقه داشته باشند و الا همه معتقد هستند که باید خدماتی برای مملکت انجام بدهند (مهندس ارفع - حسن اداره آقای دکتر الموتی هم بسیار مؤثر بود) البته ، بنا بر این با توجه به مسائلی که مطرح شد و بخصوص دوستان بخاطر دارند از سوی گروه پارلمانی بان ایرانیت نسبت به این لایحه مسائل و پیشنهادهای بسیار اساسی مطرح شد این را از نظر مجامله نسبت به کار خودمان نمیخواهم عرض کنم از لحاظ وضعی که لایحه داشت (خواججه نوری - تمام مجلس با دقت توجه کردند) علی ایحال مطالبی که گفته شد بخصوص مطالبی راجع به اصول هدفها که در اینجا مورد بحث قرار گرفت که يك چنین برنامه هایی در این سطح و با این اعتبار، اعتبار بی سابقه این بطور کلی اصول و هدف های مشخصی داشته باشد از برای اینکه ما بدانیم حداقلش ۲۸۰ میلیون ریال پول را برای رسیدن به چه هدف هایی خرج میکنیم و خوشبختانه این توجه صورت گرفت و با طرز کار بسیار دقیقی که در کمیسیون برنامه بود همانطور که عرض کردم واقعا حسن نیتی که دیدم به حد لازم و بیش از حد انتظار که آدم در موارد دیگر میبیند در شخص آقای مهندس اصغیا بود که این برنامه ها را با اندک جرح و تعدیلی پذیرفتند و در لایحه ذکر شد البته مسائل و موارد دیگر بود که لایحه را از جهات کلی بطور کلی کمال بیشتری به آن بخشود چه پیشنهادهایی که گروه بان ایرانیت داده بود چه پیشنهادهایی که دیگر همکاران داده بودند و واقعا با بررسی که در کمیسیون شد يك گفتار بیشتر بی پیدا کرد يك مسأله ای که قریباً شنید در مورد وظایف

هیئت عالی برنامه آمد که هیئت عالی برنامه مکلف است وظیفه دار هست که سیاست و اصول و ضوابط پرداخت وام و قبول مشارکت هارا تعیین بکنند این يك امر بسیار مهمی بود که با يك دقت بیشتر برنامه چهارم و اعتبارات هنگفتی را که برای اجرای برنامه چهارم هیئت از راه درست تر خودش هدایت خواهد کرد ارشاد خواهد کرد بنا بر این يك چنین مسائلی در این لایحه بطور کلی بود که این برنامه را از جهت يك برنامه مفید توسعه صنعتی و اقتصادی تا آن حد برد که ما وقتی این تغییرات صورت گرفت که بخصوص با تغییراتی که کمیسیون داد گستری داده بود دیدیم که برای موافق به این برنامه خواهیم داشت اما چون ماده ۱۰۸ میگوید انگیزه و شأن نزول این ماده این است که ناطقین بسگویند بچند دلیل به این لایحه رای خواهد داد و توضیحات نباید بیشتر در باره این مسأله باشد این است که این مطالب را عرض میکنم خدمتتان يك نکته ای را اشاره کردم و لازم میدانم يك تذکره با تری داده شود و آن این است که با توجه بتوضیحاتی که قبلا عرض کردم این برنامه را واقعا يك برنامه به این کیفیت مفید مربوط به توسعه صنعتی میشناسیم ولی هنوز نمیتوان گفت يك برنامه جامع ملی هست آرمانهای بزرگ که باید به این آرمانها برسیم و من هر وقت با چیزی به آقای نخست وزیر بر خورد میکنم و یکی از نو بهائی که همواره بخود میدهم این است که ایشان در این خصوص من ظاهر آید بهام بیش از دیگر دوستان که در حزب اکثریت هستند با ما هم آهنگ هستند در هر جا انتظار داریم نسبت بمسائل مربوط بسفینه های فضائی و کوشش های انی و کوششهای دیگری که در مورد صنایع الکتریکی و نیک داشته باشیم اشاراتی میفرمایند تذکرات صریح میدهند غاف صریح ابراز میفرمایند و خیلی برای من جای خوشوقتی بود که دیدم که باز در جلسه دیروز هتل هیئت من کیفیت باز به این نکات اشاره فرمودند و امیدواریم که این برنامه به نسبت يك چنین آرمانها و هدف های یادگار مسائلی که قبلا عرض کردم که از برای جناب کمیسیون اطلاع کلام تمديد نمیکنم آن مطالب به آن قسمت مربوط

نیست ولی بهر حال برنامه این است که قدمهای مفید برای انجام يك برنامه های وسیع توسعه صنعتی و اقتصادی برداشته شود اما مسأله بسیار اساسی که در این خصوص باید عرض کنم موضوع ماده ۹ این لایحه است چون این ماده ۹ که بهمین کیفیت برود در بنا بهمین وضع بر گردد در واقع متأسفانه اینطور از نظر ما این ماده ۹ اصولی است که رای موافق ما را تبدیل به رای ممتنع میکند یعنی از لحاظ مسائل و مفاد برنامه همانطور که عرض کرده ام بالا هم آهنگی هست کاملاً مورد تأیید هیئت نمایان چون در این ماده يك مسائل اصولی از نظر ما هست نمیشود از يك مسأله آنقدر اصولی گذشت ما در حد خودمان به این دلایل که عرض میکنم اگر به این کیفیت باقی بماند بناچار به این لایحه به این جهت رای ممتنع میدهم در مورد ماده ۹ متأسفانه جناب آقای دکتر خطیبی اجازه فرمودند که به هنگام طرح ماده با آنکه تقاضای وقت کرده بودم بیایم توضیح بدهم و فرمودند که این پیشنهاد حذف است

نایب رئیس - من اعلام رای کردم شاید متوجه نشدم که شما وقت خواسته اید پرسیدم که نظری نیست، متوجه نشدم که شما اجازه میخواهید

بزشکپور - من قبلاً تقاضای وقت کرده بودم متأسف هستم که جنابعالی بآن سمت نگاهی نفرمودید نه عنایتی این است که علی ایحال آن فرصت گذشت و اما اگر نظر جنابعالی این است که آن از موارد حذف هست به دلالت بصراحت آئین نامه به حذف باید در آخر لایحه رای گرفت یا اگر ماده است مطرح میشود در شور دوم که به هنگام خودش مطرح میشود و مورد شور و گفتگو واقع شود

نایب رئیس - به حذف قسمتی از ماده باید در خود ماده رای گرفته شود حذف ماده اگر بود در آخر لایحه صورت میگیرد

بزشکپور - در موارد قبل هم من دیدم به همین کیفیت عمل شده یکی آئین نامه وضع ما را روشن میکند در دو سنت های پارلمانی و دز هر دو مورد با این کیفیت است است که من عرض کردم علی ایحال آن با خود جنابعالی است و مجلس امدار خصوص ماده ۹ آنچه باید در عرض رسانم ماده ۹

بهر حال يك ماده ای است که در اول گرفته است کمیسیون داد گستری در این کمیسیون داد گستری که خوشبختانه مثل سایر موارد اکثریت قریب بانفاق از دوستان عضو حزب اکثریت است در این کمیسیون این ماده بررسی شده است کسانی بودند که نمیخواهم عرض کنم بیشتر آگاهی دارند ولی تخصصشان در قسمت مرتبطه مقررات و قوانین و اصول و ضوابط قانونی است این را بررسی کردند و به جهانی آنچه را که در ماده ۹ هست در واقع برخلاف اصول تشخیص داده شده است یکی از نظر مدت هست که من قبلاً توضیح کافی عرض کردم خدمتتان و آن این است که نمیشود يك مقام مسئول و يك مقام اجرائی بموجب قانون برای يك مدت معین منصوب بشود این نه با اصول کلی تطبیق میکند و نه با اصول و ضوابط قانونی و نه اصولاً ضرورتی دارد چنین امری، عرض کردم اگر منظور ثبات این امر است ثبات این امر را نحوه انتخاب این مقام که پیشنهاد نخست وزیر است و صدور فرمان همایونی تأمین میکند دیگر نخای نگرانی از برای تزلزل این مقام نمی ماند و آنچه را هم که عرض میکنم مرتبط بيك مسأله اصولی است والا همانطور که عرض همکاران رساندم در این دو سه جلسه که در کمیسیون مذاکره داشتیم و بودیم در خدمت آقایان جناب آقای مهندس اصغیا هم تشریف داشتند ارادت من به ایشان ریشه های بسیار قوی پیدا کرده و اینهم بهیچوجه باز جنبه مجامله ندارد موضوع مهمتر این است که در ماده ۹ ذکر شده که سازمان برنامه زیر نظر يك مدیر عامل اداره میشود که در مقابل نخست وزیر مسئول میباشد من عرض کردم اگر چنانچه آقایان همکاران در کمیسیون برنامه هم همین بحث را کرده اند و چنانچه معتقد هستند که باید به این کیفیت مدیر عامل سازمان برنامه برای هر مدت معین باشد و با آنچه در این قانون هست در واقع مجلس انتخاب کرده نمایان يك ارائه طریق شده که این فرد به چه کیفیت بیاید ۵ سال زوی این کرسی به نشیند اگر این هست پس حذف کنید که در مقابل نخست وزیر مسئول است این چگونه مسؤلیت میتواند باشد این چه اصل مسؤلیتی است که يك مقامی بموجب قانون برای يك مدت

معین منصوب شود بعد ما بگوئیم در برابر يك مقام دیگر که تازه قابل عزل است بدون ذکر مدت مسئول است این تطبیق نمیکند این است که گفتیم بنابر این این قسمت را حذف کنید.

خواجه نوری - ماده ۱۲ توجه فرمودید که آقای مدیر عامل مثل سایرین عضو هیئت عامله است و کاملاً میشود که اگر خدای نکرده قصوری بشود بلتمال در انجام وظیفه اش بکند بهمان ترتیب داشته شود ایشان هم يك عضو است و در حکم هیئت عامل است این در ماده ۱۲ کاملاً گفته شده.

بزشکپور - من این ماده را مطالعه کردم اتفاقاً یکی از دلایل این بود که ماده ۱۲ ناظر است بسایر اعضای هیئت عامله (خواجه نوری - خود ایشان هم عضو هیئت عامل است) البته استنباط ما این است جنابعالی تشریف میآوردید و میفرمائید خیر استنباط ما این است که بهمان جهات که نسبت به سایر افسر اد هیئت عامل ذکر شده است که موازید عزلشان مثل موازید نصشان است پس در این مورد هم میباشد به این کیفیت رفتار میشد علی ایحال ماده ۹ به این کیفیت اگر باشد يك نکته دیگر میماند و آن این است که اگر این منطق قبول بود و هست و معتقد به این منطق بودیم و هستیم که مدیر عامل مثل سایر اعضای هیئت عامل است دیگر چه لزومی داشت که اینجا تکرار شود در همان ماده ۱۳ گفته شده بود (خواجه نوری - تکرارش زیاد است) بلی تکرارش زیاد است و درست نیست که قوه مقننه با علم و آگاهی يك تصمیمی بگیرد قانونی بگذراند که دارای تکرار زیاد باشد (دکتر بزدان پناه - این مغایر نیست) علی ایحال آنها یکی که آقایان میفرمائید به این ترتیب است و اما مسئله دیگر موضوع معاونان سازمان برنامه بود که در اینجا مشمول مقررات مربوط به معاونان وزارتخانهها ذکر شده من این را عرض میکنم که این موردی را که در قانون استخدام يك نوع مزایا و حقوق خاصی برای معاونین وزارتخانهها در نظر گرفتند ما این امر را این قسمت را يك قانون تبعیض آمیز میدانیم و معتقدیم يك زمانی باید این تبعیض از بین برود آنچه مطلوب انقلاب اداری است آنست که دیگر این نقاط و موارد تبعیض آمیز وجود نداشته باشد (صحیح است) و اولاً چون اینطور است بنا بر این نظر این

بود چنین عقیده ای بود که يك چنین امری را نباید دیگر مشمول بیشتری داد که بیشتر از این قانون این حقوق و مزایای خاص بمنوجب قانون فقط برای يك گروه استثنائی در نظر گرفته شود یعنی برای معاونین وزارتخانهها مقنن وقت چنین عقیده ای داشته آنکس که در این لسان قرار میگردد آنکس که بوی این صندلی مینشینند آن کسی که عنوان این معاون وزارتخانه را پیدا میکنند آن باید از این حقوق استفاده بکند باید این حقوق و مزایا را بگیرد و این خلاف اصل است که ما بیائیم قوانین استثنائی را يك مشمول بیشتری بدهیم این خلاف اصل است که ما بیائیم و قوانین را که بنا به جهاتی مقنن برای عده ای خاص در نظر گرفته این قوانین را برای عده بیشتری عمل بکنیم که بهر و عده های بیشتری را در نظر بگیرد این مسئله را عرض کردم که این نکته هرگز مربوط به این مطلب نیست که آیا اهمیت کار و ارزش آقایان معاونین مدیران عامل سازمان برنامه را از لحاظ کلی ما در سطح معاونین وزارتخانهها نشانیم هرگز این نیست بلکه برای کار آنها و متخصصانیکه در قسمتهای دیگر قرار دارند مانعاً از ارزش را قائل هستیم من در اینجا بیکبار بعنوان نماینده ملت مراتب سپاس خودم را به آقایان پیشکش کردم نمیدانم آقایان دیگر کاظم زاده توجه فرمودند یا نه اینجا تکرار میکنم ولی مسئله به این کیفیت است که این شمولش از این نظر هم درست نیست بخصوص از يك نظر دیگر موضوع سوم این است که اصولاً سازمان برنامه تا هنگامی که لایحه مربوط به دائمی شدن سازمان برنامه نیامده که پیش بینی شده که لایحه را ظرف سه ماه دولت بیاورد تا نیامده سازمان برنامه يك سازمان موقت است یعنی سازمانی است برای ۵ یا ۶ چطور ممکن است سازمانی را که برای پنج سال است بیائیم مشمول مقررات حقوق و مزایای معاونین وزارتخانه بکنیم که مربوط است به سازمانهای ثابت دولت اینها نظر اصول و قانونگذاری بنظر ما درست نمیآید و اگر هم جای طرح و بحث بود باید در لایحه ای که قرار است سه ماه بعد دولت بیاورد و مربوط به دائمی شدن سازمان برنامه باشد آنجا این مسئله مطرح میشد و مورد بحث

قرار میگرفت بنا بر این به این جهاتی که من سعی کردم بطور خلاصه عرض کنم و این جهات بوده است که مورد نظر کمیسیون دادگستری قرار گرفت که دوستان مختلف جناب آقای معیری، جناب آقای دکتر دادر و دوستان دیگر تشریف داشتند نسبت به این موارد بحث در مذاقه شد، این جهات و دلایلی بود که از آنجا که این مسائل را عرض کردم از نظر ما يك معائل اصولی است، آن حد اصولی است که حداقل مساوی توانیم از آن بگذریم و آن حد اصولی که ما در هیچ موقع معتقد نیستیم که يك مقام منصوب بوجود بیاید بموجب قانون باین کیفیت دارای يك مدت معین و مشخصی باشد و موازید دیگری که عرض کردم با کمال تأسف کاملاً علیرغم این میل خود این رای موافق را تبدیل بر رأی منتهی میکنم ولی باین کیفیت نمای کاظم زاده هیچ وجه نسبت با اعتقاد علاقه ما بمقادیر این برنامه، اعتقاد علاقه ما نسبت باین لایحه و بخصوص قسمت های دیگری که واقعاً بطور نمونه بررسی شد و تنقیح شد بصورت يك لایحه منظم و خوب درآمد هیچ نوع خللی وارد نمیکند این مطالب را خواستم بعرض آقایان برسانم (چند نفر از نمایندگان - آن قسمت را هم صرف نظر بفرمائید).

نایب رئیس - اجازه بفرمائید چون وقت مجلس گذشته و آقای مهندس عترت هم بعنوان موافق تقاضا کرده اند صحبت بکنند و بعد رأی هم باید گرفته شود و همچنین جناب آقای نخست وزیر هم میخواهند صحبت بکنند بنابر این رأی میگیریم به یک ساعت تمدید مدت جلسه، خانمها و آقایانی که موافقت خواهش می کنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد، آقای مهندس عترت بفرمائید.

مهندس عترت - چون وقت گذشته و آقایان مخالف هم در موافقت صحبت کردند بنده از صحبت صرف نظر کرده (احسن).

نایب رئیس - جناب آقای نخست وزیر فرماید.

نخست وزیر (امیرعباس هویدا) - باید بعرض خانمها و آقایان برسانم که لایحه برنامه عمرانی چهارم کشورها بطوریکه در بدو امر در موقع تقدیمش عرضه کردم

بررسی و تنقیح شد و لایحه ای بهتر و جامع تر از مجلس شورای ملی بمجلس سنا خواهد رفت بنده همین انتظار را داشتم، با اطلاعاتیکه خانمها و آقایان محترم از اوضاع مملکت از زندگی مردم از احتیاجات مردم از توسعه برنامهها و از حق او اوبت برنامهها دارند در کمیسیونها کارهای بسیار مهم انجام گرفت من باید اذعان کنم که این انتظار را داشتم و انتظار منم بر آورده شد دولت از مجلس شورای ملی از وکلای حزب ایران نوین از وکلای حزب مردم از وکلای حزب پان ایرانیست تشکر میکند (احسن) راجع به بعضی از نکاتی که اینجا از طرف آقایان نمایندگان مطرح شد بنده چند نکته ای را با اجازه خانمها و آقایان عرض خواهم کرد جناب آقای فضائی فرمودند چرا احزاب در تدوین این برنامه شرکت نکردند جای تأسف است که ایشان در دوره ۲۱ و کیل نبودند چون همانطور که حتماً اطلاع دارند این برنامه چهارم در کمیسیون برنامه مجلس دوره ۲۱ مورد بررسی قرار گرفت (صحیح است) و تمام نظرات آقایان و احزاب مختلف در آن موقع مورد استفاده قرار گرفت و با کمک آنها تدوین شد ولی شخص جنابعالی اگر در مجلس نبودید در آن موقع در قسمتهای اجرائی بودید اینجا هم در وزارت کشور از جنابعالی که بهالهای دراز در پیشرفت برنامهها و طرحهای برنامه عمران سوم استفاده کردیم بسمت استاندار یا سمتهای دیگر جنابعالی هم در آنجا تشریف داشتید لذا در این نظر در این وقت هم دیگر جای کلامی باقی نیست؛ صحبت از استفاده از وام خارجی شد گاهی میشنوم که چرا دولت از وام خارجی استفاده نمیکند و گاهی میگویند چرا استفاده نمیکند بنده علاقه دارم يك نکته ای را اینجا تذکر بدهم من اقتضای اینست که در برنامه سوم در آن حدودی که وام منظور کرده بودیم استفاده نکردیم، احتیاج نداشتیم خیال نکنید دولت علاقه داشته باشد که تعهدات وام هایش را بیشتر کند اگر احتیاج داشته باشیم و برفع مملکت باشد مملکت از وام استفاده میکند و اگر احتیاج نداشته باشیم و خودمان درآمدی داشته باشیم با درآمد خودمان برنامه هایمان را توسعه میدهیم مطمئن داشته باشید که در برنامه چهارم

هم ما بهیچوجه با شتابزدگی بطرف استفاده از وام نخواهیم رفت (احسن) و اگر احتیاج باشد از وام استفاده میکنیم و با اینکه بعداً در گزارشهایی که بعرض خانمها و آقایان خواهد رسید ملاحظه خواهید فرمود که دولت تا چندی از این وامها استفاده میکند و بعد هم اینجاست در کمیسیونهای مختلف مجلس شورای ملی مطرح خواهد شد ما بهیچوجه کاری انجام نمیدیم که از اطلاعات با همکاری مجلس دور باشد راجع به برنامه سوم فرمودید برنامههای که نمیدانم اگر خوب متوجه شده باشم که این برنامه با سرعت زیادی و منجوا حسنی انجام شده باشد بنده یادآوری میکنم برنامه سوم در موقع شروع ۱۴۰ میلیارد ریال بود بعد از اصلاحات ارضی به ۱۴۵ میلیارد و بعداً به ۲۰۰ میلیارد و بعداً به ۲۳۰ میلیارد رسید پس ملاحظه میفرمائید که از روزی که طراحان برنامه سوم با مقصیبات روز برنامه را آماده کرده بودند و آنروز که برنامه آماده شد و امروز که برنامه خاتمه پیدا میکند این برنامه برنامه ای است بسیار عظیم چون از ۱۴۰ میلیارد به ۲۳۰ میلیارد رسیده اگر امکانات بود و امکانات اقتضا کند بنده هم بایک برنامه ۸۵۰ میلیارد ریالی اکتفا نخواهیم کرد اگر امکان بشود میآئیم اینجا خدمت خانمها و آقایان مبلغ برنامه را افزایش میدهم و کارهایمان را انجام میدهم ولی مسلماً برنامه سوم را بطور احسن بخاتمه میرسانیم یعنی شما نمیتوانید بگوئید فلان روز اسفند برنامه سوم تمام کارهایش ختم میشود برنامه چهارم شروع میشود اگر شما در سال سوم برنامه سوم یک جاده ۲۰۰۰ کیلومتری را شروع کردید خوب مسلماً خودتان بهتر میدانید استاندار بودید و این اشکالات را از نزدیک دیده اید که این برای برنامه چهارم میماند ولی ما برایش اعتبار لازم و کافی داریم و امروز شما عرض میکنم و اینجا در پشت این میز اعلام میکنم که مملکت ایران بهیچوجه دچار اشکالاتی نیست برنامه سوم تمام صورت پرداختهایش آنها که تا امروز رسیده سازمان برنامه پرداخت شده و آنها هم که تا چند روز دیگر یعنی تا آخر سال خواهد رسید پرداخت خواهد شد و ما سال جدید را با مقدار مهمی وجه نقد در سازمان برنامه شروع خواهیم کرد (احسن)

این چیز عجیبی نیست (رضوی - عجیب است - معجزه است) (مهندس صائبی - خیلی جالب است) برای ما قابل قبول است و بجز این نیابستی خانمها و آقایان انتظاری داشته باشند نکته ای فرمودند راجع به اوراق قرضه بنده هم اذعان میکنم که دولت باید یک لایحه کامل راجع به استفاده اوراق قرضه تهیه بکند و بیاورد بمجلس و این کار را هم خواهیم کرد (مسعودی - آقای نخست وزیر دولتی که میگفت ورشکسته هستیم بیاید ببیند که دولت چه کارهای مهمی را انجام داده است) جناب آقای سعید زری راجع بغازها یا مراحل صحبت کردند بنده هم با ایشان هم عقیده هستم که این تعداد فاز یا مراحل باید برایشان یک طرز کاری پیدا کنیم که سهل تر بشود قول میدهم که در سازمان برنامه مورد بررسی قرار خواهد گرفت و حتماً در این باب یک تسهیلات بیشتری خواهد بود ایشان آنجائی که راجع بمهندسی مشاور صحبت فرمودند بنده خیال میکنم که واقفاً باید جوانهای خودمان را تقویت کنیم در قسمت های آزاد کار کنند ولی مهندس مشاور انحصار چند نفر نباشد باید مقرراتی وضع کنیم که عده بیشتری بتوانند از تمام این کارها استفاده کنند و مدتها برای دولت کار بکنند فردا بخش خصوصی ما گسترش بیشتری پیدا خواهد کرد بتواند هم برای دولت همکاری خوبی باشد و هم برای بخش خصوصی راجع به همکاری با مردم میدانید که این از نکاتی است که خیلی بدل من میشنید و بنده باید بشما عرض کنم که اگر برنامه اقتصادی ما رشد اقتصادی، امسال یعنی سال ۱۳۴۶ ۱۱ درصد خواهد بود برای این نیست که این دولت موفق بوده برای این است که مردم همکاری کرده اند (صحیح است) سابق هم بود ولی رشد ۱۱ درصد نداشتیم ملاحظه میفرمائید همکاری مردم، ایمان مردم، علاقه مردم است که توانسته است ما را با اینجا برساند (عباس میرزائی - دولت هم از سیاست مستقل ملی حمایت کرده است) شك تردیدی نیست لذا بنده باید اینجا عرض کنم و بدوست عزیزم جناب آقای فضائی هم باید عرض کنم که البته ۱۱ درصد در برنامه سوم یک رشد بسیار خوبی است از لحاظ قیمت ها بنده هم باشما هم صد هجتم سال گذشته هزینه

هم کمی ۸/۱۰ بالا رفت امسال امیدوارم از یک درصد بالاتر رود لذا تمام ارقاممان از نظر مملکت بسیار ارقام خوبی است و اگر هم توفیق باشد توفیق ملت ایران است و ما هم جزء ملت ایران یک سهمی داریم همانطور که شما هم سهمی دارید همه ما سهم داریم چون جزء ملت ایران هستیم جناب آقای یز شکپور که ارمغان فردا را به بنده دادند و ساعتی درازی که باید در خمتشان باشیم با کمال خوشوقتی حاضر هستم برای اینکه علاوه بانتهای دارم و ایشان هم که در انتقاد بد طولانی دارند ما هم استفاده خواهیم کرد و اطمینان دارم که لایحه بودجه ای که تقدیم مجلس شورای ملی شده یک قانون بهتری را ما خواهد داد در راجع بیک همکار بسیار خوب بنده صحبت کردند و بعضی اصرار است بنده هم باید اذعان کنم در این سه سال که با این مردکار میکنم او را یک شخص وطن پرست، با علاقه با ایمان با صبر و حوصله دیدم (صحیح است) و قلب و جانش را برای پیشرفت مملکت گذاشته این برنامه چهارم که زیر نظر اصفیا تهیه شده با همکاری نزدیک یکی از همکاران نزدیک امروز من آقای کاظم زاده بوده و شاید عرض کنم برای من لذتبخش بود در مدت ۵ - ۶ ماه از نزدیک راجع به برنامه صحبت کردیم نظریات بجا دادند و بنده یک نقطه عطف را در این برنامه میخوانم بگویم که آن روح وطن پرستی است که در این برنامه تثبیت شده است (صحیح است) این روح را با کلمات ثبت نکردند بلکه با فلشان ثبت کردند و من بشما اطمینان میدهم که این مطلبی را که فرمودید که ما باید برنامه هایمان را جهت ملی بریم باید عرض کنم که در این شك و تردید نیست که هیچ فرد ایرانی غیر ایرانی باشد و چون شك و تردید نیست که وطن ما در قلب های ماست چون شك و تردید نیست که هر فردی که در اینجا کار میکند ایمان دارد لذا احتیاج بکلمات نبود و تمام این نکات ذکر شده در برنامه با بستی عرضتان برسانم که حتماً ملاحظه میفرمائید و بعداً هم اگر بیشتر با تمام همکاران من با در سازمان برنامه یا در دستگاههای دیگر آشنا بشوید ملاحظه خواهد فرمود که صفاً در تمام دستگاهها موجود

است و ملاحظه خواهید فرمود که همه با قلبی پر از محبت و پر از عشق به ایران انجام وظیفه میکنند و من از طرف همکارانم تشکر میکنم و این حق شناسی که از طرف خانمها و آقایان میشود بزرگترین پاداشی است که آنها احتیاج دارند راجع بموضوع ماده ۹ که فرمودند هر چند که دولت نباید در این کارها مداخله بکند دولت طرحی را داد و تغییر پیدا کرد و همه ما در برابر قوه مقننه سر تعظیم فرود میآوریم (احسن) ولی در این قسمت باید عرض کنم که جناب عالی اینقدر ناراحت نشوید مادر ماده ۳۷ نوشتیم که یک مقررات جدیدی وضع خواهیم کرد و بمجلس میآوریم در سه ماه دیگر در آنجا بنویسید صحبت کنید اگر همکارانتان را قانع کنید و خودتان هم میدانید اکثریت وقتی نظری بدهد ما همه ما هم همکاری میکنیم وشك و تردیدی نیست که صحبت خواهد شد خیال میکنم شما بتوانم قول بدهم که حزب ایران نوین و همکارانم در مجلس اینها همیشه آماده شنیدن نظریات دیگران هستند و هیچگونه تعصبی نیست بنده اینجا اعلام میکنم این دولت بهیچوجه راجع به هیچ کاری تعصب ندارد بجز نکاتی که مربوط به ملت ایران و هلیت ایران و خاک ایران است (احسن) و اگر نه بهیچوجه هیچگونه تعصبی نیست لایحه ای که تقدیم میکنم بنده اینجا مجدداً اعلام میکنم که هیچگونه تعصبی نداریم که این لایحه باید کلمه به کلمه بگذرد و چه بهتر همانطور که علامت عرض کردم نمایندگان محترم لوایح را بررسی میکنند و با قانون بهتری بدهند (فرهادپور - خوب است آقایان اکثریت توجه بفرمایشات جناب عالی بکنند) (مهندس صائبی - اکثریت همیشه توجه دارد) در این چند روز مردم راجع به لایحه مربوط به عمران و نوسازی شهری با من صحبت کردند، انجمن های شهرداری روز نمایندگان نشان با من صحبت کردند بنده به آنها گفتم بهیچوجه راجع به این لایحه تعصب نداریم این لایحه تقدیم مجلس شده من میدانم و انتظار دارم که دوستان مادر مجلس آنرا بررسی خواهند کرد و نظریات صحیح و نظریات بهتری را بشما خواهند داد و هر چه مصلحت مملکت ایران است تصویب خواهند فرمود وزیر کشور پربروز در جلسه ای آنها اذعان کرد و گفت

ما بهیچ وجه تعصب نداریم راجع به این بررسی بکنید نظر بدهید بهتر است ولی چون مردم بمن مراجعه کردند گروههای مختلف مملکت در این چندروز از من تقاضا کردند که در بعضی قسمتهاش نظریاتی دارند و در این نظریات مصر بودند که در یک مقامی اینها بررسی بشود بنده دستور دادم که کمیسیون مخصوصی تشکیل شود منحصصینی خواهند بود. اینجا بنده از هموطنان خواهش میکنم هر نظری دارند به آن کمیسیون بدهند بررسی شود و آن بررسیها را تقدیم مجلس خواهد کرد و مسلماً بهیچوجه تعصب نیست و تعصب بیخود در هیچ کاری خوب نیست چه رسد به کارهاییکه مربوط ب مردم میشود (احسن است) من اطمینان دارم متخصصین نظریاتی دارند همانطوریکه گفتم شهر تهران در برابر اشکالات است باید این اشکالات را حل بکنیم باید بتوانیم از درآمدهای خود شهر استفاده بکنیم این است که در اینجا هر تصمیمی که گرفته خواهد شد برای ما نه تنها محترم است بنده قبول دارم و برای ما ثابت شده که که همیشه در این قوه موقنه متواتر هستیم باینکه همکاری بسیار نزدیک با تفاهم باینک روح پر از غرور ملی، این غرور ملی در هر جایی که باشیم مهم است راهها مختلف است ولی غرور ملی و وطن پرستی نه انحصار ما است نه انحصار کسی است همه ما وطن پرستیم در اینجا مشاور موجود است و امیدواریم که بتوانیم بعد از تصویب این لایحه عظیم برنامه چهارم که بر نامه جهش ایران خواهد بود بعد از آن تصویب بودجه و انشاء الله ارمغان عید نوروز و یک یادگار تاریخی باشد از طرف قوه موقنه برای ملت ایران (احسن است)

نایب رئیس - نسبت به این لایحه باور قد اخذ رای رای میشود.

(اسامی نمایندگان بر تیب زیر و مشیله منشی آقای مهندس صالحی اعلام و در محل نطق اخذ رای بعمل آمد)

آقایان: دکتر یگانگی - پردلی - مجد - طباطبائی - مصطفوی نائینی - دکتر مهذب - کمالوند - مهندس بهبودی - کلانتری - محمد اسدی - مهندس زنجانی - دکتر مدنی - دکتر بقائی یزدی - جاماسبی - ادیب سمعی - جهانشاهی - بدر صالحیان -

ریگی - مؤبدامینی - موقر - ابوذر - مهندس فروهر - دکتر بزندان پناه - بوشهری - دکتر حبیب اللهی - دکتر عدل - دکتر خطیبی - بانو جهانسانی - دکتر کفائی - بختیاری پور - بیات - بانو تربیت - زرگرزاده - مهندس ریاحی - دکتر درودی - دکتر الموتی - مهندس معینی - صدری کیوان - مهندس باره حمدی - ملک افضلی - مهندس جلالی نوری - دکتر رفعت - صدقیانی زاده - مبارکی - تیمسار وحدانیان - مهندس کیا کجوری - دکتر شریعت - دکتر صفائی - شاهنده - خانلر فراچورلو - دانشمند - مهندس عطائی - کورس - دکتر محقق - امام مردوخ - اسدالله سلیمانی - دکتر غنی - دکتر خزائلی - مهندس قادر پناه - معیری - شکیمیا - فخر طباطبائی - روحانی - ماهیار - شهرستانی - تیمسار هابونی - مهندس اسدی سمیع - دکتر کیان - دکتر صاحبقلم - مانی - دکتر کللالی - معزی - دکتر قهرمان - سرتیپ پور - فضائلی - مهندس معینی زند - مهندس زر آور - دکتر زعفرانلو - صادق سمعی - سعیدوزیری - مهندس صائبی - دکتر مهدوی - نوسلی - یز شکیمی - دکتر کاگیک - دکتر وفا - محسنی مهر - شیخ الاسلامی - فرهادپور - مرتضوی - روشنا - سلیمانی کاشانی - صالحی - بانو اشهاج سمعی - انشاء - فهیمی - ملکزاده آملی - دکتر خیر اندیش - دکتر رفیعی - معظمی - شاخوئی - دکتر حکمت - مهندس اردلان - امیر احمدی - دکتر ملکی - دکتر صالحی - مهندس عزت - آموزگار - دکتر ستوده - کریم بخش سعیدی - اصولی - ماکوئی - دکتر امامی خوئی - جوادی - مهندس اخوان - پروفیسر مخیر فرهمند - مهندس پروشانی - صائب - دکتر وحیدانی - دکتر میر علاء - ظفر - دکتر بهبهانی - ضیاء احمدی - دکتر اسدی - دکتر دادفر - پدراعی - نیا گینیان - موسوی - عباس میرزائی - دکترا عاملی - یز شکیمپور - دکتر صدر - دکتر فر پور - ابلیخانی پور - بانو دکتر دولتشاهی - بهادری - مهاجرانی - جوانشیر - عامری - اخلاقی - تیمسار نکوزاد - دکتر اسفندیاری - دهبیم - مهندس ارفع - بانو سعیدی - یوسفی - دکتر بیت منصور - غلام نیاکان - دکتر پرو عظیم - مریدی - دکتر عظیمی - بهنیا - دکتر اعتمادی - مسعودی - پور ساطع -

مهندس عدل - محدثزاده - مهندس کیا - ثامنی - عجم - دکتر سبزواری - رضوی - دکتر ضیائی - دکتر حکیم نوشتری - صادقی - مهندس بریمانی - مرندی - بانو زاهدی - خواجه نوری - مهندس معتمدی - امامی رضوی - مروئی - حق شناس - کلانتر هرمرزی - دکتر برومند - اولیاء - مهندس بهرامزاده ابراهیمی.

(آراء مأخوذه شماره شد و نتیجه بقرار ذیل اعلام گردید)

آراء موافق ۱۶۸ رأی.

آراء سفید بعلامت امتناع ۵ رأی.

نایب رئیس - لایحه برنامه چهارم عمرانی کشور با ۱۶۸ رأی موافق و ۵ رأی ممتنع تصویب شد. برای تصویب بمجلس سنا فرستاده میشود.

موافقین - آقایان: پردلی - مجد - طباطبائی - مصطفوی نائینی - دکتر مهذب - کمالوند - مهندس بهبودی - کلانتری - محمد اسدی - مهندس زنجانی - مدنی - دکتر بقائی یزدی - جاماسبی - ادیب سمعی - جهانشاهی - بدر صالحیان - ریگی - مؤبدامینی - موقر - ابوذر - مهندس فروهر - دکتر بزندان پناه - بوشهری - دکتر حبیب الهی - دکتر عدل - دکتر خطیبی - بانو جهانسانی - دکتر کفائی - بختیاری پور - بیات - بانو تربیت - زرگرزاده - مهندس ریاحی - دکتر الموتی - مهندس معینی - صدری کیوان - مهندس باره حمدی - ملک افضلی - مهندس جلالی نوری - دکتر رفعت - صدقیانی زاده - مبارکی - تیمسار وحدانیان - مهندس کیا کجوری - دکتر شریعت - دکتر صفائی - شاهنده - خانلر فراچورلو - دانشمند - مهندس عطائی - کورس - دکتر محقق - امام مردوخ - اسدالله سلیمانی - دکتر غنی - دکتر خزائلی - مهندس فخر طباطبائی - روحانی - ماهیار - شهرستانی - تیمسار هابونی - مهندس اسدی سمیع - دکتر کیان - دکتر صاحبقلم - مانی - دکتر کللالی - معزی - قهرمان - سرتیپ پور - فضائلی - مهندس بهبودی - کلانتری - محمد اسدی - مهندس زنجانی - مدنی - دکتر بقائی یزدی - جاماسبی - ادیب سمعی - جهانشاهی - بدر صالحیان - ریگی - مؤبدامینی - موقر - ابوذر - مهندس فروهر - دکتر بزندان پناه - بوشهری - دکتر حبیب الهی - دکتر عدل - دکتر خطیبی - بانو جهانسانی - دکتر کفائی - بختیاری پور - بیات - بانو تربیت - زرگرزاده - مهندس ریاحی - دکتر الموتی - مهندس معینی - صدری کیوان - مهندس باره حمدی - ملک افضلی - مهندس جلالی نوری - دکتر رفعت - صدقیانی زاده - مبارکی - تیمسار وحدانیان - مهندس کیا کجوری - دکتر شریعت - دکتر صفائی - شاهنده - خانلر فراچورلو - دانشمند - مهندس عطائی - کورس - دکتر محقق - امام مردوخ - اسدالله سلیمانی - دکتر غنی - دکتر خزائلی - مهندس فخر طباطبائی - روحانی - ماهیار - شهرستانی - تیمسار هابونی - مهندس اسدی سمیع - دکتر کیان - دکتر صاحبقلم - مانی - دکتر کللالی - معزی - دکتر قهرمان - سرتیپ پور - فضائلی - مهندس معینی زند - مهندس زر آور - دکتر زعفرانلو - صادق سمعی - سعیدوزیری - مهندس صائبی - دکتر مهدوی - نوسلی - یز شکیمی -

دکتر کاگیک - دکتر وفا - محسنی مهر - شیخ الاسلامی - فرهادپور - مرتضوی - روشنا - سلیمانی کاشانی - صالحی - بانو اشهاج سمعی - انشاء - فهیمی - ملکزاده آملی - دکتر خیر اندیش - دکتر رفیعی - معظمی - شاخوئی - دکتر حکمت - مهندس اردلان - امیر احمدی - دکتر ملکی - دکتر صالحی - مهندس عزت - آموزگار - دکتر ستوده - کریم بخش سعیدی - اصولی - موسوی ماکوئی - دکتر امامی خوئی - جوادی - مهندس اخوان - پروفیسر مخیر فرهمند - مهندس پروشانی - صائب - دکتر وحیدانی - دکتر میر علاء - ظفر - دکتر بهبهانی - مهندس برومند - ضیاء احمدی - دکتر اسدی - دکتر دادفر - پدراعی - سا گینیان - موسوی - عباس میرزائی - ابلیخانی پور - بانو دکتر دولتشاهی - بهادری - مهاجرانی - جوانشیر - عامری - اخلاقی - تیمسار نکوزاد - دکتر اسفندیاری - دهبیم - مهندس ارفع - بانو سعیدی - یوسفی - دکتر بیت منصور - غلام نیاکان - دکتر پرو عظیم - مریدی - دکتر عظیمی - بهنیا - دکتر اعتمادی - مسعودی - پور ساطع - مهندس عدل - محدثزاده - مهندس کیا - ثامنی - عجم - دکتر سبزواری - رضوی - دکتر ضیائی - دکتر حکیم نوشتری - صادقی - مهندس بریمانی - مرندی - بانو زاهدی - خواجه نوری - مهندس معتمدی - امامی رضوی - مروئی - حق شناس - کلانتر هرمرزی - دکتر برومند - اولیاء - مهندس بهرامزاده ابراهیمی.

ممتنعین - آقایان: یز شکیمپور - دکتر صدر - دکتر طالع - دکتر عاملی تهرانی - دکتر فر پور.

۶ - اعلام وصول سه فقره لایحه قانونی از مجلس سنا

نایب رئیس - لوایحی از مجلس سنا رسیده است و برای اطلاع همکاران قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۶ در خصوص لایحه شماره ۲۰۴۲۶/۱۰۸۴/۴۵۰ - ۱۳۴۶/۹/۱۴ دولت راجع به عضویت ایران در کنفرانس بین المللی سدهای یزرگ و آبیاری

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۴ در خصوص لایحه شماره ۵۶۷۷/۱۹-۴۸-۱۴۰۹-۳۰-۲۲/۹/۱۳۴۶ دولت راجع به معافیت کالاهای مصرفی از تنش شاهنشاهی از بازرسی گمرکی و ارزیابی که ضمن مرقومه شماره ۲۳۴۱/۷۰ ل.ق-۶/۱۱/۴۸ از آن مجلس محترم به مجلس سنا ارسال شده بود در جلسه روز دوشنبه ۱۴ اسفندماه ۱۳۴۶ مطرح و مورد شور واقع و بتصویب مجلس سنا رسید. اینک لایحه قانون مزبور که اصلاح شده به پیوست اعاده میگردد.

رئیس مجلس سنا - مهندس شریف امامی

نایب رئیس - برای رسیدگی با اصلاحات مجلس سنا به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۶ (کشاورزی) در خصوص لایحه شماره ۳۲۱۶-۴۳-۲۸/۸/۱۳۴۶ دولت راجع به وظایف وزارت کشاورزی که ضمن مرقومه شماره ۳۳/۱۶۲۹ ل.ق

۱۳۴۶/۱۰/۱۶ از آن مجلس محترم به مجلس سنا ارسال شده است در جلسه روز دوشنبه ۱۴ اسفندماه ۱۳۴۶ مطرح و مورد شور واقع و بتصویب مجلس سنا رسید. اینک لایحه قانون مزبور که اصلاح شده برای تصویب مجدد پیوست ارسال میشود.

رئیس مجلس سنا - مهندس شریف امامی

نایب رئیس - برای رسیدگی با اصلاحات مجلس سنا به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۷- تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه

نایب رئیس - با اجازه خانمها و آقایان جلسه امروز را ختم میکنیم جلسه آینده فردا ساعت ۸ $\frac{۱}{۳}$ صبح خواهد بود و جلسات پنجشنبه خواهیم داشت دستور جلسه هم لایحه بودجه سال ۱۳۴۷ کل کشور است.

(یکساعت و بیست و پنج دقیقه بعد از ظهر جلسه ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر حسین خطیبی